

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ринок природного газу

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 27, ст.234)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

[№ 1541-VIII від 22.09.2016](#), ВВР, 2016, № 44, ст.749

[№ 124-IX від 20.09.2019](#), ВВР, 2019, № 46, ст.295

[№ 264-IX від 31.10.2019](#), ВВР, 2020, № 2, ст.6

[№ 394-IX від 19.12.2019](#), ВВР, 2020, № 26, ст.172

[№ 738-IX від 19.06.2020](#)

[№ 1060-IX від 03.12.2020](#), ВВР, 2021, № 22, ст.196

[№ 1590-IX від 30.06.2021](#), ВВР, 2021, № 35, ст.300 - вводитьсь в дію з [24.10.2021](#)

[№ 1639-IX від 14.07.2021](#)

[№ 1818-IX від 21.10.2021](#)

[№ 1820-IX від 21.10.2021](#)

[№ 1850-IX від 02.11.2021](#)

[№ 2372-IX від 08.07.2022](#)

[№ 2465-IX від 27.07.2022](#)

[№ 2479-IX від 29.07.2022](#)

[№ 2850-IX від 13.12.2022](#)

[№ 3141-IX від 10.06.2023](#)

[№ 3220-IX від 30.06.2023](#)

[№ 3293-IX від 28.07.2023](#) }

{У тексті Закону: слова "стандарти безпеки" у всіх відмінках замінено словами "норми безпеки" у відповідному відмінку; слово "стандарти" у всіх відмінках замінено словом "вимоги" у відповідному відмінку згідно із Законом [№ 124-IX від 20.09.2019](#)}

Цей Закон визначає правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, а також здатного до інтеграції з ринками природного газу держав - сторін Енергетичного Співтовариства, у тому числі шляхом створення регіональних ринків природного газу.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) безпека постачання природного газу - надійне та безперебійне постачання необхідних обсягів природного газу споживачам, що забезпечується наявними джерелами надходження природного газу, а також належним технічним станом газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG;

2) вертикально інтегрована організація - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, фізична особа, яка здійснює господарську діяльність, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою, або група таких осіб, пов'язаних між собою безпосередньо чи опосередковано відносинами контролю, що здійснює щонайменше одну із функцій транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу або надання послуг установки LNG і щонайменше одну із функцій постачання або видобутку природного газу;

3) вільна потужність - частина технічної потужності об'єкта газової інфраструктури, право користування якою не надане замовникам або не реалізоване замовником згідно з договором про надання відповідних послуг;

4) вразливі споживачі - побутові споживачі, які набувають право на державну допомогу в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

5) врегулювання перевантажень - вжиття заходів оператором газотранспортної системи, оператором газорозподільної системи, оператором газосховища або оператором установки LNG з метою забезпечення максимального використання потужності газотранспортної системи, газорозподільної системи, газосховища або установки LNG з урахуванням вимог цілісності газотранспортної системи;

5¹) газова мережа внутрішнього газопостачання - газова мережа від місця/точки приєднання об'єкта або межі земельної ділянки замовника до його газових приладів (пристроїв) включно або до газової мережі третіх осіб (замовників, споживачів);

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 5¹ згідно із Законом [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводить в дію з 24.10.2021}

5²) газова мережа зовнішнього газопостачання - газова мережа від місця забезпечення потужності до місця/точки приєднання об'єкта або межі земельної ділянки замовника;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 5² згідно із Законом [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводить в дію з 24.10.2021}

5³) газовидобувне підприємство - суб'єкт господарювання, що здійснює видобуток (виробництво) природного газу, низьковуглецевих газів та газів з відновлюваних джерел енергії;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 5³ згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

6) газорозподільна система - технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам;

7) газотранспортна система - технологічний комплекс, до якого входить окремий магістральний газопровід з усіма об'єктами і спорудами, пов'язаними з ним єдиним технологічним процесом, або кілька таких газопроводів, якими здійснюється транспортування природного газу від точки (точок) входу до точки (точок) виходу;

7¹) графік заповнення газосховищ - послідовність цільових рівнів заповнення газосховищ, яка розробляється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, відповідно до правил про безпеку постачання природного газу та затверджується ним після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 7¹ згідно із Законом [№ 2850-IX від 13.12.2022](#)}

7²) державний енергетичний нагляд (контроль) на ринку природного газу - діяльність з нагляду (контролю) за суб'єктами ринку природного газу та іншими особами в частині дотримання вимог нормативно-правових актів з питань технічної експлуатації і технічного стану об'єктів газорозподільних систем, внутрішньобудинкових систем газопостачання, газових мереж внутрішнього газопостачання, димових і вентиляційних каналів житлових і громадських будинків, приладів обліку, а також безпечного використання природного газу в побуті;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 7² згідно із Законом [№ 3293-IX від 28.07.2023](#)}

8) доступ - право користування потужністю об'єкта газової інфраструктури в обсязі та на умовах, встановлених у договорі про надання послуг транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу або послуг установки LNG;

9) замовник - фізична або юридична особа, яка на підставі договору замовляє надання однієї чи кількох із таких послуг:

приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи;

транспортування природного газу;

розподіл природного газу;

зберігання (закачування, відбір) природного газу;

послуги установки LNG;

10) захищені споживачі - побутові споживачі, приєднані до газорозподільної системи, підприємства, установи, організації, що здійснюють надання важливих суспільних послуг та приєднані до газотранспортної або газорозподільної системи, а також виробники теплової енергії для потреб таких споживачів або підприємств, установ, організацій за умови, що виробництво теплової енергії для потреб таких споживачів або підприємств, установ, організацій здійснюється за допомогою об'єктів, не пристосованих до зміни палива та приєднаних до газотранспортної або газорозподільної системи;

10¹) інсайдерська інформація на ринку природного газу - неоприлюднена інформація точного характеру, що прямо чи опосередковано стосується одного або декількох оптових енергетичних продуктів на ринку природного газу, розкриття або оприлюднення якої може значно вплинути на ринкову ціну відповідно до одного або декількох оптових енергетичних продуктів;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 10¹ згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

11) кодекс газотранспортної системи, кодекс газорозподільних систем, кодекс газосховища, кодекс установки LNG - правила експлуатації та доступу до газотранспортної системи, газорозподільної системи, газосховища, установки LNG, що затверджуються Регулятором;

12) контролер - особа, відповідальна за моніторинг та звітування щодо стану виконання вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи;

13) контроль - вирішальний вплив або можливість здійснення вирішального впливу на господарську діяльність суб'єкта ринку природного газу, що здійснюється, зокрема, шляхом

реалізації права володіння або користування всіма активами такого суб'єкта чи їх значною частиною, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування та прийняття рішення органами такого суб'єкта тощо;

14) кризова ситуація з надходження природного газу (далі - кризова ситуація) - настання неочікуваних та непередбачуваних обставин, у тому числі обставин, які могли бути передбачені, але запобігання яким відповідальними суб'єктами владних повноважень було об'єктивно неможливим, що спричинило або може спричинити обмеження або припинення надходження природного газу на ринок природного газу України чи інші перешкоди для безпечної та безперебійної роботи газотранспортної системи, газорозподільної системи, газосховища або установки LNG;

14¹) місце забезпечення потужності (точка забезпечення потужності) - максимально наближене до об'єкта замовника місце/точка на існуючому об'єкті газорозподільної або газотранспортної системи, від якого (якої) здійснюється будівництво газових мереж до об'єкта замовника (точки приєднання) та/або забезпечується необхідний рівень потужності, замовленої для об'єкта приєднання;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 14¹ згідно із Законом [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводить в дію з 24.10.2021}

14²) місце приєднання (точка приєднання) - запроектована або існуюча межа балансової належності між газовими мережами зовнішнього та внутрішнього газопостачання;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 14² згідно із Законом [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводить в дію з 24.10.2021}

14⁴) критична енергетична інфраструктура - об'єкти енергетики, що є необхідними для забезпечення життєво важливих для суспільства функцій, безпеки та добробуту населення, виведення з ладу або руйнування яких матиме істотний вплив на національну безпеку та оборону, навколишнє природне середовище та може призвести до значних фінансових збитків і людських жертв, які були віднесені до критичної інфраструктури в порядку, визначеному законодавством;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 14⁴ згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

15) Національний план дій - план дій на випадок кризової ситуації, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі;

16) об'єкти газової інфраструктури - виробничі об'єкти та установки газовидобувних підприємств, газотранспортні системи, газорозподільні системи, газосховища, установка LNG;

{Пункт 16 частини першої статті 1 в редакції Закону [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

17) оператор газорозподільної системи - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із розподілу природного газу газорозподільною системою на користь третіх осіб (замовників);

18) оператор газосховища - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із зберігання (закачування, відбору) природного газу з використанням одного або декількох газосховищ на користь третіх осіб (замовників);

19) оператор газотранспортної системи - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із транспортування природного газу газотранспортною системою на користь третіх осіб (замовників);

20) оператор установки LNG - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із надання послуг установки LNG на користь третіх осіб (замовників);

21) оптовий покупець - суб'єкт господарювання, який придбаває природний газ на підставі договору купівлі-продажу не для власного споживання;

22) оптовий продавець - суб'єкт господарювання, який реалізує природний газ оптовому покупцю або постачальнику на підставі договору купівлі-продажу;

22¹) планова недоступність установок - планове виведення об'єктів газової інфраструктури та установок з роботи внаслідок запланованого ремонту, технічного обслуговування та з інших причин;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 22¹ згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

23) побутовий споживач - фізична особа, яка придбаває природний газ з метою використання для власних побутових потреб, у тому числі для приготування їжі, підігріву води та опалення своїх жилих приміщень, що не включає професійну та комерційну діяльність;

23¹) позапланова недоступність установок - виведення об'єктів газової інфраструктури та установок в аварійний ремонт, а також внаслідок інших непередбачуваних обставин;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 23¹ згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

24) посадова особа юридичної особи (оператора газотранспортної системи, власника газотранспортної системи, оператора газорозподільної системи, оператора газосховища, оператора установки LNG) - фізична особа - голова або член наглядової ради, виконавчого органу (голова та члени колегіального виконавчого органу; особа, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу), а також голова та члени іншого органу юридичної особи, якщо утворення такого органу передбачено статутом або іншим установчим документом такої юридичної особи;

{Пункт 24 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2465-IX від 27.07.2022](#)}

25) послуги установки LNG - господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і полягає у перетворенні природного газу з газоподібного у рідинний стан (зрідження) або перетворенні зрідженого природного газу з рідинного у газоподібний стан (регазифікація) за допомогою установки LNG;

26) постачальник "останньої надії" - визначений Кабінетом Міністрів України постачальник, який не має права відмовити в укладенні договору постачання природного газу на обмежений період часу;

27) постачальник природного газу (далі - постачальник) - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із постачання природного газу;

28) постачання природного газу - господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і полягає в реалізації природного газу безпосередньо споживачам на підставі укладених з ними договорів;

29) потужність - максимально допустиме перетікання обсягу природного газу, виражене в одиницях енергії до одиниці часу, що надається замовнику відповідно до договору про надання послуг транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу або послуг установки LNG;

30) приєднання - сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуг транспортування чи розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку з підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газотранспортної або газорозподільної системи;

31) природний газ, нафтовий (попутний) газ, газ (метан) вугільних родовищ та газ сланцевих товщ, газ колекторів щільних порід, газ центрально-басейнового типу (далі - природний газ) - суміш вуглеводнів та неуглеводневих компонентів, що перебуває у газоподібному стані за стандартних умов (тиск - 760 міліметрів ртутного стовпчика і температура - 20 градусів за Цельсієм) і є товарною продукцією;

{Пункт 31 частини першої статті 1 в редакції Закону [№ 2479-IX від 29.07.2022](#) - щодо застосування пункту див. [пункт 1 розділу II](#)}

32) Регулятор - національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг;

33) ринок природного газу - сукупність правовідносин, що виникають у процесі купівлі-продажу, постачання природного газу, а також надання послуг з його транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору), послуг установки LNG;

34) розподіл потужності - надання, встановлення умов та порядку реалізації, а також здійснення інших процедур, пов'язаних із правом користування потужністю об'єкта газової інфраструктури;

35) розподіл природного газу - господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газорозподільною системою з метою його фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу;

36) сертифікація - підтверджене рішенням Регулятора виконання суб'єктом господарювання вимог про відокремлення та незалежність оператора газотранспортної системи або вимог про запобігання ризику для безпеки постачання природного газу оператора газосховища, передбачених цим Законом;

{Пункт 36 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2850-IX від 13.12.2022](#)}

37) споживач - фізична особа, фізична особа - підприємець або юридична особа, яка отримує природний газ на підставі договору постачання природного газу з метою використання для власних потреб, а не для перепродажу, або використання в якості сировини;

37¹) стандартне приєднання - приєднання до діючих газових мереж оператора газорозподільної системи об'єктів газоспоживання потужністю до 16 метрів кубічних на годину включно на відстань, що не перевищує 25 метрів для сільської та 10 метрів для міської місцевості по прямій лінії від місця забезпечення потужності до точки приєднання;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 37¹ згідно із Законом [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводить в дію з 24.10.2021}

38) страховий запас природного газу (далі - страховий запас) - обсяг природного газу, який постачальник зобов'язаний зберігати у газосховищах відповідно до законодавства;

39) суб'єкт ринку природного газу - оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG, замовник, оптовий продавець, оптовий покупець, постачальник, газовидобувне підприємство, споживач;

{Пункт 39 частини першої статті 1 в редакції Закону № 3141-IX від 10.06.2023}

40) сховище природного газу (далі - газосховище) - технологічний комплекс, створений у природній або штучній ємності з метою накопичення природного газу (включаючи ємність установки LNG, призначену для зберігання природного газу), і технологічно поєднані з цим комплексом споруди, призначені для зберігання (закачування, відбору) природного газу. Для цілей цього Закону до газосховища не належать:

ємності установки LNG, призначені виключно для виробничих потреб такої установки;

ємності, призначені виключно для здійснення оператором газотранспортної системи заходів, спрямованих на виконання вимог цілісності газотранспортної системи з урахуванням того, що ємності, призначені для надання послуг балансування оператором газотранспортної системи, належать до газосховища для цілей цього Закону;

41) технічна потужність - максимальний обсяг потужності, право користування якою оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища або оператор установки LNG може надати замовникам з гарантією реалізації такого права, з урахуванням вимог цілісності газотранспортної системи та вимог щодо експлуатації газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG;

42) точка виходу - визначена точка у газотранспортній системі, в якій оператор газотранспортної системи доставляє природний газ, що знаходиться у газотранспортній системі, до іншої газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища, установки LNG або споживача, приєднаного до газотранспортної системи, або до об'єкта, пов'язаного із видобутком природного газу;

43) точка входу - визначена точка у газотранспортній системі, в якій природний газ надходить до газотранспортної системи від об'єктів, пов'язаних із видобутком природного газу, газосховища, установки LNG, а також від інших газотранспортних або газорозподільних систем;

44) транскордонний газопровід - магістральний газопровід, що перетинає лінію кордону між Україною та сусідньою державою та призначений для сполучення газотранспортних систем України з газотранспортними системами цієї держави;

45) транспортування природного газу - господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газотранспортною системою з метою його доставки до іншої газотранспортної системи, газорозподільної системи, газосховища, установки LNG або доставки безпосередньо споживачам, але що не включає переміщення внутрішньопромисловими трубопроводами (приєднаними мережами) та постачання природного газу;

46) установка зрідженого природного газу (далі - установка LNG) - технологічний комплекс, що складається з терміналу, призначеного для зрідження природного газу або завантаження, вивантаження та регазифікації зрідженого природного газу, а також об'єктів та споруд, що використовуються для надання допоміжних послуг та тимчасового зберігання в процесі регазифікації до моменту доставки природного газу до магістральних газопроводів, але не включаючи частини терміналу, що використовуються як газосховище;

47) цілісність газотранспортної системи - стан газотранспортної системи, за якого тиск і фізико-хімічні показники природного газу залишаються в межах між мінімальним та максимальним рівнями, визначеними оператором газотранспортної системи, що технічно гарантують транспортування природного газу;

48) цільовий рівень заповнення газосховищ - обов'язковий рівень заповнення підземних газосховищ станом на відповідну дату, встановлений у відсотках від загальної потужності підземних газосховищ, який зазначається у графіку заповнення газосховищ;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 48 згідно із Законом [№ 2850-IX від 13.12.2022](#)}

49) чутлива інформація щодо захисту критичної інфраструктури (далі - чутлива інформація) - інформація, несанкціоноване розкриття якої може призвести до пошкодження або знищення об'єктів критичної інфраструктури.

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом 49 згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

2. Терміни "[оптовий енергетичний ринок](#)", "[оптові енергетичні продукти](#)", "[особа, яка професійно організовує операції з оптовими енергетичними продуктами](#)", "[учасник оптового енергетичного ринку](#)" вживаються в цьому Законі у значеннях, наведених у Законі України "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг". Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у законах України "[Про нафту і газ](#)", "[Про трубопровідний транспорт](#)" та інших законах України.

{Частина друга статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводить в дію з 24.10.2021; в редакції Закону [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

Стаття 2. Правова основа ринку природного газу

1. На виконання зобов'язань України за [Договором про заснування Енергетичного Співтовариства](#) та [Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони](#), цей Закон спрямований на імплементацію актів законодавства Енергетичного Співтовариства у сфері енергетики, а саме: Директиви 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу та про скасування [Директиви 2003/55/ЄС](#); Регламенту (ЄС) 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу та яким скасовується Регламент (ЄС) 1775/2005; Директиви 2004/67/ЄС про здійснення заходів для забезпечення безпеки постачання природного газу; Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) [№ 1227/2011](#) від 25 жовтня 2011 року про доброчесність та прозорість на оптовому енергетичному ринку та рішень Ради міністрів Енергетичного Співтовариства.

{Абзац перший частини першої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

Правову основу ринку природного газу становлять [Конституція України](#), цей Закон, закони України "[Про трубопровідний транспорт](#)", "[Про природні монополії](#)", "[Про нафту і газ](#)", "[Про енергетичну ефективність](#)", "[Про угоди про розподіл продукції](#)", "[Про захист економічної конкуренції](#)", "[Про газ \(метан\) вугільних родовищ](#)", "[Про охорону навколишнього природного середовища](#)", міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та інші акти законодавства України.

{Абзац другий частини першої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 1818-IX від 21.10.2021](#)}

2. Суб'єкти владних повноважень, а також суди при застосовуванні норм цього Закону беруть до уваги правозастосовну практику Енергетичного Співтовариства та Європейського Союзу, зокрема рішення Суду Європейського Союзу (Європейського Суду, Загального Суду), практику Європейської Комісії та Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо застосовування положень актів законодавства Європейського Союзу, зазначених у частині першій цієї статті.

3. Рішення (заходи) суб'єктів владних повноважень, прийняті на виконання норм цього Закону, мають відповідати принципам пропорційності, прозорості та недискримінації.

Згідно з принципом пропорційності рішення (заходи) суб'єктів владних повноважень повинні бути необхідними і мінімально достатніми для досягнення мети задоволення загальнооспільного інтересу.

Згідно з принципом прозорості рішення (заходи) суб'єктів владних повноважень мають бути належним чином обґрунтовані та повідомлені суб'єктам, яких вони стосуються, у належний строк до набрання ними чинності або введення в дію.

Згідно з принципом недискримінації рішення, дії, бездіяльність суб'єктів владних повноважень не можуть призводити:

до юридичного або фактичного обсягу прав та обов'язків особи, який є відмінним від обсягу прав та обов'язків інших осіб у подібних ситуаціях, якщо тільки така відмінність не є необхідною та мінімально достатньою для задоволення загальнооспільного інтересу;

до юридичного або фактичного обсягу прав та обов'язків особи, який є таким, як і обсяг прав та обов'язків інших осіб у неподібних ситуаціях, якщо така однаковість не є необхідною та мінімально достатньою для задоволення загальнооспільного інтересу.

Дія принципів, зазначених у цій частині, поширюється також на суб'єктів ринку природного газу у випадках, передбачених цим Законом.

Розділ II

ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ. РОЛЬ ДЕРЖАВИ НА РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Стаття 3. Принципи функціонування ринку природного газу

1. Ринок природного газу функціонує на засадах вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій, та за принципами:

1) забезпечення високого рівня захисту прав та інтересів споживачів природного газу, у тому числі забезпечення першочергового інтересу безпеки постачання природного газу, зокрема шляхом диверсифікації джерел надходження природного газу;

2) вільної торгівлі природним газом та рівності суб'єктів ринку природного газу незалежно від держави, згідно із законодавством якої вони створені;

3) вільного вибору постачальника природного газу;

4) рівності прав на ввезення та вивезення природного газу на/з території України;

5) невтручання держави у функціонування ринку природного газу, крім випадків, коли це необхідно для усунення вад ринку або забезпечення інших загальнооспільних інтересів, за умови що таке втручання здійснюється у мінімально достатній спосіб;

6) забезпечення рівних прав на доступ до газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установок LNG;

7) недопущення та усунення обмежень конкуренції, спричинених діями суб'єктів ринку природного газу, у тому числі суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання державної форми власності;

8) додержання встановлених технічних норм та норм безпеки;

9) захисту навколишнього природного середовища та раціонального використання енергоресурсів;

10) відповідальності суб'єктів ринку природного газу за порушення правил діяльності на ринку природного газу та умов договорів.

Стаття 4. Державне регулювання, формування та реалізація державної політики на ринку природного газу

1. Державне регулювання ринку природного газу здійснює Регулятор у межах повноважень, визначених цим Законом та іншими актами законодавства.

2. До основних завдань Регулятора на ринку природного газу належать:

1) сприяння у співпраці з Радою регуляторних органів Енергетичного Співтовариства та національними регуляторами у сфері енергетики інших держав - сторін Енергетичного Співтовариства становленню конкурентоспроможного єдиного ринку природного газу в рамках Енергетичного Співтовариства з урахуванням інтересів безпеки постачання природного газу та сталості навколишнього природного середовища, ефективному відкриттю ринку природного газу для всіх споживачів та постачальників, оптових покупців і оптових продавців Енергетичного Співтовариства, а також забезпечення належних умов для ефективного та надійного функціонування газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ і установок LNG з огляду на довгострокові цілі розвитку;

2) розвиток конкуренції та належне функціонування регіональних (міжнародних) ринків у рамках Енергетичного Співтовариства, зокрема єдиного ринку Енергетичного Співтовариства, з метою досягнення цілей, зазначених у пункті 1 цієї частини;

3) усунення перешкод та обмежень для торгівлі природним газом між державами - сторонами Енергетичного Співтовариства, зокрема забезпечення належного рівня транскордонного сполучення для задоволення попиту і посилення інтеграції ринків природного газу окремих держав - сторін Енергетичного Співтовариства, яка сприятиме транскордонній торгівлі природним газом у рамках Енергетичного Співтовариства;

4) сприяння безпечному, надійному та економному функціонуванню газової інфраструктури (газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установок LNG), що дасть змогу забезпечити недискримінаційний доступ до неї для всіх замовників, орієнтованість на потреби замовників, достатність потужності для потреб ринку природного газу та енергоефективність, а також можливості для виходу на ринок природного газу виробників газу з альтернативних джерел незалежно від обсягів виробництва;

5) забезпечення простих і необтяжливих умов приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем для нових об'єктів замовників, забезпечення простих і необтяжливих умов доступу до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установок LNG для нових замовників, зокрема усунення бар'єрів, що можуть перешкодити такому доступу для нових оптових продавців або постачальників, а також для оптових продавців або постачальників газу з альтернативних джерел;

6) стимулювання суб'єктів ринку природного газу до підвищення ефективності газової інфраструктури та інтеграції ринку природного газу;

7) створення передумов для отримання споживачами економічних вигод від ефективного функціонування ринку природного газу, конкуренції на ринку природного газу та реалізація дієвих механізмів захисту їхніх прав;

8) сприяння досягненню високого рівня виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів на ринку природного газу, захисту вразливих споживачів та налагодженню процесу обміну даними, необхідному для реалізації споживачами права на зміну постачальника.

{Пункт 8 частини другої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 124-IX від 20.09.2019](#)}

3. До компетенції Регулятора на ринку природного газу належать:

1) видача ліцензій на право провадження видів діяльності на ринку природного газу, що підлягають ліцензуванню з урахуванням положень [статті 9](#) цього Закону, та нагляд за дотриманням ліцензійних умов ліцензіатами;

1¹) реєстрація суб'єктів ринку природного газу, які здійснюють або мають намір здійснювати діяльність на оптовому енергетичному ринку, у порядку, затвердженому Регулятором;

{Частина третю статті 4 доповнено пунктом 1¹ згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

2) прийняття рішення про сертифікацію операторів газотранспортних систем або відмову у сертифікації;

2¹) прийняття рішення про сертифікацію операторів газосховищ або відмову у сертифікації;

{Частина третю статті 4 доповнено пунктом 2¹ згідно із Законом [№ 2850-IX від 13.12.2022](#)}

3) затвердження та оприлюднення у встановленому порядку методології визначення тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу, методологій [визначення тарифів на послуги розподілу, зберігання \(закачування, відбору\) природного газу щодо газосховищ, до яких застосовується режим регульованого доступу](#) відповідно до [статті 48](#) цього Закону, на послуги установки LNG та встановлення (зміна) тарифів, які повинні забезпечити необхідні інвестиції в газотранспортні та газорозподільні системи, газосховища, а також установку LNG;

{Пункт 3 частини третьої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 394-IX від 19.12.2019](#)}

4) встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем згідно із затвердженою Регулятором [методологією](#);

4¹) затвердження типового договору на технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем газопостачання житлових (багатоквартирних) будинків (між власником або уповноваженою співвласниками багатоквартирного будинку особою та оператором газорозподільної системи);

{Частина третю статті 4¹ доповнено пунктом 4 згідно із Законом [№ 1060-IX від 03.12.2020](#)}

4²) затвердження методології розрахунку граничних рівнів вартості виконання видів робіт та послуг з технічного обслуговування внутрішньобудинкових систем газопостачання багатоквартирних будинків;

{Частина третю статті 4 доповнено пунктом 4² згідно із Законом [№ 1060-IX від 03.12.2020](#)}

4³) встановлення для операторів газорозподільних систем граничних рівнів вартості виконання видів робіт та послуг з технічного обслуговування внутрішньобудинкових систем газопостачання багатоквартирних будинків, які розраховані згідно із затверженою Регулятором методологією;

{Частина третю статті 4 доповнено пунктом 4³ згідно із Законом [№ 1060-IX від 03.12.2020](#)}

5) затвердження правил для постачальника "останньої надії" як частини правил постачання природного газу, у тому числі правил для визначення ціни природного газу, що постачається таким постачальником, відповідно до [статті 15](#) цього Закону;

6) затвердження кодексів газотранспортних систем, кодексу газорозподільних систем, кодексів газосховищ та кодексу установки LNG;

7) затвердження правил балансування як частини кодексу відповідної газотранспортної системи (у тому числі методології визначення платежів, пов'язаних із балансуванням), що мають бути справедливими, недискримінаційними, обумовленими об'єктивними чинниками та такими, що створюють економічні стимули для балансування обсягів закачування і відбору природного газу самими замовниками;

7¹) визначає умови здійснення розрахунків на ринку природного газу із залученням клірингової установи;

{Частина третю статті 4 доповнено пунктом 7¹ згідно із Законом [№ 738-IX від 19.06.2020](#)}

7²) визначення порядку надання фінансового забезпечення оплати послуг транспортування та зберігання (закачування, відбору) природного газу, у тому числі вимог до банківських гарантій;

{Частина третю статті 4 доповнено пунктом 7² згідно із Законом [№ 1639-IX від 14.07.2021](#)}

7³) затвердження нормативів розподілу коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання операторів газорозподільної системи;

{Частина третю статті 4 доповнено пунктом 7³ згідно із Законом [№ 1639-IX від 14.07.2021](#)}

8) встановлення (зміна) тарифів на послуги транспортування природного газу транскордонними газопроводами відповідно до методології визначення тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу;

{Пункт 8 частини третьої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 394-IX від 19.12.2019](#)}

9) затвердження правил розподілу потужності та врегулювання перевантажень транскордонних газопроводів як частини кодексу газотранспортної системи;

10) моніторинг застосування тарифів, інших платежів, пов'язаних із доступом до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG або приєднанням

до газотранспортної або газорозподільної системи, а також моніторинг застосування та забезпечення дотримання методологій визначення таких тарифів та платежів;

11) забезпечення дотримання операторами газотранспортних і газорозподільних систем, а також іншими суб'єктами ринку природного газу (крім споживачів) їхніх обов'язків згідно з цим Законом та іншими відповідними актами законодавства, у тому числі обов'язків щодо співпраці та взаємодії із суб'єктами ринку природного газу інших держав - сторін Енергетичного Співтовариства;

12) моніторинг стану врегулювання перевантажень газотранспортних систем, у тому числі транскордонних газопроводів, та застосування правил врегулювання перевантажень;

13) моніторинг дотримання критеріїв для визначення режиму доступу, що застосовується оператором газосховищ до кожного конкретного газосховища відповідно до [статті 48](#) цього Закону;

14) моніторинг виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на відповідність вимогам, передбаченим цим Законом та іншими актами законодавства;

15) спільно з іншими суб'єктами владних повноважень забезпечення ефективного застосування заходів захисту прав споживачів, у тому числі передбачених цим Законом;

16) забезпечення споживачам (оптовим покупцям) можливості вільно обирати та змінювати постачальника (оптового продавця) на умовах, передбачених цим Законом та іншими актами законодавства;

17) затвердження [правил](#) постачання природного газу;

18) нагляд за дотриманням операторами газотранспортної системи, операторами газорозподільних систем, операторами газосховищ та оператором установки LNG та власниками корпоративних прав таких суб'єктів, вертикально інтегрованими організаціями вимог про відокремлення і незалежність, встановлених цим Законом;

19) затвердження та моніторинг виконання планів розвитку газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG та надання в щорічному звіті Регулятора їх оцінки, у тому числі зазначення необхідних змін до таких планів;

20) затвердження форм звітності суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів, що не є учасниками оптового енергетичного ринку), а також порядку їх заповнення і подання;

{Пункт 20 частини третьої статті 4 в редакції Закону [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

21) встановлення мінімальних вимог та вимог до якості обслуговування споживачів та постачання, зокрема щодо максимального строку здійснення робіт з приєднання або ремонту, відновлення постачання природного газу;

21¹) визначення вимог та надання рекомендацій щодо забезпечення доброчесності та прозорості на оптовому енергетичному ринку відповідно до вимог нормативно-правових актів Енергетичного Співтовариства та рекомендацій Агентства з питань співробітництва енергетичних регуляторів; виявлення в діях учасників оптового енергетичного ринку ознак зловживання на оптовому енергетичному ринку;

{Частина третю статті 4 доповнено пунктом 21¹ згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

22) моніторинг дотримання та аналіз статистики виконання правил щодо безпеки та надійності газотранспортних і газорозподільних систем;

22¹) моніторинг поведінки на ринку та господарсько-торговельної діяльності суб'єктів ринку природного газу щодо операцій, які стосуються оптових енергетичних продуктів, з метою виявлення та запобігання зловживанням на ринку природного газу;

{Частина третю статті 4 доповнено пунктом 22¹ згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

23) моніторинг рівня прозорості в діяльності суб'єктів ринку природного газу, зокрема рівня оптових цін на природний газ, а також забезпечення дотримання суб'єктами ринку природного газу (крім споживачів) зобов'язань щодо розміщення інформації;

24) моніторинг рівня та ефективності відкриття ринку природного газу і конкуренції на оптовому та роздрібному ринках природного газу, у тому числі цін на товарних ринках, предметом торгівлі на яких є природний газ, цін для побутових споживачів (включаючи статистику застосування умов про передоплату), статистики зміни постачальника, статистики відключень, рівня цін та якості робіт з технічного обслуговування, скарг побутових споживачів, а також будь-яких практик, що призводять до спотворення або обмеження конкуренції на ринку природного газу;

{Пункт 24 частини третьої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 738-IX від 19.06.2020](#)}

25) моніторинг застосування положень договорів, що обмежують конкуренцію на ринку природного газу (зокрема умов договорів, що заважають споживачам, які не є побутовими, укладати договори постачання з більш ніж одним постачальником одночасно або обмежують їх у праві вибору постачальника), без втручання у договори, які передбачають можливість тимчасового зупинення постачання, та договори купівлі-продажу або постачання природного газу строком дії від 10 років за умови, що такі договори відповідають законодавству про захист економічної конкуренції;

26) видання щонайменш раз на рік висновків щодо відповідності рівня цін на роздрібному ринку природного газу [статті 11](#) цього Закону і законодавству про захист прав споживачів та доведення цих висновків до відома Кабінету Міністрів України та Антимонопольного комітету України;

27) забезпечення доступу до інформації про обсяги та інші показники споживання природного газу споживачем у порядку та на умовах, передбачених цим Законом та іншими актами законодавства;

28) моніторинг виконання функцій та обов'язків суб'єктами ринку природного газу відповідно до положень цього Закону та інших актів законодавства щодо доступу до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG;

29) сприяння налагодженню процесу обміну даними для забезпечення розвитку ринку природного газу;

29¹) затвердження умов та порядку проведення конкурсу з визначення постачальника побутового споживача, що став споживачем постачальника "останньої надії";

{Частина третю статті 4 доповнено пунктом 29¹ згідно із Законом [№ 1850-IX від 02.11.2021](#)}

29²) визначення вимог щодо захисту, надання, розкриття та оприлюднення інформації суб'єктами ринку природного газу (учасниками оптового енергетичного ринку), а також особами, які професійно організовують операції з оптовими енергетичними продуктами;

{Частина третю статті 4 доповнено пунктом 29² згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

30) інші функції, передбачені законом.

4. У разі обрання моделі відокремлення ISO Регулятор:

1) здійснює нагляд за дотриманням власником газотранспортної системи та оператором газотранспортної системи обов'язків, встановлених цим Законом, та накладає штрафи за їх недотримання відповідно до пункту 5 частини п'ятої цієї статті;

2) здійснює моніторинг відносин між власником газотранспортної системи і оператором газотранспортної системи з метою забезпечення дотримання оператором газотранспортної системи своїх обов'язків, а також затверджує договори і вирішує спори між власником газотранспортної системи і оператором газотранспортної системи за запитом щонайменш одного із цих суб'єктів;

3) забезпечує, щоб рівень тарифу на послуги транспортування природного газу та інших платежів, пов'язаних із доступом або приєднанням до газотранспортної системи, для такого оператора враховував винагороду власнику газотранспортної системи за право користування газотранспортною системою, у тому числі складовими газотранспортної системи, які були реконструйовані або поліпшені за рахунок власника газотранспортної системи за умови, що такі роботи здійснені в економічно обґрунтований спосіб;

4) встановлює тарифи на послуги транспортування природного газу та інші платежі, пов'язані з доступом або приєднанням до газотранспортної системи, з урахуванням забезпечення покриття витрат на погоджені Регулятором інвестиції та узгодженої норми прибутку.

{Частина четверту статті 4 доповнено пунктом 4 згідно із Законом [№ 264-IX від 31.10.2019](#)}

5. Регулятор має право:

1) запитувати та отримувати інформацію, яка є необхідною для належного виконання ним своїх функцій, від будь-якого суб'єкта владних повноважень, суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів, що не є учасниками оптового енергетичного ринку), осіб, які професійно організовують операції з оптовими енергетичними продуктами на ринку природного газу, інших учасників оптового енергетичного ринку;

{Пункт 1 частини п'ятої статті 4 в редакції Закону [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

2) ініціювати консультації, а також громадські обговорення;

3) ініціювати і проводити розслідування зловживань на оптовому енергетичному ринку відповідно до [Закону України](#) "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг";

{Пункт 3 частини п'ятої статті 4 в редакції Закону [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

4) видавати рішення, обов'язкові для виконання суб'єктами ринку природного газу (крім споживачів, що не є учасниками оптового енергетичного ринку);

{Пункт 4 частини п'ятої статті 4 в редакції Закону [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

5) накладати санкції на суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів, що не є учасниками оптового енергетичного ринку), які порушили свої обов'язки відповідно до цього Закону та інших актів законодавства;

{Пункт 5 частини п'ятої статті 4 в редакції Закону [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

б) вимагати від оператора газотранспортної системи, оператора газосховища та оператора установки LNG внесення змін до кодексу газотранспортної системи, кодексу газосховища або кодексу установки LNG, у тому числі тарифів на відповідні послуги, з метою додержання принципу пропорційності і недискримінації;

7) встановлювати (змінювати) тимчасові тарифи на транспортування, розподіл, зберігання (закачування, відбір) природного газу (щодо газосховищ, до яких застосовується регульований режим доступу відповідно до [статті 48](#) цього Закону) та послуги установки LNG у разі, якщо оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища або оператор установки LNG вчасно не надав розрахунки відповідних тарифів для їх встановлення Регулятором, а також приймати рішення щодо механізму надання компенсації, якщо остаточні тарифи відрізняються від тимчасових;

{Пункт 7 частини п'ятої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 394-IX від 19.12.2019](#)}

8) розглядати скарги і вирішувати спори відповідно до [статті 58](#) цього Закону;

9) вживати заходів до запобігання зловживанням монопольним становищем, зокрема коли таке зловживання завдає економічної шкоди споживачам, а також будь-яким діям, спрямованим на завищення цін;

10) проводити відповідно до закону перевірки суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів).

6. Ціни на ринку природного газу, що регулюються державою (зокрема тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG, а також інші платежі, пов'язані з доступом до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG або приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи), повинні бути:

1) недискримінаційними;

2) прозорими;

3) встановленими з урахуванням вимог цілісності газотранспортної системи виходячи із економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного суб'єкта ринку природного газу та з урахуванням належного рівня рентабельності, а також, де це можливо, встановленими з урахуванням зіставлення з показниками аналогічних категорій регульованих цін, встановлених Регулятором для інших суб'єктів ринку природного газу, або таких, що діють на ринках природного газу інших держав.

Тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG повинні сприяти ефективній торгівлі природним газом та розвитку конкуренції на ринку природного газу, не допускати перехресного субсидіювання між замовниками, створювати економічні стимули для здійснення інвестицій та підтримання у належному стані газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG, а також покращення взаємодії і сполучення між ними.

Тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG не повинні обмежувати ліквідність ринку та спотворювати транскордонну торгівлю природним газом. Методології визначення таких тарифів затверджуються Регулятором не менш як за 15 днів до дати, з якої починають застосовуватися тарифи, визначені відповідно до таких методологій.

Будь-які платежі, пов'язані з доступом до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG або приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи (у тому числі тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG), розраховуються незалежно від фізичного шляху слідування природного газу.

Тарифи на послуги транспортування і розподілу природного газу, а також інші платежі, пов'язані з доступом до газотранспортної або газорозподільної системи чи приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи, повинні стимулювати оператора газотранспортної системи і оператора газорозподільної системи до підвищення ефективності газотранспортної або газорозподільної системи, інтеграції ринку природного газу і забезпечення безпеки постачання природного газу, а також до розвитку науково-технічних знань, пов'язаних із господарською діяльністю таких суб'єктів.

Тарифи на послуги транспортування природного газу встановлюються окремо для кожної точки входу та точки виходу на підставі методології визначення тарифів на послуги транспортування природного газу на основі точок входу і точок виходу, що затверджується Регулятором.

У разі якщо відмінності у структурі тарифів на послуги транспортування природного газу або правилах балансування, що застосовуються до газотранспортної системи, перешкоджають транскордонній торгівлі природним газом, вживаються заходи для гармонізації структур тарифів і правил балансування, що застосовуються до цієї газотранспортної системи та газотранспортної системи (систем) сусідніх держав.

Рішення Регулятора про встановлення тарифів на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу, послуги установки LNG підлягають оприлюдненню шляхом розміщення на веб-сайті Регулятора.

Суб'єкт господарювання, що здійснює діяльність з транспортування та/або зберігання природного газу, має право на відшкодування понесених ним витрат на здійснення інвестицій, погоджених Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, за рахунок регульованих тарифів на послуги з транспортування та/або зберігання природного газу, що надаються ним з використанням державного майна. Майно (необоротні активи), створене та/або набуто в результаті здійснення інвестицій, належить державі.

{Частина шосту статті 4 доповнено абзацом згідно із Законом [№ 264-IX від 31.10.2019](#)}

7. На ринку природного газу центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі:

1) формує та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі з урахуванням положень [Енергетичної стратегії України](#);

1^а) реалізує державну політику у сфері альтернативних видів палива;

{Частина сьому статті 4 доповнено пунктом 1^а згідно із Законом [№ 3220-IX від 30.06.2023](#)}

2) розробляє державні цільові програми, зокрема щодо диверсифікації джерел надходження природного газу;

3) розробляє та координує виконання мінімальних норм безпеки постачання природного газу відповідно до [статті 5](#) цього Закону;

3^а) формує державну політику з нагляду (контролю) на ринку природного газу;

{Частина сьому статті 4 доповнено пунктом 3¹ згідно із Законом [№ 3293-IX від 28.07.2023](#)}

4) розробляє, затверджує та впроваджує в межах своїх повноважень Національний план дій відповідно до [статті 6](#) цього Закону;

5) здійснює моніторинг безпеки постачання природного газу відповідно до [статті 7](#) цього Закону;

6) здійснює інші повноваження, визначені законами України та покладені на нього Кабінетом Міністрів України.

8. Регулятор здійснює повноваження, визначені цією статтею, також щодо суб'єкта управління об'єктами державної власності, що використовуються у процесі провадження діяльності з транспортування та/або зберігання природного газу.

{Статтю 4 доповнено частиною восьмою згідно із Законом [№ 264-IX від 31.10.2019](#)}

Стаття 5. Заходи з безпеки постачання природного газу

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, розробляє та затверджує [правила](#) про безпеку постачання природного газу, які є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами ринку природного газу. Правила про безпеку постачання природного газу встановлюють мінімальні норми безпеки постачання природного газу та повинні визначати:

1) коло споживачів, які визнаються захищеними споживачами, з урахуванням того, що споживання природного газу захищеними споживачами, які не є побутовими споживачами, не має перевищувати 20 відсотків загального обсягу споживання України;

2) заходи, які є обов'язковими до вжиття суб'єктами ринку природного газу (крім споживачів) для забезпечення безпеки постачання природного газу захищеним споживачам, зокрема у таких випадках:

а) надзвичайні температурні умови протягом семиденного пікового періоду, статистична ймовірність настання яких становить раз на 20 років;

б) будь-який період тривалістю 30 днів і більше, протягом якого спостерігається надзвичайно високий попит на природний газ, статистична ймовірність настання якого становить раз на 20 років;

в) вихід із ладу одного магістрального газопроводу за звичайних зимових умов на період тривалістю не менше 30 днів;

3) коло суб'єктів ринку природного газу, які зобов'язані вживати заходів, передбачених пунктом 2 цієї частини;

4) виявлення і класифікацію основних ризиків щодо безпеки постачання природного газу (оцінка ризиків);

5) заходи, необхідні для зменшення впливу виявлених ризиків, зокрема ризику виходу з ладу транскордонного газопроводу, установки LNG, або газосховища або зупинення чи істотного обмеження джерела надходження природного газу, з визначенням обсягу обов'язків суб'єктів ринку природного газу та строків їх виконання;

5¹) правила розрахунку цільового рівня заповнення газосховищ та формування графіка заповнення газосховищ;

{Частина першу статті 5 доповнено пунктом 5¹ згідно із Законом [№ 2850-IX від 13.12.2022](#)}

б) форму та порядок подання звіту суб'єктами ринку природного газу (крім споживачів) про стан виконання заходів, передбачених пунктом 2 цієї частини;

7) обов'язки суб'єктів владних повноважень, відповідальних за безпеку постачання природного газу.

2. Під час розроблення правил, передбачених частиною першою цієї статті, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, зобов'язаний враховувати економічний вплив відповідних заходів, їх ефективність та економічність, наслідки для функціонування ринку природного газу та впливу на довкілля та споживачів.

Правила, передбачені частиною першою цієї статті, повинні базуватися на ринкових засадах, бути прозорими, недискримінаційними, заздалегідь не передбачати неможливість їхнього виконання, не спотворювати конкуренцію на ринку природного газу і не перешкоджати його розвитку. Такі правила не повинні створювати надмірного тягаря для суб'єктів ринку природного газу та мінімізувати негативні наслідки для функціонування ринку природного газу.

3. До 1 вересня поточного року центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, забезпечує оновлення правил про безпеку постачання природного газу на наступний календарний рік та оприлюднює їх шляхом розміщення на своєму веб-сайті.

4. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, щорічно розробляє графік заповнення газосховищ та до 15 вересня року, що передує плановому, надає його проект для консультацій до Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Графік заповнення газосховищ затверджується у п'ятнадцятиденний строк після проведення консультацій, але не пізніше 1 листопада року, що передує плановому.

{Статтю 5 доповнено частиною четвертою згідно із Законом [№ 2850-IX від 13.12.2022](#)}

Стаття 6. Національний план дій

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, розробляє і за результатами консультацій з суб'єктами ринку природного газу, представниками споживачів (у тому числі побутових споживачів) та за погодженням з Регулятором затверджує [Національний план дій](#), що є обов'язковим для виконання всіма суб'єктами ринку природного газу.

Національний план дій визначає заходи для усунення або зменшення загального негативного впливу кризової ситуації.

До 1 вересня поточного року центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, забезпечує оновлення Національного плану дій на наступний календарний рік та оприлюднює його шляхом розміщення на своєму веб-сайті.

2. У Національному плані дій визначаються:

1) рівні кризової ситуації, а саме:

а) кризова ситуація рівня раннього попередження - ситуація, при якій існує конкретна, перевірена і достовірна інформація про можливість істотного погіршення ситуації з постачання природного газу, яка ймовірно призведе до кризової ситуації рівня попередження або рівня надзвичайної ситуації;

б) кризова ситуація рівня попередження - ситуація, при якій має місце зупинення чи обмеження джерела надходження природного газу або надзвичайно високий попит на природний газ, що призводить до істотного погіршення ситуації з постачання природного газу, але надходження природного газу на ринок України забезпечується без необхідності вжиття ринкових заходів;

в) кризова ситуація рівня надзвичайної ситуації - ситуація, при якій має місце надзвичайно високий попит на природний газ, зупинення чи обмеження важливого джерела надходження природного газу або інше істотне погіршення ситуації з постачання природного газу, при якому було вжито всіх відповідних ринкових заходів, але надходження природного газу на ринок не є достатнім для забезпечення попиту, що створює необхідність для вжиття ринкових заходів, зокрема для забезпечення постачання захищеним споживачам;

2) для кожного рівня кризової ситуації:

а) система заходів реагування, у тому числі відповідні процедури обміну інформацією. Заходи реагування мають бути ринковими, якщо вжиття ринкових заходів не дозволяє забезпечити безпеку постачання природного газу, зокрема захищеним споживачам, вживаються інші (неринкові) заходи, передбачені пунктом 1 цієї частини;

б) обов'язки суб'єктів ринку природного газу з урахуванням впливу на них кризової ситуації з надходженням природного газу, у тому числі їх обов'язки щодо взаємодії з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі;

в) завдання та повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, а також інших суб'єктів владних повноважень, уповноважених брати участь у подоланні кризової ситуації;

3) орган, особа або група осіб, відповідальних за управління кризовою ситуацією;

4) механізми співпраці з відповідальними органами інших держав, зокрема держав - сторін Енергетичного Співтовариства, на випадок кризової ситуації;

5) перелік першочергових заходів, що підлягають обов'язковому виконанню з метою поновлення надходження природного газу, у тому числі, за потребою, механізм та джерела компенсації витрат відповідних суб'єктів ринку природного газу.

3. У разі кризової ситуації або якщо існує загроза безпеці населення, небезпека руйнування газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища, установки LNG чи загроза цілісності газотранспортної системи, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, ухвалює рішення про необхідність вжиття тимчасових запобіжних заходів та повідомляє про це Регулятора. Невідкладно після ухвалення такого рішення вживаються заходи, визначені Національним планом дій як першочергові.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, невідкладно повідомляє Секретаріат Енергетичного Співтовариства про ухвалення рішення про необхідність вжиття тимчасових запобіжних заходів, а також про заходи, що він планує вжити відповідно до Національного плану дій. Запобіжні заходи повинні відповідати таким вимогам:

1) бути передбаченими Національним планом дій;

2) мати визначений строк дії;

3) не створювати необґрунтовані перешкоди для руху природного газу в газотранспортних системах України та газотранспортних системах інших держав - сторін Енергетичного Співтовариства;

4) не створювати ймовірну істотну загрозу безпеці постачання природного газу іншої держави - сторони Енергетичного Співтовариства;

5) не обмежувати доступ до газотранспортних систем або газосховищ України для замовників, створених відповідно до законодавства іншої держави - сторони Енергетичного Співтовариства, якщо надання такого доступу є технічно можливим та безпечним.

У визначених законом випадках центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, вживає заходів, не передбачених Національним планом дій, про що невідкладно повідомляє Регулятора та Секретаріат Енергетичного Співтовариства, у тому числі щодо причин вжиття таких заходів.

4. У разі якщо вжиття тимчасових запобіжних заходів на національному рівні не забезпечить врегулювання кризової ситуації, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, зобов'язаний повідомити голову Координаційної Групи Енергетичного Співтовариства з питань безпеки постачання для вжиття необхідних заходів на міжнародному рівні.

5. Для цілей частин першої - четвертої цієї статті до ринкових заходів, що застосовуються для подолання кризової ситуації всіх рівнів, належать:

1) заходи, спрямовані на збільшення обсягів постачання природного газу:

підвищення спроможності до реагування на кризову ситуацію об'єктів, пов'язаних з видобутком природного газу;

збільшення гнучкості імпорту природного газу, забезпечення двостороннього руху природного газу, диверсифікація джерел надходження природного газу;

сприяння доступу до газотранспортних систем для постачальників газу з альтернативних джерел;

забезпечення достатньої потужності (у тому числі потужності відбору) газосховищ та обсягів природного газу в газосховищах;

забезпечення необхідної потужності установки LNG;

використання довгострокових та короткострокових договорів купівлі-продажу і постачання природного газу;

стимулювання інвестицій в об'єкти газової інфраструктури;

укладення договорів, спрямованих на забезпечення безпеки постачання природного газу;

2) заходи, спрямовані на зменшення обсягів споживання природного газу:

використання договорів, умови яких передбачають переривання (зупинення) фактичного постачання природного газу у деяких випадках;

забезпечення заміщення природного газу як енергоресурсу для промисловості та виробників електричної енергії;

добровільні заходи для зменшення навантаження на об'єкти газової інфраструктури у піковий період;

заходи з енергоефективності;

сприяння споживанню газу з альтернативних джерел.

6. Для цілей частин першої - четвертої цієї статті до неринкових заходів, що застосовуються для подолання кризової ситуації рівня надзвичайної ситуації, належать:

1) заходи, спрямовані на збільшення обсягів постачання природного газу:

використання природного газу із стратегічного запасу природного газу, що створюється і підтримується відповідно до закону;

примусове використання запасів альтернативних видів палива;

примусове використання електричної енергії, виробленої з енергоносіїв, відмінних від природного газу;

примусове збільшення обсягів видобутку природного газу;

примусове збільшення обсягу відбору природного газу;

2) заходи, спрямовані на зменшення обсягів споживання природного газу:

примусове використання енергоносіїв, відмінних від природного газу;

примусове застосування умов договорів, що дозволяють здійснити переривання (зупинення) фактичного постачання природного газу у деяких випадках;

примусове зменшення обсягів споживання природного газу.

Стаття 7. Моніторинг безпеки постачання природного газу

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, зобов'язаний здійснювати моніторинг безпеки постачання природного газу:

1) стану впровадження заходів з безпеки постачання природного газу, передбачених [статтею 5](#) цього Закону;

2) балансу попиту та пропозиції природного газу в Україні;

3) укладених протягом звітного року довгострокових зовнішньоекономічних договорів купівлі-продажу або постачання природного газу;

4) стану ресурсного забезпечення ринку природного газу (ліквідності ринку природного газу);

5) достатності потенціалу сполучення між газотранспортними системами України та газотранспортними системами інших держав;

6) рівня очікуваного попиту, доступних надходжень та, відповідно, прогнозованої ситуації на ринку природного газу з урахуванням зміни попиту, автономності джерел надходження природного газу та можливої зміни таких джерел;

7) обсягу нових потужностей газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG, будівництво яких планується або вже розпочато;

8) технічного стану газотранспортних і газорозподільних систем;

9) заходів, спрямованих на задоволення пікового попиту, а також покриття тимчасового дефіциту природного газу в одного або декількох постачальників;

10) рівня заповнення газосховищ станом на кінець кожного місяця та повідомляти про результати Секретаріат Енергетичного Співтовариства.

{Частина першу статті 7 доповнено пунктом 10 згідно із Законом [№ 2850-IX від 13.12.2022](#)}

2. До 31 липня поточного року центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, готує та розміщує на своєму веб-сайті звіт за попередній календарний рік про результати моніторингу питань, зазначених у частині першій цієї статті, а також вжиті або заплановані заходи щодо цих питань.

Звіт повинен також містити інформацію про:

1) вплив заходів, передбачених [статтею 6](#) цього Закону, на конкуренцію на ринку природного газу;

2) потужність газосховищ;

3) тривалість та обсяг довгострокових зовнішньоекономічних договорів купівлі-продажу та постачання, принаймні однією стороною яких є суб'єкт господарювання України, із зазначенням строку дії таких договорів, а також про вплив таких договорів на стан ресурсного забезпечення ринку природного газу в Україні та на безпеку постачання природного газу;

4) механізми стимулювання інвестицій у видобуток, транспортування, розподіл, зберігання природного газу та надання послуг установки LNG, передбачені законодавством України.

3. Електронна версія звіту, передбаченого частиною другою цієї статті, разом із його перекладом на англійську мову передається Секретаріату Енергетичного Співтовариства протягом 45 днів з дня розміщення звіту на веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі.

Стаття 8. Технічні норми та норми безпеки на ринку природного газу

1. Технічні норми та норми безпеки, що поширюються на газотранспортні та газорозподільні системи, газосховища, установку LNG, у тому числі правила техніки безпеки, мінімальні технічні вимоги до проектування та експлуатації, вимоги до проведення технічної перевірки, вимоги до професійної кваліфікації та досвіду фізичних та юридичних осіб, які виконують роботи з будівництва, інженерно-технічні роботи і технічне обслуговування газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG, затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, та підлягають оприлюдненню у встановленому порядку.

Технічні норми та норми безпеки повинні бути об'єктивно необхідними, недискримінаційними та забезпечувати безаварійну та безперебійну роботу газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG.

2. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, сприяє впровадженню технічних норм і норм безпеки Європейського Союзу.

Стаття 8¹. Державний енергетичний нагляд (контроль) на ринку природного газу

1. Державний енергетичний нагляд (контроль) на ринку природного газу здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) на ринку природного газу, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через відповідного міністра згідно із законодавством.

2. Вимоги щодо безпечного використання природного газу в побуті затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, та, зокрема, встановлюють вимоги щодо технічної експлуатації і технічного стану газорозподільних систем, внутрішньобудинкових систем газопостачання, газових мереж внутрішнього газопостачання, експлуатації та забезпечення належного виконання суб'єктами господарювання робіт з технічного обслуговування димових і вентиляційних каналів житлових і громадських будинків.

3. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) на ринку природного газу, здійснює проведення технічного розслідування обставин та причин виникнення аварій, пов'язаних з використанням природного газу в побуті, у порядку, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі.

4. Предметом державного енергетичного нагляду (контролю) на ринку природного газу є господарська діяльність суб'єктів ринку природного газу та інших осіб у частині дотримання вимог нормативно-правових актів з питань технічної експлуатації і технічного стану газорозподільних систем, внутрішньобудинкових систем газопостачання, газових мереж внутрішнього газопостачання, безпеки використання в побуті приладів обліку природного газу, димових і вентиляційних каналів житлових і громадських будинків, їх випробування та ремонту, а також виконання суб'єктами господарювання робіт для забезпечення безпеки використання природного газу в побуті.

5. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного нагляду (контролю) на ринку природного газу, здійснює державний енергетичний нагляд (контроль) на ринку природного газу шляхом проведення відповідних обстежень, перевірок, оглядів, інспектування об'єктів газорозподільних систем, внутрішньобудинкових систем газопостачання, газових мереж внутрішнього газопостачання, димових і вентиляційних каналів житлових і громадських будинків, їх випробування та ремонту у порядку, визначеному [Законом України "Про основні засади державного нагляду \(контролю\) у сфері господарської діяльності"](#).

{Закон доповнено статтею 8¹ згідно із Законом [№ 3293-IX від 28.07.2023](#)}

Стаття 9. Ліцензування господарської діяльності на ринку природного газу

1. Господарська діяльність на ринку природного газу, пов'язана з його транспортуванням, розподілом, зберіганням, наданням послуг установки LNG, постачанням природного газу, провадиться за умови отримання відповідної ліцензії.

Діяльність інвесторів - учасників угод про розподіл продукції, укладених згідно із Законом України "Про угоди про розподіл продукції", на ринку природного газу здійснюється з урахуванням [статті 4](#) Закону України "Про угоди про розподіл продукції".

2. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності на ринку природного газу, пов'язаної з його транспортуванням, розподілом, зберіганням, наданням послуг установки LNG, постачанням природного газу, затверджуються Регулятором після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.

3. Ліцензія на провадження господарської діяльності на ринку природного газу, пов'язаної з його транспортуванням, розподілом, зберіганням, наданням послуг установки LNG, постачанням природного газу, видається Регулятором у встановленому законодавством порядку.

4. У видачі ліцензії на провадження певного виду господарської діяльності на ринку природного газу може бути відмовлено виключно з підстав, передбачених законом, а також у недискримінаційний спосіб та на підставі повної і об'єктивної оцінки документів, поданих заявником, з урахуванням іншої відповідної інформації, яка є у розпорядженні Регулятора.

Причини відмови у видачі ліцензії повинні бути повідомлені заявнику і доведені до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Стаття 9¹. Реєстрація суб'єктів ринку природного газу

1. Здійснювати операції з оптовими енергетичними продуктами мають право виключно особи, які зареєстровані як учасники оптового енергетичного ринку в порядку, затвердженому Регулятором.

{Закон доповнено статтею 9¹ згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

Стаття 10. Регіональне співробітництво

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, зобов'язаний співпрацювати з відповідальними органами інших держав - сторін Енергетичного Співтовариства з метою налагодження механізмів дво- і багатосторонньої солідарності.

Така співпраця здійснюється, зокрема, у ситуаціях, що призвели або ймовірно призведуть до збоїв у надходженні природного газу в Україну або іншу державу - сторону Енергетичного Співтовариства. У такому разі центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, повинен створити необхідні передумови для:

- 1) координації заходів, передбачених [статтею 6](#) цього Закону;
- 2) виявлення необхідності будівництва або реконструкції транскордонних газопроводів, у тому числі з метою забезпечення двостороннього руху природного газу, та здійснення такого будівництва або реконструкції;
- 3) надання взаємної допомоги.

2. Інформація про заходи співпраці, передбачені цією статтею, доводиться до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Розділ III ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Глава 1. Загальні положення про ринок природного газу

Стаття 11. Спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу

1. З метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу у виключних випадках та на визначений строк можуть покладатися [спеціальні обов'язки](#) в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.

Такі обов'язки мають бути чітко визначеними, прозорими, недискримінаційними та заздалегідь не передбачати неможливість їх виконання.

Такі обов'язки не повинні обмежувати постачальників, створених відповідно до законодавства інших держав - сторін Енергетичного Співтовариства, у праві на здійснення постачання природного газу споживачам України.

Такі обов'язки не можуть покладатися на споживачів.

2. Обсяг та умови виконання спеціальних обов'язків, покладених Кабінетом Міністрів України на суб'єктів ринку природного газу, мають бути необхідними та пропорційними меті задоволення правомірного загальносуспільного інтересу та такими, що створюють найменші перешкоди для розвитку ринку природного газу.

3. До загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу належать:

- 1) національна безпека, а також безпека постачання природного газу;
- 2) стабільність, належна якість та доступність енергоресурсів;
- 3) захист навколишнього природного середовища, у тому числі енергоефективність, збільшення частки енергії з альтернативних джерел та зменшення викидів парникових газів;
- 4) захист здоров'я, життя та власності населення.

4. Рішення Кабінету Міністрів України про покладання спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу має визначати:

- 1) загальносуспільний інтерес у процесі функціонування ринку природного газу, для забезпечення якого покладаються спеціальні обов'язки на суб'єктів ринку природного газу;
- 2) обсяг спеціальних обов'язків;
- 3) коло суб'єктів ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки;
- 4) обсяг прав суб'єктів ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки, необхідних для виконання таких обов'язків;
- 5) категорії споживачів, яких стосуються спеціальні обов'язки;
- 6) територію та строк виконання спеціальних обов'язків;
- 7) джерела фінансування та порядок визначення компенсації, що надається суб'єктам ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки, з урахуванням положення частини сьомої цієї статті.

5. Вибір суб'єкта або суб'єктів ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки відповідно до частини першої цієї статті, здійснюється у прозорий і недискримінаційний спосіб на підставі критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України, та не має створювати перешкод для реалізації прав споживачів на вільний вибір постачальника.

6. Рішення Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади застосовуються в частині, що не суперечить рішенню Кабінету Міністрів України про покладання спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу.

{Частина шоста статті 11 в редакції Закону [№ 1639-IX від 14.07.2021](#)}

7. Суб'єкт ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки відповідно до частини першої цієї статті, має право на отримання компенсації економічно обґрунтованих витрат, здійснених таким суб'єктом, зменшених на доходи, отримані у процесі виконання покладених на нього спеціальних обов'язків, та з урахуванням допустимого рівня прибутку відповідно до [порядку](#), затвердженого Кабінетом Міністрів України.

8. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, доводить до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства інформацію про заходи, вжиті на виконання цієї статті, у тому числі щодо можливих наслідків таких заходів для конкуренції на ринку природного газу України та на ринку природного газу Енергетичного Співтовариства.

Оновлення інформації про заходи, вжиті на виконання цієї статті, надається Секретаріату Енергетичного Співтовариства центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, раз на два роки.

Глава 2. Постачання природного газу

Стаття 12. Правила постачання природного газу

1. Постачання природного газу здійснюється відповідно до договору, за яким постачальник зобов'язується поставити споживачеві природний газ належної якості та кількості у порядку, передбаченому договором, а споживач зобов'язується оплатити вартість прийнятого природного газу в розмірі, строки та порядку, передбачених договором. Якість та інші фізико-хімічні характеристики природного газу визначаються згідно із нормативно-правовими актами.

Постачання природного газу побутовим споживачам здійснюється на підставі [типового договору](#), що затверджується Регулятором та оприлюднюється в установленому порядку.

Договір постачання природного газу об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків для забезпечення опалення та постачання гарячої води до квартир співвласників (крім нежитлових приміщень) укладається на весь обсяг споживання природного газу для таких потреб та не може встановлювати різні ціни в межах цього обсягу.

Постачання природного газу постачальником "останньої надії" здійснюється на підставі [типового договору](#), що затверджується Регулятором. Типовий договір постачання природного газу постачальником "останньої надії" може містити окремі умови для різних категорій споживачів. При цьому в межах кожної категорії споживачів договір постачання природного газу постачальником "останньої надії" є публічним.

{Частина перша статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 124-IX від 20.09.2019](#); в редакції Закону [№ 1850-IX від 02.11.2021](#)}

2. Постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.

3. Права та обов'язки постачальників і споживачів визначаються цим Законом, [Цивільним](#) і [Господарським](#) кодексами України, правилами постачання природного газу, іншими нормативно-правовими актами, а також договором постачання природного газу.

4. Правила постачання природного газу затверджуються Регулятором після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства і є обов'язковими для виконання всіма постачальниками та споживачами.

5. Договір постачання повинен містити такі істотні умови:

1) обов'язок постачальника забезпечити споживача всією необхідною інформацією про загальні умови постачання (у тому числі ціни), права та обов'язки постачальника та споживача, зазначення актів законодавства, якими регулюються відносини між постачальником і споживачем, наявні способи досудового вирішення спорів з таким постачальником шляхом її розміщення на офіційному веб-сайті постачальника;

2) обов'язок постачальника забезпечити споживача інформацією про обсяги та інші показники споживання природного газу таким споживачем на безоплатній основі;

{Пункт 2 частини п'ятої статті 12 в редакції Закону [№ 2479-IX від 29.07.2022](#) - щодо застосування пункту див. [пункт 1 розділу II](#)}

3) обов'язок постачальника повідомити споживачу про намір внесення змін до договору постачання природного газу в частині умов постачання до початку дії таких змін та гарантування права споживача на дострокове розірвання договору постачання, якщо нові умови постачання є для нього неприйнятними;

4) обов'язок постачальника забезпечити споживачу вибір способу оплати з метою уникнення дискримінації;

5) обов'язок постачальника забезпечити споживача прозорими, простими та доступними способами досудового вирішення спорів з таким постачальником;

6) порядок відшкодування та визначення розміру збитків, завданих внаслідок порушення договору постачання.

6. Постачальники зобов'язані створювати страховий запас природного газу в розмірі не більше 10 відсотків запланованого місячного обсягу постачання природного газу споживачам на наступний місяць. Розмір страхового запасу встановлюється щорічно Кабінетом Міністрів України на однаковому рівні для всіх постачальників.

{Частина шоста статті 12 в редакції Закону [№ 1541-VIII від 22.09.2016](#)}

7. Платіжні документи (квитанції) на оплату природного газу, які надаються постачальниками побутовим споживачам, повинні містити, зокрема, таку інформацію:

номер особового рахунку;

ціна на природний газ;

сума до оплати та реквізити для оплати;

обсяги природного газу, за які здійснюється нарахування оплати;

період, за який проводиться розрахунок;

термін (строк) оплати рахунка;

розмір заборгованості з оплати природного газу (за наявності);

адреса, номери телефонів, веб-сайт постачальника для подання заяв, претензій та скарг щодо постачання природного газу та обслуговування споживачів;

інша інформація, у тому числі інформація, обов'язковість розміщення якої визначено відповідно до правил постачання природного газу.

{Статтю 12 доповнено частиною сьомою згідно із Законом [№ 1818-IX від 21.10.2021](#)}

Стаття 12¹. Особливості постачання природного газу бюджетним установам, закладам охорони здоров'я державної та комунальної власності

1. Постачання природного газу споживачам, що є бюджетними установами відповідно до [Бюджетного кодексу України](#), закладами охорони здоров'я державної власності (казенні підприємства та/або державні установи тощо), закладами охорони здоров'я комунальної власності (комунальні некомерційні підприємства та/або комунальні установи, та/або спільні комунальні підприємства тощо), здійснюється з урахуванням таких особливостей:

1) договір постачання природного газу не може діяти більше ніж до кінця календарного року, наступного за роком, в якому його укладено;

2) припинення постачання, транспортування, розподілу природного газу на об'єкти таких споживачів дозволяється за умови належного повідомлення споживача не менше ніж за 10 днів до дня припинення.

{Закон доповнено статтею 12¹ згідно із Законом [№ 1850-IX від 02.11.2021](#)}

Стаття 13. Права та обов'язки споживача

1. Споживач має право, зокрема, на:

1) вільний вибір постачальника;

2) безоплатну зміну постачальника, крім випадків, передбачених абзацом другим частини першої [статті 14](#) цього Закону;

3) отримання інформації про загальні умови постачання (у тому числі ціни), права та обов'язки постачальника та споживача, зазначення актів законодавства, якими регулюються відносини між постачальником і споживачем, наявні способи досудового вирішення спорів з постачальником;

4) отримання природного газу належної якості та кількості, фізико-хімічні показники якого відповідають встановленим нормам, відповідно до умов укладених договорів, крім випадків припинення (обмеження) постачання природного газу відповідно до вимог законодавства та умов договорів;

5) безоплатне отримання інформації про обсяги та інші показники власного споживання природного газу;

6) дострокове розірвання договору постачання, якщо постачальник повідомив споживача про намір внесення змін до договору постачання в частині умов постачання та нові умови постачання виявилися для нього неприйнятними.

2. Споживач зобов'язаний, зокрема:

1) укласти договір про постачання природного газу;

2) забезпечувати своєчасну та повну оплату вартості природного газу згідно з умовами договорів;

3) не допускати несанкціонованого відбору природного газу;

4) забезпечувати безперешкодний доступ уповноважених представників оператора газотранспортної системи, оператора газорозподільної системи до вузлів обліку природного газу та з метою встановлення вузлів обліку газу;

5) припиняти (обмежувати) споживання природного газу відповідно до вимог законодавства та умов договорів;

6) надавати стороні, з якою укладено договір про постачання/купівлю-продаж природного газу, інформацію про сумарну номінальну потужність свого газового обладнання, якщо

технічна спроможність такого обладнання може забезпечити споживання газу в обсязі 600 ГВт·год на рік та вище.

{Частина другу статті 13 доповнено пунктом 6 згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

3. У разі порушення або невиконання своїх обов'язків споживач несе відповідальність згідно із законом.

4. Захист прав споживачів природного газу - фізичних осіб регулюється цим Законом, [Законом України](#) "Про захист прав споживачів" та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 14. Особливості реалізації права на зміну постачальника

1. Усім споживачам гарантується право вибору постачальника.

Забороняється стягувати плату або вимагати будь-яку іншу фінансову компенсацію у зв'язку із зміною постачальника (крім випадків, коли така плата або компенсація прямо передбачена договором постачання із споживачем, що не належить до категорії побутових споживачів).

Діючий постачальник не має права встановлювати умови для припинення договору постачання, які обмежують право споживача на зміну постачальника.

2. За умови дотримання правил зміни постачальника, що затверджуються Регулятором як частина правил постачання природного газу:

1) зміна постачальника за ініціативою споживача має бути завершена протягом трьох тижнів з дня повідомлення таким споживачем про намір змінити постачальника;

2) до припинення договору постачання діючий постачальник зобов'язаний забезпечувати постачання природного газу споживачу на умовах чинного договору.

Наявність спору між діючим постачальником і споживачем, який заявив про намір змінити постачальника, не є підставою для затримки в укладенні та виконанні договору постачання природного газу з новим постачальником.

{Частина друга статті 14 в редакції Закону [№ 1850-IX від 02.11.2021](#)}

3. Регулятор здійснює регулярний моніторинг стану додержання положень цієї статті.

Стаття 15. Постачальник "останньої надії"

1. У разі якщо постачальника ліквідовано, визнано банкрутом, його ліцензію на провадження діяльності з постачання природного газу анульовано або її дію зупинено, а також в інших випадках, передбачених правилами для постачальника "останньої надії", постачання природного газу споживачу здійснюється у порядку, визначеному правилами для постачальника "останньої надії", та на умовах типового договору постачання постачальником "останньої надії", що затверджується Регулятором.

Договір постачання між постачальником "останньої надії" і споживачем вважається укладеним з моменту початку фактичного постачання природного газу такому споживачу.

Постачальник "останньої надії" визначається Кабінетом Міністрів України строком на три роки за результатами конкурсу, проведеного у [порядку](#), встановленому Кабінетом Міністрів України.

На період дії воєнного стану, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року [№ 64/2022](#), затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року [№ 2102-IX](#), та протягом шести місяців після його припинення або скасування постачальник "останньої надії" визначається Кабінетом Міністрів України без проведення конкурсу.

{Частина першу статті 15 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом [№ 3293-IX від 28.07.2023](#)}

2. Постачальник "останньої надії" постачає природний газ споживачу протягом строку, який не може перевищувати 60 діб та триває до кінця календарного місяця, що настає за місяцем початку фактичного постачання природного газу споживачу постачальником "останньої надії".

Після закінчення цього строку постачальник "останньої надії" зобов'язаний припинити постачання природного газу споживачу. Постачальник "останньої надії" має право припинити постачання природного газу споживачу до закінчення вищезазначеного строку у разі невиконання цим споживачем обов'язку щодо повної та своєчасної оплати вартості природного газу, який постачається постачальником "останньої надії", відповідно до типового договору постачання постачальником "останньої надії".

Договір між постачальником "останньої надії" та споживачем не може бути укладений за наявності простроченої заборгованості у такого споживача перед таким постачальником "останньої надії", крім випадків, якщо таким споживачем є побутовий споживач, споживач, що є бюджетною установою відповідно до [Бюджетного кодексу України](#), закладом охорони здоров'я державної власності (казенні підприємства та/або державні установи тощо), закладом охорони здоров'я комунальної власності (комунальні некомерційні підприємства та/або комунальні установи, та/або спільні комунальні підприємства тощо), споживач, що здійснює виробництво теплової енергії, та оператор газорозподільної системи.

{Частина другу статті 15 доповнено абзацом третім згідно із Законом [№ 1850-IX від 02.11.2021](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2479-IX від 29.07.2022](#) - зміни застосовуються виключно до правовідносин з 1 січня по 28 лютого 2022 року}

З метою забезпечення безперервності постачання природного газу побутовим споживачам оператори газорозподільних систем зобов'язані відповідно до кодексу газотранспортної системи надати постачальнику "останньої надії" інформацію про споживачів, постачання яким розпочав постачальник "останньої надії" (ЕІС-код, прізвище, ім'я, по батькові, поштова адреса об'єкта споживача), а також іншу інформацію, передбачену кодексом газотранспортної системи.

{Частина другу статті 15 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом [№ 1850-IX від 02.11.2021](#)}

3. У разі якщо побутовий споживач, що став споживачем постачальника "останньої надії", не змінив постачальника до завершення строку, визначеного частиною другою цієї статті, постачальник такого побутового споживача визначається за результатами конкурсу, умови та порядок проведення якого встановлює Регулятор.

{Статтю 15 доповнено новою частиною згідно із Законом [№ 1850-IX від 02.11.2021](#) - набирає чинності з 1 травня 2022 року}

4. Ціна природного газу, що постачається постачальником "останньої надії", не повинна обмежувати конкуренцію на ринку природного газу і встановлюється на підставі правил для

визначення ціни природного газу, що постачається постачальником "останньої надії", що затверджуються Регулятором.

Якщо умовами конкурсу на обрання постачальника "останньої надії" визначено вимоги до ціни, яку має застосовувати переможець цього конкурсу як постачальник "останньої надії", але постачальник "останньої надії" з об'єктивних причин не може їх виконати, про що він повідомив Кабінет Міністрів України, ціна природного газу, що постачається постачальником "останньої надії", визначається ним на підставі інформації щодо оптових цін на ринку природного газу України, за даними провідних аналітичних агентств та біржових торговельних майданчиків, з урахуванням націнки в розмірі 30 відсотків, а також тарифу на послуги з транспортування природного газу для внутрішньої точки виходу з газотранспортної системи, та діє до визначення постачальника "останньої надії" за результатами нового конкурсу.

{Частина четверту статті 15 доповнено абзацом другим згідно із Законом [№ 1850-IX від 02.11.2021](#)}

5. Регулятор затверджує правила для постачальника "останньої надії" і типовий договір постачання природного газу постачальником "останньої надії" після консультацій з Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.

6. Постачальник, визначений Кабінетом Міністрів України як постачальник "останньої надії", веде окремий облік господарської діяльності постачальника "останньої надії".

7. Постачальник "останньої надії" готує та розміщує на своєму веб-сайті щорічний звіт про господарську діяльність постачальника "останньої надії", який має містити інформацію про кількість споживачів постачальника "останньої надії", загальний обсяг поставленого природного газу та середню тривалість постачання.

Стаття 16. Захист вразливих споживачів

1. Кабінет Міністрів України встановлює критерії для віднесення споживачів до категорії вразливих.

2. Вразливі споживачі мають право на субсидію для відшкодування витрат за спожитий природний газ та іншу адресну допомогу, що надається у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Порядок захисту вразливих споживачів має:

- 1) визначати категорії вразливих споживачів;
- 2) визначати порядок обліку вразливих споживачів;
- 3) визначати заходи з моніторингу та державного контролю за належністю до категорії вразливих споживачів;
- 4) містити спеціальні заходи захисту вразливих споживачів стосовно відключення у критичні періоди з метою задоволення потреб таких споживачів у природному газі;
- 5) передбачати обсяг адресної допомоги для категорії вразливих споживачів. Адресна допомога надається вразливим споживачам у спосіб, що забезпечує її цільове використання.

Стаття 17. Обов'язки щодо збереження та надання інформації

{Назва статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

1. Оптовий продавець зобов'язаний зберігати протягом п'яти років та надавати на вимогу суб'єктів владних повноважень, а також Секретаріату Енергетичного Співтовариства

інформацію про всі операції на підставі договорів купівлі-продажу природного газу з оптовими покупцями, постачальниками, операторами газотранспортних систем, операторами газосховищ та оператором установки LNG в такому обсязі: строк дії відповідного договору, обсяг операції, дата та час здійснення операції, ціна, а також загальні умови поставки та оплати, реквізити оптового покупця або постачальника, стан розрахунків.

2. Регулятор приймає рішення про часткове розголошення цієї інформації на запит суб'єктів ринку природного газу, за умови що це не призведе до розголошення інформації, що містить комерційну цінність для суб'єктів ринку природного газу, або інформації про конкретні операції.

3. Учасники оптового енергетичного ринку, особи, які професійно організовують операції з оптовими енергетичними продуктами, та торгові репозиторії зобов'язані надавати Регулятору інформацію про господарсько-торговельні операції на оптовому енергетичному ринку, що стосуються оптових енергетичних продуктів, включаючи пропозиції (заявки).

Учасник оптового енергетичного ринку надає таку інформацію через адміністратора передачі даних або самостійно, якщо він набув статусу адміністратора передачі даних у порядку, встановленому Регулятором. У разі надання такої інформації адміністратору передачі даних та/або торговому репозиторию зобов'язання учасника оптового енергетичного ринку щодо подання такої інформації вважається виконаним.

Учасники оптового енергетичного ринку зобов'язані надавати Регулятору інформацію про потужність та використання установок для видобутку/виробництва, зберігання, транспортування або споживання природного газу, про потужність та використання установок LNG, включаючи планову та позапланову недоступність таких установок.

{Статтю 17 доповнено частиною третьою згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

4. Регулятор визначає порядок, зміст, обсяг та періодичність надання та оприлюднення інформації, визначеної цією статтею.

{Статтю 17 доповнено частиною четвертою згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

Глава 3. Облік природного газу

Стаття 18. Приладовий облік природного газу

1. Приладовий облік природного газу здійснюється з метою отримання та реєстрації достовірної інформації про обсяги і якість природного газу під час його транспортування, розподілу, постачання, зберігання та споживання.

2. Приладовий облік природного газу здійснюється з метою визначення за допомогою вузла обліку природного газу обсягів його споживання та/або реалізації, на підставі яких проводяться взаєморозрахунки суб'єктів ринку природного газу.

3. Постачання природного газу споживачам здійснюється за умови наявності вузла обліку природного газу. Побутові споживачі у разі відсутності приладів обліку природного газу споживають природний газ за нормами, встановленими законодавством, до термінів, передбачених у [частині першій](#) статті 2 Закону України "Про забезпечення комерційного обліку природного газу".

Результати вимірювань вузла обліку природного газу можуть бути використані за умови забезпечення єдності вимірювань.

Вимоги до складових частин вузла обліку природного газу, правил експлуатації приладів обліку, порядку вимірювання обсягів та визначення якості природного газу визначаються технічними регламентами та нормами, правилами, що встановлюються і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі.

{Абзац третій частини третьої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 124-IX від 20.09.2019](#)}

4. Держава заохочує впровадження новітніх систем, у тому числі апаратних засобів, обліку природного газу, зокрема тих, що забезпечують можливість споживача активно управляти власним споживанням.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, у межах своїх повноважень координує здійснення комплексного аналізу довгострокових економічних переваг та витрат на впровадження таких заходів та їх оптимального переліку. На підставі результатів такого аналізу центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, затверджує план впровадження обраного комплексу заходів.

Розділ IV

ДОСТУП ДО ГАЗОТРАНСПОРТНИХ ТА ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ СИСТЕМ, ГАЗОСХОВИЩ, УСТАНОВКИ LNG. ПРИЄДНАННЯ ДО ГАЗОТРАНСПОРТНОЇ ТА ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ СИСТЕМ

{Назва розділу IV із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводить в дію з 24.10.2021}

Стаття 19. Загальні правила доступу до газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG

1. Суб'єкти ринку природного газу є рівними у праві на отримання доступу до газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG.

{Абзац перший частини першої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводить в дію з 24.10.2021}

Виробники біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел мають право на отримання доступу до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG, за умови дотримання технічних норм та вимог безпеки відповідно до законодавства та за умови, що біогаз або інші види газу з альтернативних джерел за своїми фізико-хімічними характеристиками відповідають нормативно-правовим актам на природний газ.

{Абзац другий частини першої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законами [№ 124-IX від 20.09.2019](#), [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводить в дію з 24.10.2021, [№ 1820-IX від 21.10.2021](#)}

Положення цього Закону щодо природного газу застосовуються на недискримінаційній основі до біогазу або іншого виду газу з альтернативних джерел, у разі якщо біогаз або інший газ з альтернативних джерел відповідає вимогам для доступу до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG.

{Частину першу статті 19 доповнено абзацом третім згідно із Законом [№ 1820-IX від 21.10.2021](#)}

2. Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG зобов'язані за зверненням суб'єкта ринку природного газу (замовника) забезпечити йому доступ до газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG.

{Абзац другий частини другої статті 19 виключено на підставі Закону [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводитьься в дію з 24.10.2021}

Перед укладенням договору з суб'єктом ринку природного газу (замовником) оператор газотранспортної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG можуть вимагати від такого суб'єкта підтвердження його платоспроможності відповідно до кодексу газотранспортної системи, кодексу газосховищ або кодексу установки LNG. Така вимога має бути пропорційною і застосовуватися у недискримінаційний спосіб.

{Абзац третій частини другої статті 19 в редакції Закону [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводитьься в дію з 24.10.2021}

Оператор газотранспортної системи та оператор газосховища мають право отримати від замовників послуг транспортування або зберігання (закачування, відбору) природного газу фінансове забезпечення виконання зобов'язань, зокрема у формі гарантій, для усунення наслідків невиконання замовниками обов'язків щодо здійснення будь-якої плати за договором транспортування або зберігання (закачування, відбору) природного газу. Порядок надання фінансового забезпечення, у тому числі вимоги до банківських гарантій, визначається кодексом газотранспортної системи та кодексом газосховищ. Такі вимоги не можуть бути спрямовані на усунення, суттєве обмеження чи спотворення конкуренції на ринку фінансових послуг.

{Частина другу статті 19 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом [№ 1639-IX від 14.07.2021](#)}

3. Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG можуть відмовити суб'єкту ринку природного газу (замовнику) в доступі до газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG за наявності однієї з таких підстав:

- 1) відсутність або недостатність вільної потужності;
- 2) надання доступу стане перешкодою для виконання таким оператором спеціальних обов'язків, покладених на нього відповідно до [статті 11](#) цього Закону;
- 3) відмова в доступі є виправданою на підставі рішення, прийнятого відповідно до [статті 55](#) цього Закону.

Про відмову в доступі до газотранспортної системи, газосховища або установки LNG оператор газотранспортної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG повідомляють (із зазначенням причин відмови) суб'єкту ринку природного газу та Регулятора протягом п'яти робочих днів.

{Абзац п'ятий частини третьої статті 19 в редакції Закону [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводитьься в дію з 24.10.2021}

У разі відмови в доступі на підставі пункту 1 цієї частини оператор газотранспортної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG вживають всіх можливих заходів для збільшення потужності газотранспортної системи, газосховища або установки LNG за умови, що це є економічно виправданим або що суб'єкт ринку природного газу (замовник) згодився компенсувати витрати такого оператора на збільшення потужності.

{Абзац шостий частини третьої статті 19 в редакції Закону [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводить в дію з 24.10.2021}

4. Оператору газотранспортної системи, оператору газорозподільної системи, оператору газосховища, оператору установки LNG забороняється допускати дискримінацію замовників.

5. Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG зобов'язані надавати один одному інформацію, необхідну для забезпечення безпечного та економного руху природного газу між об'єктами газової інфраструктури, операторами яких вони є, на підставі нормативно-правових актів, визначених цим Законом, або відповідних договорів.

6. Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG зобов'язані забезпечувати замовників інформацією, необхідною для швидкого та економного доступу до газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG.

Інформація надається оператором газотранспортної системи, оператором газорозподільної системи, оператором газосховища або оператором установки LNG відповідно до законодавства, у зрозумілій і чіткій формі та у недискримінаційний спосіб.

7. Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG зобов'язані забезпечувати конфіденційність інформації, що містить комерційну цінність, яка була отримана ними у процесі провадження господарської діяльності, а також вживати заходів до запобігання розголошенню інформації про власну господарську діяльність, що може становити комерційну цінність для інших осіб, у дискримінаційний спосіб.

8. Методологія визначення тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу, методології визначення тарифів на послуги розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG, а також тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG затверджуються Регулятором.

{Частину дев'яту статті 19 виключено на підставі Закону [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводить в дію з 24.10.2021}

Стаття 19¹. Приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи

1. Суб'єкти ринку природного газу є рівними у праві на приєднання до газотранспортної та газорозподільної систем.

Виробники біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел мають право на приєднання до газотранспортної та газорозподільної систем за умови дотримання технічних норм та вимог безпеки відповідно до законодавства та за умови, що біогаз або інші види газу з альтернативних джерел за своїми фізико-хімічними характеристиками відповідають нормативно-правовим актам на природний газ.

{Абзац другий частини першої статті 19¹ із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 1820-IX від 21.10.2021](#)}

2. Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи зобов'язані за зверненням замовника забезпечити приєднання його об'єкта до газотранспортної або газорозподільної системи за умови дотримання замовником вимог кодексу газотранспортної системи та/або кодексу газорозподільних систем.

Послуга з приєднання до газорозподільної або газотранспортної системи є платною та надається оператором газотранспортної системи або оператором газорозподільної системи відповідно до договору про приєднання, цього Закону, кодексу газотранспортної системи або кодексу газорозподільних систем.

3. Процедура приєднання до мереж оператора газотранспортної системи або оператора газорозподільної системи та збільшення потужності раніше приєднаних об'єктів визначається кодексом газотранспортної системи та кодексом газорозподільних систем і має бути прозорою, забезпечувати ефективне та недискримінаційне приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи.

4. Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи мають право відмовити у наданні послуги з приєднання виключно у разі недотримання замовником процедури приєднання, визначеної цим Законом, кодексом газотранспортної системи та/або кодексом газорозподільних систем.

Відмова у приєднанні замовника до газотранспортної системи або газорозподільної системи повинна містити посилання на конкретну норму цього Закону або кодексу газотранспортної системи, або кодексу газорозподільних систем, яка не виконана замовником та перешкоджає чи унеможлиблює надання оператором газотранспортної системи або оператором газорозподільної системи послуги з приєднання об'єкта замовника.

Залишення оператором газотранспортної системи або оператором газорозподільної системи заяви про приєднання об'єкта замовника до газотранспортної системи або газорозподільної системи без розгляду, повернення такої заяви (крім випадків, передбачених кодексом газотранспортної системи або кодексом газорозподільних систем), відмова у її прийнятті є правопорушенням на ринку природного газу, за вчинення якого застосовується санкція, встановлена цим Законом за порушення ліцензійних умов провадження відповідного виду господарської діяльності на ринку природного газу, що підлягає ліцензуванню.

5. Оператор газорозподільної системи або оператор газотранспортної системи на підставі поданої замовником заяви надає послугу з приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи відповідно до умов договору про приєднання, цього Закону, кодексу газорозподільних систем або кодексу газотранспортної системи.

6. Замовник має право на свій розсуд обирати виконавця проектних та будівельних робіт з приєднання серед суб'єктів господарювання, які мають право на провадження відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства. При цьому витрати замовника, пов'язані з виконанням проектних та будівельних робіт, не включаються до складу плати за приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи.

7. У разі приєднання до газорозподільної системи замовник має право обрати виконавцем робіт з приєднання оператора газорозподільної системи та/або іншого суб'єкта господарювання, що має право на провадження відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства.

У разі якщо замовник обирає оператора газорозподільної системи виконавцем робіт з приєднання, оператор газорозподільної системи, зокрема, забезпечує:

отримання містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки під газовими мережами зовнішнього газопостачання (за необхідності);

виконання інженерно-геодезичних вишукувань;

розробку та затвердження проекту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини;

оформлення земельних відносин щодо траси прокладання газових мереж зовнішнього газопостачання;

отримання дозвільних документів про початок виконання будівельних робіт;

будівництво та введення в експлуатацію новозбудованих (реконструйованих) газових мереж зовнішнього газопостачання;

встановлення у точці вимірювання вузла обліку (за бажанням замовника);

відновлення об'єктів благоустрою, порушених внаслідок будівництва;

підключення газових мереж зовнішнього газопостачання в місці забезпечення потужності;

підключення газових мереж внутрішнього газопостачання замовника у точці приєднання;

пуск газу на об'єкт замовника.

8. Замовники послуги приєднання мають право приєднатися до газотранспортної системи у разі:

відмови оператором газорозподільної системи замовнику приєднання у зв'язку з відсутністю або недостатністю вільної потужності;

якщо замовником приєднання є газодобувне підприємство, яке приєднує об'єкти видобутку/виробництва природного газу (біогазу);

якщо замовником приєднання є оператор газосховищ;

якщо замовник приєднання є оператором газорозподільної системи, межа території ліцензійної діяльності якого максимально наближена до точки приєднання;

якщо тиск, необхідний для забезпечення потреб замовника, перевищує 1,2 МПа.

У разі приєднання до газотранспортної системи замовник має право обрати виконавцем робіт з приєднання оператора газотранспортної системи та/або іншого суб'єкта господарювання, що має право на провадження відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства.

У разі якщо замовник обирає оператора газотранспортної системи виконавцем робіт з приєднання, оператор газотранспортної системи, зокрема, забезпечує:

оформлення земельних відносин під газовими мережами зовнішнього газопостачання;

отримання дозвільних документів про початок виконання будівельних робіт мереж зовнішнього газопостачання;

будівництво та введення в експлуатацію новозбудованих (реконструйованих) газових мереж зовнішнього газопостачання;

встановлення у точці приєднання вузла обліку (за бажанням замовника);

відновлення об'єктів благоустрою, порушених внаслідок будівництва;

підключення газових мереж зовнішнього газопостачання в місці забезпечення потужності;

підключення до газотранспортної системи газових мереж внутрішнього газопостачання замовника у точці приєднання;

пуск газу на об'єкт замовника.

9. Якщо розроблення проекту зовнішнього газопостачання забезпечується замовником, оператор газотранспортної системи або оператор газорозподільної системи здійснюють погодження такого проекту у строк, що не перевищує 15 календарних днів. У цей самий строк надається (за наявності) вичерпний перелік зауважень, який повинен містити посилання на конкретне положення цього Закону, законодавства у сфері містобудівної діяльності або кодексу газотранспортної системи, або кодексу газорозподільних систем, якому не відповідає розроблений проект.

Порушення зазначеного строку погодження проекту зовнішнього газопостачання або ненадсилання замовнику оператором газотранспортної системи або оператором газорозподільної системи протягом зазначеного строку зауважень (за їх наявності) є правопорушенням на ринку природного газу, за вчинення якого застосовується санкція, встановлена цим Законом за порушення ліцензійних умов провадження відповідного виду господарської діяльності на ринку природного газу, що підлягає ліцензуванню.

10. У разі якщо замовник забезпечує виконання підготовчих, проектних, будівельно-монтажних, пусконаладжувальних робіт, необхідних для приєднання до газотранспортної системи, самостійно і за власні кошти, то вартість цих робіт не включається у розрахунок вартості послуги приєднання.

11. За ініціативи замовника може бути проведена незалежна експертиза технічних умов приєднання (вихідних даних) на відповідність чинним стандартам, нормам та правилам. Проведення експертизи здійснюється незалежними організаціями, визначеними центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Порядок проведення експертизи технічних умов приєднання (вихідних даних) на відповідність чинним стандартам, нормам та правилам затверджується Кабінетом Міністрів України.

У разі якщо експертизою встановлено порушення оператором газорозподільної системи або оператором газотранспортної системи чинних стандартів, норм та правил у підготовлених (виданих) ним технічних умовах приєднання (вихідних даних), такий оператор зобов'язаний протягом п'яти календарних днів усунути виявлені порушення та видати нові технічні умови.

Оператор газорозподільної системи або оператор газотранспортної системи, що допустив порушення чинних стандартів, норм та правил у підготовлених ним технічних умовах приєднання (вихідних даних), зобов'язаний компенсувати замовнику витрати, понесені ним на проведення експертизи.

12. Проектування та будівництво об'єктів газотранспортної системи або газорозподільної системи здійснюються відповідно до законодавства у сфері містобудівної діяльності, а також технічних умов приєднання (які визначають вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання), передбачених кодексом газотранспортної системи або кодексом газорозподільних систем.

13. Оператори газорозподільних систем забезпечують функціонування електронних сервісів надання послуги з приєднання, які мають забезпечити взаємодію та документообіг між замовником та оператором газорозподільної системи у процесі приєднання, інформування замовника про стан надання послуги з приєднання та забезпечити відображення інформації про поточний стан виконання відповідних організаційних та технічних заходів, які здійснюються для надання послуги з приєднання замовнику, із зазначенням очікуваних та граничних строків їх виконання.

Мінімальні вимоги до інформаційного наповнення електронних сервісів надання послуги з приєднання визначаються у кодексі газорозподільних систем.

14. Закупівля товарів, робіт і послуг з проектування, будівництва, реконструкції та/або технічного переоснащення об'єктів газопостачання (до точки приєднання замовника) під час надання послуг з приєднання здійснюється оператором газотранспортної системи або газорозподільної системи на конкурентних засадах (крім розроблення проектної документації на будівництво мереж зовнішнього газопостачання при стандартному приєднанні).

15. При наданні послуги приєднання організація та облаштування комерційного вузла обліку забезпечується оператором газотранспортної системи або оператором газорозподільної системи за рахунок плати за приєднання відповідно до договору про приєднання.

За ініціативою замовника послуги з приєднання до газорозподільної або газотранспортної системи (крім побутових споживачів) організацію і облаштування комерційного вузла обліку газу може бути здійснено суб'єктом господарювання, що має право на провадження відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства, за рахунок такого замовника. У такому разі вартість цих робіт не включається в розрахунок вартості послуги приєднання.

16. Якщо з технічних причин неможливо чи недоцільно організувати місце встановлення вузла обліку в точці приєднання, місце встановлення вузла обліку визначається в найближчій точці до межі балансової належності. У такому разі проектна та кошторисна частини щодо організації вузла обліку визначаються у відповідному проекті зовнішнього або внутрішнього газопостачання.

Проект внутрішнього газопостачання, який передбачає організацію вузла обліку, та кошторис витрат на організацію вузла обліку в цій частині погоджуються замовником з оператором газотранспортної системи або оператором газорозподільної системи. В інших випадках проект внутрішнього газопостачання не потребує погодження з оператором газотранспортної системи або оператором газорозподільної системи.

Погодження здійснюється оператором газотранспортної системи або оператором газорозподільної системи у строк, що не перевищує 15 календарних днів, або у цей самий строк надається (за наявності) вичерпний перелік зауважень, який повинен містити посилання на конкретне положення цього Закону, законодавства у сфері містобудівної діяльності або кодексу газотранспортної системи, або кодексу газорозподільних систем, якому не відповідає розроблений проект.

Ненадання погодження або вичерпного переліку зауважень у визначений строк є правопорушенням на ринку природного газу, за вчинення якого застосовується санкція, встановлена цим Законом за порушення ліцензійних умов провадження відповідного виду господарської діяльності на ринку природного газу, що підлягає ліцензуванню.

17. Розмір плати за приєднання до газорозподільної або газотранспортної системи визначається у договорі про приєднання між замовником і оператором газорозподільної системи або оператором газотранспортної системи відповідно до методології, затвердженої Регулятором.

18. Методологія визначення плати за приєднання до газотранспортної та газорозподільних систем має визначати типи приєднання з урахуванням особливостей приєднання у різних випадках.

Регулятор щорічно до 25 грудня поточного року встановлює для Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя ставки плати за стандартне приєднання до газорозподільних систем на наступний рік.

Оператори газорозподільних систем щороку до 1 лютого надають Регулятору розширений звіт за результатами надання послуг стандартного приєднання упродовж попереднього календарного року для врахування дефіциту або профіциту коштів щодо надходжень та витрат, пов'язаних з наданням послуг стандартного приєднання, під час перегляду відповідної складової тарифу послуги з розподілу природного газу.

19. Строк надання оператором газорозподільної системи або оператором газотранспортної системи послуги з приєднання об'єкта замовника до газових мереж встановлюється кодексом газорозподільних систем або кодексом газотранспортної системи та зазначається у договорі про приєднання.

{Закон доповнено статтею 19¹ згідно із Законом [№ 1590-IX від 30.06.2021](#) - вводить в дію з 24.10.2021}

Глава 4. Транспортування природного газу

Стаття 20. Оператор газотранспортної системи

1. Оператор газотранспортної системи на виключних засадах відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання в належному стані та розвиток, включаючи нове будівництво та реконструкцію, газотранспортної системи з метою задоволення очікуваного попиту суб'єктів ринку природного газу на послуги транспортування природного газу, враховуючи поступовий розвиток ринку природного газу.

2. Суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію на провадження діяльності з транспортування природного газу, є оператором газотранспортної системи.

Ліцензія на провадження діяльності з транспортування природного газу видається виключно тому заявнику, щодо якого прийнято остаточне рішення про сертифікацію відповідно до [статей 24, 26](#) цього Закону, крім заявника, щодо якого Регулятор прийняв рішення про незастосування [статті 23](#) цього Закону відповідно до [статті 54](#) цього Закону.

Стаття 21. Особливості реалізації права власності держави на газотранспортну систему

1. Оператором газотранспортної системи, що перебуває в державній власності і не підлягає приватизації, може бути виключно суб'єкт господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі чи суб'єкту господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі.

2. Забороняється:

1) приватизація оператора газотранспортної системи повністю або частково та вчинення інших правочинів, що можуть призвести до відчуження акцій, часток у статутному капіталі оператора газотранспортної системи або суб'єкта господарювання, який володіє корпоративними правами такого оператора газотранспортної системи, а також підприємств, установ, організацій, утворених внаслідок їх реорганізації (крім випадків, якщо таке відчуження здійснюється на користь суб'єкта господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі чи суб'єкту господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі);

2) приватизація об'єктів державної власності, що використовуються оператором газотранспортної системи у процесі провадження діяльності з транспортування природного газу, а також підприємствами, установами, організаціями, утвореними внаслідок його реорганізації, та вчинення інших правочинів, що можуть призвести до відчуження таких об'єктів;

3) відчуження об'єктів державної власності, що використовуються оператором газотранспортної системи у процесі провадження діяльності з транспортування природного газу, а також передача таких об'єктів в управління, в тому числі концесію, оренду, господарське відання, до статутного капіталу інших юридичних осіб, крім випадків, якщо така передача здійснюється уповноваженому суб'єкту управління об'єктами державної власності або суб'єкту господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі чи суб'єкту господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі, чи суб'єкту господарювання, 100 відсотків у статутному капіталі якого належать зазначеним у цій частині цієї статті суб'єктам, виключно з метою відокремлення діяльності з транспортування природного газу.

{Текст статті 21 в редакції Закону [№ 264-IX від 31.10.2019](#)}

Стаття 22. Права та обов'язки оператора газотранспортної системи

1. Права та обов'язки оператора газотранспортної системи визначаються цим Законом, кодексом газотранспортної системи, іншими нормативно-правовими актами, а також договором транспортування природного газу.

2. З метою виконання функцій, передбачених [частиною першою](#) статті 20 цього Закону, оператор газотранспортної системи зобов'язаний:

1) розробляти, подавати на затвердження Регулятору та розміщувати на своєму веб-сайті кодекс газотранспортної системи;

{Пункт 1 частини другої статті 22 застосовується з дня набрання чинності цим Законом з урахуванням [пункту 10](#) розділу VII цього Закону - див. [пункт 1](#) розділу VII цього Закону}

2) розробляти, щорічно до 31 жовтня подавати на затвердження Регулятору, розміщувати на своєму веб-сайті та виконувати план розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років з урахуванням планів розвитку газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG;

3) вживати необхідних заходів з метою забезпечення безпеки постачання природного газу, у тому числі безаварійної та безперебійної роботи газотранспортної системи;

4) здійснювати балансування та функції оперативного-диспетчерського управління газотранспортною системою в економний, прозорий та недискримінаційний спосіб;

5) розробляти і впроваджувати програму відповідності та призначати контролера відповідно до [статті 31](#) цього Закону;

{Пункт 5 частини другої статті 22 вводиться в дію з 1 квітня 2016 року - див. [пункт 1](#) розділу VII цього Закону}

6) співпрацювати з іншими операторами газотранспортних систем України та операторами газотранспортних систем інших держав, зокрема держав - сторін Енергетичного Співтовариства, у тому числі шляхом досягнення операційних домовленостей, з метою створення регіональних (міжнародних) ринків природного газу, співпрацювати з Радою регуляторних органів Енергетичного Співтовариства та, за потреби, національними регуляторами енергетики інших держав;

7) вживати заходів до підвищення раціонального використання енергоресурсів та охорони довкілля під час здійснення господарської діяльності;

8) надавати інформацію, обов'язковість надання якої встановлена законодавством;

9) забезпечувати конфіденційність інформації, одержаної під час здійснення господарської діяльності, а також розміщувати на своєму веб-сайті у недискримінаційний спосіб інформацію, що стимулюватиме розвиток ринку природного газу;

10) вживати інших заходів, необхідних для безпечної та стабільної роботи газотранспортної системи, що передбачені цим Законом або не суперечать законодавству.

3. Оператор газотранспортної системи має право безперешкодного та безкоштовного доступу до земельних ділянок усіх форм власності, на яких розташовані об'єкти такого оператора або власника газотранспортної системи, для виконання службових обов'язків, передбачених правилами охорони магістральних трубопроводів, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, та іншими нормативно-правовими актами.

4. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний забезпечувати безперешкодний доступ посадових осіб органів державного нагляду до об'єктів такого оператора або власника газотранспортної системи.

5. З урахуванням прогнозних показників попиту на послуги транспортування природного газу і технічних можливостей газотранспортної системи оператор газотранспортної системи зобов'язаний вживати всіх обґрунтованих і можливих заходів для забезпечення належного рівня сполучення газотранспортних систем України з газотранспортними системами інших держав, зокрема держав - сторін Енергетичного Співтовариства.

6. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний співпрацювати з іншими операторами газотранспортних систем України, а також з операторами газотранспортних систем інших держав - сторін Енергетичного Співтовариства з метою гармонізації правил балансування та усунення перешкод для транскордонної торгівлі природним газом, а також створення передумов для проведення біржових торгів природним газом.

7. Оператор газотранспортної системи придбаває енергоресурси, необхідні для здійснення своєї господарської діяльності, у недискримінаційний і прозорий спосіб та на ринкових умовах.

Стаття 23. Загальні вимоги про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи (модель відокремлення ОУ)

{Стаття 23 вводитьсь в дію з 1 квітня 2016 року - див. [пункт 1](#) розділу VII цього Закону}

1. Оператор газотранспортної системи є юридичною особою, яка не є складовою вертикально інтегрованою організацією і здійснює свою господарську діяльність незалежно від діяльності з видобутку, розподілу, постачання природного газу, діяльності оптових продавців.

Оператор газотранспортної системи не може провадити діяльність з видобутку, розподілу або постачання природного газу.

2. Оператором газотранспортної системи, що перебуває в державній власності і не підлягає приватизації, може бути виключно суб'єкт господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі чи суб'єкту господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі, крім випадку, визначеного [частиною першою](#) статті 27 цього Закону.

{Частина друга статті 23 в редакції Закону [№ 264-IX від 31.10.2019](#)}

3. З метою забезпечення незалежності оператора газотранспортної системи фізична або юридична особа не має права одночасно:

1) безпосередньо чи опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить

діяльність з видобутку (виробництва) та/або постачання природного газу та/або електричної енергії, та безпосередньо чи опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над оператором газотранспортної системи (у тому числі бути власником газотранспортної системи) або користуватися будь-яким правом щодо оператора газотранспортної системи (у тому числі будь-якими правами щодо самої газотранспортної системи);

2) безпосередньо чи опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над оператором газотранспортної системи (у тому числі бути власником газотранспортної системи) та безпосередньо чи опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з видобутку (виробництва) та/або постачання природного газу та/або електричної енергії, або користуватися будь-яким правом щодо принаймні одного суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність з видобутку (виробництва) та/або постачання природного газу та/або електричної енергії, крім тимчасового права здійснювати виробництво електричної енергії у строки, на умовах та в порядку, визначених [пунктом 13⁴](#) розділу XVII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про ринок електричної енергії";

{Пункт 2 частини другої статті 23 в редакції Закону [№ 3293-IX від 28.07.2023](#)}

3) призначати принаймні одну посадову особу оператора газотранспортної системи та безпосередньо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з видобутку та/або постачання природного газу, або користуватися будь-яким правом щодо принаймні одного суб'єкта господарювання, який провадить діяльність з видобутку та/або постачання природного газу;

4) бути посадовою особою оператора газотранспортної системи і принаймні одного суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність з видобутку та/або постачання природного газу.

4. Для цілей частини третьої цієї статті під "правом" розуміється:

1) право голосу в органах юридичної особи, якщо утворення такого органу передбачено статутом або іншим установчим документом юридичної особи;

2) право призначати посадових осіб юридичної особи;

3) володіння 50 відсотками і більше корпоративних прав юридичної особи.

5. Оператор газотранспортної системи, що був складовою вертикально інтегрованою організацією, та працівники такого оператора не мають права передавати інформацію, що становить комерційну цінність та знаходиться у їх розпорядженні, суб'єктам господарювання, що провадять діяльність з видобутку та/або постачання природного газу.

6. Оператор газотранспортної системи повинен забезпечити здійснення функцій, передбачених [частиною першою](#) статті 20 цього Закону, за рахунок своїх фінансових, матеріально-технічних, людських та інших ресурсів.

Стаття 24. Сертифікація оператора газотранспортної системи

{Стаття 24 вводить в дію з 1 квітня 2016 року - див. [пункт 1](#) розділу VII цього Закону}

1. Під час процедури сертифікації Регулятор перевіряє відповідність суб'єкта господарювання, який подав запит на сертифікацію, вимогам про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбаченим цим Законом для обраної моделі відокремлення.

У разі якщо запит на сертифікацію подає суб'єкт господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, процедура сертифікації здійснюється відповідно до вимог цієї статті з урахуванням особливостей, передбачених [статтею 26](#) цього Закону.

2. [Порядок здійснення процедури сертифікації](#), що містить вимоги до повідомлень, документів, даних та інформації, що надаються суб'єктом, який подає запит на сертифікацію, строк їх подання, розмір та порядок стягнення плати за здійснення сертифікації, строк дії рішення про сертифікацію, затверджується Регулятором.

3. Під час процедури сертифікації Регулятор має право вимагати всю необхідну інформацію, що стосується виконання функцій Регулятора згідно з цією статтею, від суб'єкта господарювання, який подав запит на сертифікацію, а також суб'єктів господарювання, що провадять діяльність з видобутку та/або постачання природного газу. Регулятор зобов'язаний зберігати конфіденційність отриманої інформації.

4. Протягом чотирьох місяців з дня отримання запиту на сертифікацію відповідно до порядку здійснення процедури сертифікації Регулятор приймає попереднє рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації.

5. Регулятор невідкладно доводить до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства:

- 1) інформацію про отримання запиту на сертифікацію;
- 2) попереднє рішення Регулятора про сертифікацію або про відмову у сертифікації разом з усією інформацією, що стосується прийнятого рішення.

6. Регулятор протягом двох місяців з дня отримання висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію розглядає такий висновок та приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації.

7. У разі якщо Регулятор приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, яке враховує висновок Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію або відмову у сертифікації, то офіційному оприлюдненню шляхом розміщення на веб-сайті Регулятора підлягає таке остаточне рішення разом із висновком Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

У разі якщо Регулятор приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, що не враховує висновок Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, офіційному оприлюдненню шляхом розміщення на веб-сайті Регулятора підлягає таке остаточне рішення разом із висновком Секретаріату Енергетичного Співтовариства, а також пояснення Регулятора щодо причин неврахування такого висновку.

Стаття 25. Моніторинг дотримання вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи

{Стаття 25 вводить в дію з 1 квітня 2016 року - див. [пункт 1](#) розділу VII цього Закону}

1. Регулятор здійснює регулярний моніторинг дотримання вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом, операторами газотранспортних систем.

2. Регулятор ініціює проведення перевірки дотримання оператором газотранспортної системи вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом, у таких випадках:

1) отримання повідомлення від оператора газотранспортної системи відповідно до частини третьої цієї статті;

2) наявність обґрунтованого припущення про те, що запланована зміна контролю або прав інших осіб над оператором газотранспортної системи може призвести або призвела до порушення вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом;

3) отримання обґрунтованої вимоги від Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

3. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний повідомляти Регулятора про будь-яку заплановану операцію, що може призвести до недотримання вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом.

4. Процедура перевірки дотримання оператором газотранспортної системи вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом, здійснюється відповідно до вимог [статей 24 і 26](#) цього Закону з урахуванням особливостей, передбачених цією статтею.

5. Регулятор проводить перевірку дотримання оператором газотранспортної системи вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом, протягом чотирьох місяців з дня:

1) отримання відповідного повідомлення від оператора газотранспортної системи - у випадку, визначеному пунктом 1 частини другої цієї статті;

2) повідомлення оператору газотранспортної системи про початок перевірки за власною ініціативою Регулятора - у випадку, визначеному пунктом 2 частини другої цієї статті;

3) отримання відповідної вимоги - у випадку, визначеному пунктом 3 частини другої цієї статті.

6. У разі виявлення недотримання вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом, Регулятор повідомляє оператора газотранспортної системи.

Оператор газотранспортної системи зобов'язаний усунути виявлені порушення протягом обґрунтованого строку, визначеного Регулятором, що не може перевищувати двох місяців, і надати документи, дані та інформацію про усунення таких порушень.

7. У разі неусунення оператором газотранспортної системи виявлених Регулятором порушень вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом, Регулятор приймає рішення про недотримання оператором газотранспортної системи вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом. У такому разі Регулятор застосовує до оператора газотранспортної системи санкцію у вигляді анулювання ліцензії на провадження діяльності з транспортування природного газу або фінансові санкції (штрафи), передбачені [статтею 59](#) цього Закону.

У разі анулювання ліцензії на провадження діяльності з транспортування природного газу суб'єкт господарювання не звільняється від обов'язку виконувати в повному обсязі і належної якості зобов'язання перед замовниками щодо транспортування природного газу до отримання ліцензії новим оператором газотранспортної системи.

8. Регулятор зобов'язаний невідкладно повідомити Секретаріату Енергетичного Співтовариства про будь-які обставини, що можуть призвести до переходу контролю над оператором газотранспортної системи до особи (осіб) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або до держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства.

Оператор газотранспортної системи зобов'язаний повідомити Регулятора про будь-які обставини, що можуть призвести до переходу контролю над оператором газотранспортної системи до особи (осіб) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або до держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства.

Стаття 26. Сертифікація суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства

{Стаття 26 вводитьсь в дію з 1 квітня 2016 року - див. [пункт 1](#) розділу VII цього Закону}

1. У разі якщо запит на сертифікацію подає суб'єкт господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, Регулятор повідомляє про це Секретаріат Енергетичного Співтовариства.

2. Регулятор приймає попереднє рішення про відмову у сертифікації суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, якщо:

1) такий суб'єкт не виконує вимоги про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачені цим Законом;

2) прийняття рішення про сертифікацію такого суб'єкта зашкодить безпеці постачання природного газу України або Енергетичного Співтовариства з урахуванням:

а) прав та обов'язків Енергетичного Співтовариства щодо відповідної держави, що не є стороною Енергетичного Співтовариства, на підставі норм міжнародного права, зокрема міжнародних угод (договорів) з питань безпеки постачання природного газу, сторонами яких є Енергетичне Співтовариство та відповідна держава;

б) прав та обов'язків України щодо відповідної держави, що не є стороною Енергетичного Співтовариства, на підставі міжнародних договорів України, укладених з такою державою за умови, що такі права та обов'язки не суперечать [Договору про заснування Енергетичного Співтовариства](#);

в) прав та обов'язків, взятих на себе Україною на підставі [Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони](#);

г) інші факти та обставини, що стосуються такого суб'єкта та/або держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, та мають значення для визначення відповідності такого суб'єкта вимогам про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбаченим цим Законом.

3. Регулятор має право запитувати у центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, та інших суб'єктів владних повноважень висновки щодо питань, зазначених у частині другій цієї статті. Регулятор враховує такі висновки під час ухвалення рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації.

4. Остаточне рішення про сертифікацію суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснюють особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, оприлюднюється у порядку, передбаченому частиною сьомою статті 24 цього Закону.

5. Регулятор приймає остаточне рішення про відмову у сертифікації суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, без врахування висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства, якщо прийняття рішення про сертифікацію такого суб'єкта створює загрозу для безпеки постачання природного газу України чи становить загрозу інтересам національної безпеки України.

Стаття 27. Особливі вимоги про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи (модель відокремлення ISO)

{Стаття 27 вводитьсь в дію з 1 квітня 2016 року - див. пункт 1 розділу VII цього Закону}

1. Вимога частини другої статті 23 цього Закону не застосовується, якщо до або станом на 6 жовтня 2011 року газотранспортна система знаходилася у складі вертикально інтегрованої організації і власник газотранспортної системи визначив суб'єкта господарювання, який має право подати запит на сертифікацію.

2. Сертифікація оператора газотранспортної системи (модель відокремлення ISO) на умовах, визначених цим Законом, здійснюється Регулятором згідно з процедурою, передбаченою статтями 24 і 26 цього Закону.

3. Оператор газотранспортної системи (модель відокремлення ISO) зобов'язаний:

1) відповідати вимогам частин першої і третьої статті 23 цього Закону;

2) мати у своєму розпорядженні фінансові, технічні, матеріальні та людські ресурси, необхідні для виконання покладених на нього статтею 28 цього Закону функцій, зокрема взаємодії з операторами газотранспортних систем сусідніх держав.

4. У разі обрання моделі відокремлення ISO власник газотранспортної системи зобов'язаний відповідати вимогам частини другої статті 28 цього Закону.

Під час процедури сертифікації власник газотранспортної системи надає Регулятору проекти всіх договорів із суб'єктом господарювання, що подав запит на сертифікацію, та будь-якою іншою відповідною особою.

Стаття 28. Обов'язки оператора газотранспортної системи (модель відокремлення ISO) та власника газотранспортної системи

{Стаття 28 вводитьсь в дію з 1 квітня 2016 року - див. пункт 1 розділу VII цього Закону}

1. У разі обрання моделі відокремлення ISO до функцій оператора газотранспортної системи належать:

1) надання доступу до газотранспортної системи, включаючи отримання плати за послуги транспортування природного газу, а також інших платежів, пов'язаних з доступом або приєднанням до газотранспортної системи;

2) експлуатація, підтримання у належному стані і розвиток газотранспортної системи, а також забезпечення довгострокової здатності газотранспортної системи задовольняти обґрунтований попит шляхом інвестиційного планування відповідно до статті 30 цього Закону. У процесі розвитку газотранспортної системи оператор газотранспортної системи

(модель відокремлення ISO) є відповідальним за інвестиційне планування (включаючи отримання необхідних документів дозвільного характеру), будівництво і введення в експлуатацію нових об'єктів газової інфраструктури або їх складових. З цією метою до оператора газотранспортної системи (модель відокремлення ISO) застосовуються положення [статей 20 і 22](#) цього Закону.

2. У разі обрання моделі відокремлення ISO власник газотранспортної системи зобов'язаний:

1) забезпечувати всю необхідну співпрацю і підтримку оператору газотранспортної системи (модель відокремлення ISO) для виконання його функцій, включно з усією необхідною інформацією;

2) фінансувати інвестиції, передбачені планом розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років, або надавати згоду на фінансування такої інвестиції будь-якою зацікавленою стороною, у тому числі оператором газотранспортної системи (модель відокремлення ISO);

3) забезпечувати виконання фінансових зобов'язань, пов'язаних з активами газотранспортної системи, крім зобов'язань, пов'язаних з функціями оператора газотранспортної системи (модель відокремлення ISO);

4) залучати інвестиції для цілей розвитку газотранспортної системи, крім інвестицій, коли відповідно до пункту 2 цієї частини власник надав згоду на її фінансування будь-якою зацікавленою стороною, у тому числі оператором газотранспортної системи (модель відокремлення ISO).

Стаття 29. Незалежність власника газотранспортної системи

{Стаття 29 вводитьсь в дію з 1 квітня 2016 року - див. [пункт 1](#) розділу VII цього Закону}

1. У разі обрання моделі відокремлення ISO власник газотранспортної системи, який є складовою вертикально інтегрованою організацією, повинен бути юридично та організаційно незалежним від інших видів діяльності вертикально інтегрованою організацією, не пов'язаною з транспортуванням, розподілом та зберіганням природного газу.

2. З метою забезпечення незалежності власника газотранспортної системи відповідно до частини першої цієї статті:

1) посадові особи власника газотранспортної системи не можуть брати участь у діяльності органів (у тому числі здійснювати повноваження одноосібного органу) суб'єкта господарювання, що є складовою вертикально інтегрованою організацією, які безпосередньо чи опосередковано відповідальні за поточну діяльність з видобутку та/або постачання природного газу;

2) власник газотранспортної системи зобов'язаний розробити і запровадити програму відповідності, яка визначає заходи для уникнення дискримінаційних дій та впливу на діяльність оператора газотранспортної системи та моніторингу виконання таких заходів. Програма відповідності має визначати функціональні обов'язки його працівників для досягнення цих цілей. Річний звіт, в якому викладаються вжиті заходи, має бути представлений Регулятору особою або органом власника газотранспортної системи, відповідальним за моніторинг програми відповідності, і має бути розміщений на веб-сайті Регулятора.

Стаття 30. Інвестиційне планування щодо газотранспортної системи

{Стаття 30 вводитьсь в дію з 1 квітня 2016 року - див. [пункт 1](#) розділу VII цього Закону}

1. Оператор газотранспортної системи розробляє і щорічно до 31 жовтня подає на затвердження Регулятору план розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років, складений на підставі даних про фактичні та прогнозні показники попиту і пропозиції на послуги транспортування природного газу. План розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років має забезпечити відповідність газотранспортної системи потребам ринку природного газу та інтересам безпеки постачання природного газу.

2. План розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років визначає, зокрема:

1) основні об'єкти, будівництво або реконструкція яких є доцільною у наступні 10 років;

2) підтвержені інвестиції, а також перелік нових інвестицій, що мають бути здійснені протягом наступних трьох років;

3) строки реалізації всіх інвестиційних проектів.

3. Під час розроблення плану розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років оператор газотранспортної системи зобов'язаний враховувати можливі зміни обсягів видобутку, купівлі-продажу, постачання, споживання природного газу (у тому числі обсягів транскордонної торгівлі природним газом), а також плани розвитку газотранспортних систем сусідніх держав, газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG.

4. Регулятор здійснює оцінку відповідності заходів, передбачених планом розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років, вимогам цього Закону.

5. Регулятор у прозорий та недискримінаційний спосіб проводить публічні консультації з діючими та потенційними замовниками щодо плану розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років.

Регулятор розміщує на своєму веб-сайті звіт про результати проведених консультацій, у якому зазначаються потреби в інвестиціях.

6. Регулятор здійснює моніторинг і оцінку стану виконання плану розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років.

Стаття 31. Програма відповідності та контролер

{Стаття 31 вводиться в дію з 1 квітня 2016 року - див. [пункт 1](#) розділу VII цього Закону}

1. Оператор газотранспортної системи має розробити і запровадити програму відповідності, в якій визначаються заходи для уникнення дискримінаційних дій з боку оператора газотранспортної системи та моніторингу виконання таких заходів. Програма відповідності визначає функціональні обов'язки працівників оператора газотранспортної системи для досягнення цих цілей та має затверджуватися Регулятором. Моніторинг за виконанням програми відповідності здійснюється контролером.

2. Контролер призначається:

1) наглядовою радою оператора газотранспортної системи;

2) у разі відсутності наглядової ради - колегіальним виконавчим органом оператора газотранспортної системи.

Кандидатура контролера підлягає попередньому погодженню з Регулятором. Регулятор має право відмовити в погодженні кандидатури контролера тільки з причин недостатнього рівня його незалежності або професійних якостей.

Контролер може бути фізичною або юридичною особою.

Контролер повинен бути незалежним у своїй роботі та діях.

3. Незалежність контролера забезпечується шляхом:

1) під час виконання своїх обов'язків контролер не повинен займати посади або володіти повноваженнями, мати економічний інтерес чи ділові відносини, безпосередньо або опосередковано, з будь-яким суб'єктом господарювання, що є складовою вертикально інтегрованої організації, або з власником (власниками) контрольного пакета корпоративних прав такої організації, або з будь-яким суб'єктом господарювання, який провадить господарську діяльність на ринку природного газу, не пов'язану з транспортуванням природного газу;

2) контролер не повинен займати посади або володіти повноваженнями, мати економічний інтерес чи ділові відносини, безпосередньо або опосередковано, з вертикально інтегрованою організацією або будь-яким суб'єктом господарювання, що є її складовою (крім оператора газотранспортної системи), або з власником (власниками) контрольного пакета корпоративних прав такої організації протягом трьох років до дня його призначення;

3) після припинення договірних відносин з оператором газотранспортної системи контролер не повинен займати посади або володіти повноваженнями, мати економічний інтерес чи ділові відносини, безпосередньо або опосередковано, з будь-яким суб'єктом господарювання, що є складовою вертикально інтегрованої організації (крім оператора газотранспортної системи), або з власником (власниками) контрольного пакета корпоративних прав такої організації, або з будь-яким суб'єктом господарювання, який провадить господарську діяльність на ринку природного газу, не пов'язану з транспортуванням природного газу, протягом не менше чотирьох років;

4) контролер не повинен мати жодного економічного інтересу в діяльності або, безпосередньо або опосередковано, отримувати будь-яку фінансову вигоду від будь-якого суб'єкта господарювання, що є складовою вертикально інтегрованої організації (крім оператора газотранспортної системи), або від будь-якого суб'єкта господарювання, який провадить господарську діяльність на ринку природного газу, не пов'язану з транспортуванням природного газу.

4. Оператор газотранспортної системи повідомляє Регулятору кандидатуру контролера та запропоновані умови договору між контролером та оператором газотранспортної системи, у тому числі умови про початок, строки та підстави припинення виконання обов'язків контролера, умови оплати послуг контролера, матеріальні та інші права контролера.

5. Протягом трьох тижнів з дня одержання інформації, зазначеної у частині четвертій цієї статті, Регулятор може висловити свої заперечення проти запропонованої кандидатури або умов договору між контролером та оператором газотранспортної системи, якщо:

1) не виконуються вимоги частини третьої цієї статті; або

2) у разі дострокового припинення договірних відносин з контролером існують підстави вважати, що таке дострокове припинення було здійснено з порушенням вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом.

6. Контролер відповідає за:

1) моніторинг виконання програми відповідності оператора газотранспортної системи;

2) розроблення щорічного звіту, в якому викладаються заходи, вжиті з метою виконання програми відповідності, та надання його Регулятору;

3) звітування перед відповідальними органами оператора газотранспортної системи та надання рекомендацій щодо програми відповідності та її виконання;

4) повідомлення Регулятора про будь-які істотні порушення у зв'язку з виконанням програми відповідності;

5) звітування перед Регулятором про будь-які комерційні і фінансові відносини між вертикально інтегрованою організацією та оператором газотранспортної системи.

7. Контролер подає Регулятору пропозиції щодо рішень стосовно плану розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років не пізніше прийняття відповідного рішення відповідальним органом оператора газотранспортної системи.

8. Умови договору між контролером та оператором газотранспортної системи, що регулюють повноваження контролера, у тому числі строки виконання ним своїх обов'язків, підлягають затвердженню Регулятором. Ці умови повинні забезпечувати незалежність контролера, зокрема наданням йому всіх ресурсів, необхідних для виконання ним своїх обов'язків.

9. Контролер регулярно звітує перед Регулятором у письмовій формі та має право регулярно звітувати в усній або письмовій формі перед органами оператора газотранспортної системи, зокрема загальними зборами учасників/акціонерів, наглядовими органами, виконавчим органом. Контролер надає свій щорічний звіт Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

10. Контролер має право бути присутнім на всіх засіданнях органів оператора газотранспортної системи, зокрема загальних зборах учасників/акціонерів, наглядових органів, виконавчого органу, які зобов'язані повідомляти контролера про заплановані засідання та надавати йому всі необхідні матеріали для участі в засіданні. Контролер має бути присутнім на всіх засіданнях щодо таких питань:

1) умов доступу до газотранспортної системи, зокрема цін на послуги, пов'язані з доступом або приєднанням до газотранспортної системи, розподілом потужності та врегулюванням перевантажень газотранспортної системи, обов'язками щодо розміщення інформації, балансуванням та передачею прав доступу до газотранспортної системи між суб'єктами ринку природного газу (замовниками);

2) діяльності щодо експлуатації газотранспортної системи, підтримання її у належному стані та розвитку газотранспортної системи, у тому числі інвестицій в будівництво або реконструкцію транскордонних газопроводів;

3) купівлі-продажу енергоресурсів, необхідних для забезпечення функціонування газотранспортної системи, у тому числі щодо допоміжних послуг та балансування.

11. Контролер здійснює моніторинг виконання оператором газотранспортної системи положень цього Закону щодо конфіденційності у діяльності оператора газотранспортної системи.

12. Контролер повинен мати доступ до всіх необхідних даних та приміщень оператора газотранспортної системи і до всієї інформації, необхідної для виконання його обов'язків. Контролер повинен мати доступ до приміщень оператора газотранспортної системи без попередження.

13. За попередньою згодою Регулятора контролер може бути звільнений:

1) наглядовою радою оператора газотранспортної системи;

2) у разі відсутності наглядової ради - колегіальним виконавчим органом оператора газотранспортної системи.

14. Відповідний орган звільняє контролера з причин недостатнього рівня його незалежності або професійних якостей за поданням Регулятора.

Стаття 32. Послуги транспортування природного газу

1. Транспортування природного газу здійснюється на підставі та умовах договору транспортування природного газу в порядку, передбаченому кодексом газотранспортної системи та іншими нормативно-правовими актами.

За договором транспортування природного газу оператор газотранспортної системи зобов'язується забезпечити замовнику послуги транспортування природного газу на період та умовах, визначених у договорі транспортування природного газу, а замовник зобов'язується сплатити оператору газотранспортної системи встановлену в договорі вартість послуг транспортування природного газу.

2. Типовий договір транспортування природного газу затверджується Регулятором.

Оператор газотранспортної системи має забезпечити додержання принципу недискримінації під час укладення договорів транспортування природного газу із замовниками.

3. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний забезпечити надання послуг, що відповідають потребам ринку природного газу, зокрема послуги транспортування природного газу з або без гарантії реалізації права користування потужністю, послуги транспортування природного газу на різні періоди тривалості тощо.

Стаття 33. Кодекс газотранспортної системи

{Стаття 33 застосовується з дня набрання чинності цим Законом з урахуванням [пункту 10](#) розділу VII цього Закону - див. [пункт 1](#) розділу VII цього Закону}

1. Оператор газотранспортної системи розробляє кодекс газотранспортної системи за результатами консультацій із суб'єктами ринку природного газу та подає його Регулятору на затвердження. Після затвердження кодексу газотранспортної системи Регулятором оператор газотранспортної системи розміщує його на своєму веб-сайті.

2. Кодекс газотранспортної системи повинен містити такі положення:

1) умови надійної та безпечної експлуатації газотранспортної системи, основні правила технічної експлуатації газотранспортної системи, планування, оперативного-технологічного управління та розвитку газотранспортної системи та механізми нагляду за їх додержанням;

2) умови, у тому числі комерційні та технічні, доступу до газотранспортної системи, включаючи перелік послуг транспортування природного газу, що надаються оператором газотранспортної системи, а також умови приєднання нових об'єктів замовників до газотранспортної системи;

3) визначення точок входу і точок виходу, щодо яких оператор газотранспортної системи зобов'язаний розміщувати інформацію відповідно до [статті 36](#) цього Закону, а також детальний перелік такої інформації і графік її оновлення;

4) правила обліку природного газу;

5) правила обміну даними стосовно планованих та фактичних обсягів природного газу, що переміщуються газотранспортною системою, у разі неможливості здійснення обліку на щоденній основі;

- б) визначення віртуальних точок газотранспортної системи, точок входу і точок виходу;
- 7) норми якості, фізико-хімічні та інші характеристики природного газу, що допускається до транспортування газотранспортною системою;
- 8) правила розподілу потужності та врегулювання перевантажень газотранспортної системи з урахуванням основних принципів, визначених [статтею 34](#) цього Закону;
- 9) правила фізичного і комерційного балансування з урахуванням основних принципів, визначених [статтею 35](#) цього Закону;
- 10) правила обміну даними з операторами інших газотранспортних систем, операторами газорозподільних систем, операторами газосховищ, оператором установки LNG;
- 11) порядок надання та обсяг інформації, що надається суб'єктами ринку природного газу оператору газотранспортної системи відповідно до цього Закону та інших нормативно-правових актів;
- 12) правила поведінки у разі збоїв у роботі газотранспортної системи та порушення безпеки постачання природного газу;
- 13) процедура врегулювання суперечок із замовниками, у тому числі суб'єктами ринку природного газу, яким було відмовлено у доступі до газотранспортної системи;
- 14) інші питання щодо експлуатації газотранспортної системи.

Стаття 34. Основні принципи розподілу потужності та врегулювання перевантажень газотранспортної системи

1. Оператор газотранспортної системи вживає всіх можливих і обґрунтованих заходів для забезпечення максимального обсягу потужності газотранспортної системи для потреб замовників.

2. Правила розподілу потужності газотранспортної системи у недискримінаційний спосіб повинні створювати економічні стимули для ефективного використання технічної потужності газотранспортної системи, розвитку нової газової інфраструктури та збільшення обсягів транскордонної торгівлі природним газом.

Такі правила не мають перешкоджати розвитку ринку природного газу. Вони мають відповідати потребам суб'єктів ринку природного газу, зокрема вимогам організованих ринків природного газу, а також бути співмірними з діяльністю організованих точок торгівлі природним газом.

Такі правила мають розроблятися з урахуванням правил доступу до газотранспортних систем держав - сторін Енергетичного Співтовариства.

3. Правила врегулювання перевантажень газотранспортної системи мають бути недискримінаційними та такими, що не перешкоджають транскордонній торгівлі природним газом. Вони мають бути засновані на таких принципах:

1) у разі нестачі вільної потужності з причини договірної перевантаженості (переважання попиту на послуги транспортування природного газу з гарантією реалізації права користування потужністю газотранспортної системи над обсягом технічної потужності газотранспортної системи) оператор газотранспортної системи зобов'язаний пропонувати суб'єктам ринку природного газу (замовникам) послуги транспортування природного газу з використанням потужності, право користування якою було надане, але не було реалізоване замовниками згідно з договорами транспортування природного газу, щонайменш за одну добу до фактичної операції;

2) замовнику, який уклав договір транспортування природного газу, має бути забезпечене право передати права щодо доступу до газотранспортної системи іншим суб'єктам ринку природного газу за умови повідомлення про це оператора газотранспортної системи у порядку і строки, передбачені кодексом газотранспортної системи;

3) у разі нестачі вільної потужності з причини фізичного перевантаження (переважання попиту на послуги транспортування природного газу над обсягом технічної потужності газотранспортної системи) оператор газотранспортної системи, а у виняткових випадках, передбачених кодексом газотранспортної системи, - Регулятор забезпечує застосування прозорих та недискримінаційних правил розподілу потужності газотранспортної системи.

4. Оператор газотранспортної системи здійснює регулярний моніторинг попиту на послуги транспортування природного газу серед суб'єктів ринку природного газу та враховує результати такого моніторингу під час розроблення та прийняття плану розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років.

5. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний мати систему спостереження за розподілом потужності газотранспортної системи, за результатами функціонування якої повідомляти Регулятору у визначеному ним порядку невідкладно, але не пізніше наступного робочого дня, про операції щодо розподілу потужності, щодо яких існують обґрунтовані підстави вважати, що вони здійснені з порушенням встановлених обмежень щодо поводження з інсайдерською інформацією або мають ознаки маніпулювання чи спроби маніпулювання на ринку природного газу.

Оператор газотранспортної системи є особою, яка професійно організовує операції з оптовими енергетичними продуктами на ринку природного газу, а також є адміністратором передачі даних та адміністратором платформи інсайдерської інформації.

Оператор газотранспортної системи призупиняє виконання функцій адміністратора передачі даних та адміністратора платформи інсайдерської інформації у разі невідповідності вимогам, встановленим Регулятором до таких адміністраторів, на підставі рішення Регулятора про таку невідповідність. Поновлення виконання функцій адміністратора передачі даних та адміністратора платформи інсайдерської інформації здійснюється після усунення невідповідностей, що стали підставою для призупинення виконання функцій.

{Статтю 34 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

Стаття 35. Основні принципи балансування

1. Правила балансування повинні бути справедливими, недискримінаційними, прозорими та обумовленими об'єктивними чинниками.

Такі правила мають відображати реальні потреби газотранспортної системи з урахуванням ресурсів у розпорядженні оператора газотранспортної системи.

Такі правила мають бути засновані на ринкових принципах.

Такі правила мають створювати економічні стимули для балансування обсягів закачування і відбору природного газу самими замовниками.

2. Розмір плати за небаланси замовників визначається виходячи із обґрунтованих та реальних витрат оператора газотранспортної системи, пов'язаних із здійсненням балансування. При визначенні розміру плати за небаланси замовників не допускається перехресне субсидювання між замовниками, у тому числі шляхом збільшення вартості приєднання нових об'єктів замовників до газотранспортної системи.

3. Оператор газотранспортної системи повинен забезпечити замовників безкоштовною, достатньою, своєчасною та достовірною інформацією про статус балансування в межах інформації, що знаходиться у розпорядженні оператора газотранспортної системи у відповідний момент часу. Така інформація має надаватися відповідному замовнику в електронному форматі.

4. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний мати систему спостереження за балансуванням, за результатами функціонування якої повідомляти Регулятору у визначеному ним порядку невідкладно, але не пізніше наступного робочого дня, про операції щодо балансування, щодо яких існують обґрунтовані підстави вважати, що вони здійснені з порушенням встановлених обмежень щодо поводження з інсайдерською інформацією або мають ознаки маніпулювання чи спроби маніпулювання на ринку природного газу. У зв'язку з цим оператор газотранспортної системи вважається особою, яка професійно організовує операції з оптовими енергетичними продуктами на ринку природного газу.

{Статтю 35 доповнено частиною четвертою згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

Стаття 36. Обов'язок щодо розміщення інформації

1. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний розміщувати на своєму веб-сайті таку інформацію:

1) перелік послуг, що надаються таким оператором, інформацію про тарифи та інші умови надання таких послуг, включаючи технічні умови для отримання доступу та приєднання до газотранспортної системи;

2) методологію визначення тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу та методологію визначення плати за приєднання до газотранспортної системи;

3) кількісні показники обсягів технічної потужності, потужності, право користування якою було надано замовникам згідно з чинними договорами транспортування природного газу, та вільної потужності газотранспортної системи у розрізі точок входу та точок виходу - на щомісячній основі;

4) дані про плановані та фактичні обсяги природного газу, що переміщуються газотранспортною системою, в обсязі, що знаходиться у розпорядженні такого оператора.

2. Оператор газотранспортної системи отримує інформацію, передбачену частиною першою цієї статті, від суб'єктів ринку природного газу у порядку та на умовах, визначених кодексом газотранспортної системи.

3. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний зберігати інформацію, передбачену частиною першою цієї статті, протягом п'яти років з дня її розміщення та надавати її на запит суб'єктів владних повноважень або Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Стаття 36¹. Професійна таємниця

1. Будь-яка конфіденційна інформація, отримана, передана або якою здійснювався обмін відповідно до цього Закону, підпадає під режим збереження професійної таємниці, встановлений цією статтею.

2. Обов'язок дотримання професійної таємниці поширюється на:

1) голову та членів Регулятора, працівників центрального апарату і територіальних органів Регулятора, інших осіб, які працюють або працювали в Регуляторі, Голову та державних уповноважених Антимонопольного комітету України, працівників

Антимонопольного комітету України та його територіальних відділень, працівників апарату Антимонопольного комітету України, інших осіб, які працюють або працювали в системі органів Антимонопольного комітету України, Голову та членів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, працівників її центрального апарату та територіальних органів, інших осіб, які працюють або працювали в системі органів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, працівників інших органів державної влади та державних установ, що отримують конфіденційну інформацію відповідно до положень цього Закону;

2) аудиторів, експертів, спеціалістів, які призначені та/або залучаються у будь-який спосіб Регулятором, Антимонопольним комітетом України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, що отримують конфіденційну інформацію відповідно до положень цього Закону.

3. Конфіденційна інформація, яка була отримана особами, зазначеними в частині другій цієї статті, у зв'язку з виконанням своїх обов'язків, не може бути передана будь-яким іншим особам або органам, крім випадків, якщо така передача здійснюється з метою виконання такими особами їхніх законних повноважень.

4. Регулятор, Антимонопольний комітет України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, інші органи чи особи, які отримують конфіденційну інформацію відповідно до положень цього Закону, можуть використовувати таку інформацію лише для виконання своїх повноважень, передбачених законом. Інші органи та особи можуть використовувати таку інформацію для виконання своїх повноважень у рамках розгляду адміністративних чи судових справ. Органи, що отримують конфіденційну інформацію, можуть використовувати її для інших цілей, за умови отримання відповідної згоди Регулятора, Антимонопольного комітету України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, органів та осіб, які її надали.

5. Положення цієї статті не позбавляють органи державної влади можливості обмінюватися конфіденційною інформацією або передавати її відповідно до вимог законодавства, за умови що така інформація не була отримана від регулюючих органів іноземних держав, установ Енергетичного Співтовариства, Агентства з питань співробітництва енергетичних регуляторів.

{Закон доповнено статтею 36¹ згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

Глава 5. Розподіл природного газу

Стаття 37. Оператор газорозподільної системи

1. Оператор газорозподільної системи відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (включаючи нове будівництво та реконструкцію) газорозподільної системи, якою він користується на законних підставах.

Газорозподільні системи, власником яких є держава, не можуть знаходитися в користуванні оператора газорозподільної системи на праві господарського відання, крім випадків належності такого оператора до суб'єктів господарювання державного сектору економіки.

2. Оператор газорозподільної системи провадить діяльність з розподілу природного газу на підставі ліцензії, що видається Регулятором.

3. Оператор газорозподільної системи забезпечує здійснення покладених на нього цим Законом функцій за рахунок своїх фінансових, матеріально-технічних, людських та інших ресурсів.

Стаття 38. Права та обов'язки оператора газорозподільної системи

1. Права та обов'язки оператора газорозподільної системи визначаються цим Законом, іншими нормативно-правовими актами, кодексом газотранспортної системи, кодексом газорозподільних систем, а також договором розподілу природного газу.

2. З метою виконання функцій, передбачених частиною першою статті 37 цього Закону, оператор газорозподільної системи зобов'язаний:

1) розробляти, щороку до 31 липня подавати на затвердження Регулятора, розміщувати на своєму веб-сайті та виконувати план розвитку газорозподільної системи на наступні 10 років;

2) вживати заходів з метою забезпечення безпеки постачання природного газу, в тому числі безаварійної та безперебійної роботи газорозподільної системи;

3) розробити і впроваджувати програму відповідності згідно із статтею 39 цього Закону;

{Пункт 3 частини другої статті 38 вводиться в дію з 1 січня 2016 року - див. пункт 1 розділу VII цього Закону}

4) вживати заходів для підвищення раціонального використання енергоресурсів та охорони довкілля під час здійснення своєї господарської діяльності;

5) надавати інформацію, обов'язковість надання якої встановлена законодавством;

6) забезпечувати конфіденційність інформації, одержаної під час здійснення господарської діяльності, а також розміщувати на своєму веб-сайті у недискримінаційний спосіб інформацію, яка стимулюватиме розвиток ринку природного газу;

7) вживати інших заходів, необхідних для безпечної та стабільної роботи газорозподільної системи, що передбачені цим Законом або не суперечать законодавству.

3. Оператор газорозподільної системи має право безперешкодного та безкоштовного доступу до земельних ділянок усіх форм власності, на яких розташована газорозподільна система, для виконання службових обов'язків, передбачених законодавством.

4. Оператор газорозподільної системи зобов'язаний забезпечувати безперешкодний доступ посадових осіб органу державного нагляду до газорозподільної системи.

5. Оператор газорозподільної системи придбаває енергоресурси, необхідні для здійснення своєї господарської діяльності, у недискримінаційний та прозорий спосіб.

Стаття 39. Вимоги про відокремлення і незалежність оператора газорозподільної системи

{Стаття 39 вводиться в дію з 1 січня 2016 року - див. пункт 1 розділу VII цього Закону}

1. Оператор газорозподільної системи не може провадити діяльність з видобутку, транспортування або постачання природного газу.

2. Оператор газорозподільної системи має бути юридично та організаційно незалежним від інших видів діяльності на ринку природного газу, не пов'язаних з розподілом природного газу.

3. Посадові особи оператора газорозподільної системи не можуть одночасно брати участь у господарській діяльності будь-якого суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність з видобутку та/або постачання природного газу.

4. Виконавчий або інший орган оператора газорозподільної системи, відповідальний за експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток газорозподільної системи, має бути незалежним у своїй діяльності (зокрема у праві прийняття рішень виходячи з інтересів оператора газорозподільної системи) від впливу власників корпоративних прав оператора

газорозподільної системи, які є складовою вертикально інтегрованої організації. Не вважається таким впливом право власників корпоративних прав оператора газорозподільної системи затверджувати річний фінансовий план оператора газорозподільної системи та право встановлювати загальний рівень боргових зобов'язань такого оператора.

5. Оператор газорозподільної системи розробляє і впроваджує програму відповідності, що повинна застосовуватися до всіх працівників такого оператора. Ця програма повинна містити заходи для забезпечення безперешкодного виконання оператором газорозподільної системи функцій, передбачених частиною першою статті 37 цього Закону. Звіт про виконання програми відповідності щорічно подається Регулятору посадовою особою або органом оператора газорозподільної системи, відповідальним за моніторинг впровадження програми відповідності, та розміщується на веб-сайті Регулятора. Така посадова особа або члени такого органу не повинні займати посади або мати повноваження, економічний інтерес чи ділові відносини, безпосередньо або опосередковано, з вертикально інтегрованою організацією або будь-яким суб'єктом господарювання, що є її складовою (крім оператора газорозподільної системи). Така посадова особа або члени такого органу мають володіти достатньою кваліфікацією та досвідом для здійснення своїх функцій та бути повністю неупередженими, а також мати доступ до всієї необхідної інформації оператора газорозподільної системи та осіб, пов'язаних з ним відносинами контролю. Кандидатури такої посадової особи або членів такого органу затверджуються Регулятором.

6. Під час провадження господарської діяльності оператор газорозподільної системи для ідентифікації себе або послуг розподілу природного газу не повинен використовувати об'єкти права інтелектуальної власності, корпоративне оформлення, ідентичні або схожі до об'єктів права інтелектуальної власності, корпоративного оформлення постачальника із складу вертикально інтегрованої організації.

7. За умови що оператор газорозподільної системи має менше 100000 підключених споживачів, Регулятор має право прийняти рішення про звільнення такого оператора від виконання вимог цієї статті.

Стаття 40. Послуги розподілу природного газу

1. Розподіл природного газу здійснюється на підставі та умовах договору розподілу природного газу в порядку, передбаченому кодексом газорозподільних систем та іншими нормативно-правовими актами.

За договором розподілу природного газу оператор газорозподільної системи зобов'язується забезпечити замовнику послуги розподілу природного газу на період та умовах, визначених договором розподілу природного газу, а замовник зобов'язується сплатити оператору газорозподільної системи вартість послуг розподілу природного газу.

2. Типовий договір розподілу природного газу затверджується Регулятором.

Оператор газорозподільної системи має забезпечити додержання принципу недискримінації під час укладення договорів розподілу природного газу з замовниками.

Договір розподілу природного газу є публічним.

3. Для проведення розрахунків за послуги розподілу природного газу оператори газорозподільних систем відкривають в установах уповноважених банків поточні рахунки із спеціальним режимом використання для зарахування коштів, що надходять як плата за послуги розподілу природного газу.

Уповноважені банки, що обслуговують поточні рахунки із спеціальним режимом використання, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Порядок відкриття (закриття) поточних рахунків із спеціальним режимом використання та порядок проведення розрахунків за послуги розподілу природного газу затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Забороняється зарахування коштів за послуги розподілу природного газу на інші рахунки.

{Щодо застосування абзацу четвертого частини третьої статті 40 див. [пункт 1 розділу VII цього Закону](#)}

Оператори газорозподільних систем передбачають у відповідному договорі про відкриття банківського рахунку право банку на договірне списання (перерахування) з поточних рахунків із спеціальним режимом використання коштів, що надходять як плата за послуги розподілу природного газу.

Перелік поточних рахунків із спеціальним режимом використання доводиться уповноваженим банком до відома підприємств поштового зв'язку, споживачів та інших учасників розрахунків шляхом опублікування на офіційному веб-сайті уповноваженого банку. Оператори газорозподільних систем протягом 10 робочих днів інформують замовників послуг розподілу природного газу про відкриті в уповноваженому банку поточні рахунки із спеціальним режимом використання.

Оплата послуг з розподілу природного газу здійснюється шляхом перерахування коштів виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання для зарахування коштів, що надходять за послуги розподілу природного газу. У разі перерахування коштів за послуги з розподілу природного газу на інші рахунки оператора газорозподільних систем, ніж поточні рахунки із спеціальним режимом використання, отримувачі повинні самостійно перерахувати ці кошти на такі поточні рахунки із спеціальним режимом використання у триденний строк після їх отримання, але не раніше дня відкриття таких поточних рахунків із спеціальним режимом використання.

Кошти щоденно перераховуються з поточних рахунків із спеціальним режимом використання для зарахування коштів, що надходять за послуги розподілу природного газу, відкритих в установах уповноваженого банку операторами газорозподільних систем, згідно з нормативами розподілу коштів, затвердженими Регулятором, виключно на:

1) поточний рахунок суб'єкта ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки з реалізації природного газу операторам газорозподільних систем;

{Абзац дев'ятий частини третьої статті 40 в редакції Закону [№ 2479-IX від 29.07.2022](#)}

2) поточний рахунок постачальника "останньої надії" (щодо періодів постачання з листопада 2021 року по лютий 2022 року);

{Абзац десятий частини третьої статті 40 в редакції Закону [№ 2479-IX від 29.07.2022](#)}

3) поточний рахунок оператора газорозподільної системи;

{Абзац одинадцятий частини третьої статті 40 в редакції Закону [№ 2479-IX від 29.07.2022](#)}

4) поточний рахунок оператора газотранспортної системи.

{Абзац дванадцятий частини третьої статті 40 в редакції Закону [№ 2479-IX від 29.07.2022](#)}

Такий розподіл коштів передбачає, що крім випадків, передбачених абзацом чотирнадцятим цієї частини, кошти з поточного рахунку із спеціальним режимом

використання перераховуються у повному обсязі на поточний рахунок оператора газорозподільної системи.

{Абзац тринадцятий частини третьої статті 40 в редакції Закону [№ 2479-IX від 29.07.2022](#)}

У разі наявності та/або виникнення простроченої заборгованості оператора газорозподільної системи перед постачальником "останньої надії" та/або суб'єктом ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки з реалізації природного газу операторам газорозподільних систем, та/або оператором газотранспортної системи у розмірі, що перевищує 20 відсотків витрат, що забезпечують покриття вартості газу на технологічні та власні потреби такого оператора газорозподільної системи, передбачених Регулятором у складі річної планованої тарифної виручки від здійснення діяльності з розподілу природного газу у поточному році, Регулятор за зверненням такого постачальника "останньої надії" та/або суб'єкта ринку природного газу із спеціальними обов'язками, та/або оператора газотранспортної системи протягом п'яти робочих днів зобов'язаний внести зміни до нормативів розподілу коштів для погашення такої заборгованості. Такі зміни мають передбачати перерахування коштів з поточного рахунку із спеціальним режимом використання оператора газорозподільної системи на поточний рахунок відповідного постачальника "останньої надії" та/або суб'єкта ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки з реалізації природного газу операторам газорозподільних систем, та/або оператора газотранспортної системи у розмірі не більше 40 відсотків тарифної виручки від здійснення діяльності з розподілу природного газу такого оператора газорозподільної системи, але не менше суми витрат, що забезпечують покриття вартості газу на технологічні та власні потреби такого оператора газорозподільної системи, передбачених Регулятором у складі річної планованої тарифної виручки від здійснення діяльності з розподілу природного газу у поточному році, та планового прибутку у поточному році, до повного погашення його заборгованості перед постачальником "останньої надії" та/або суб'єктом ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки, та/або оператором газотранспортної системи. У разі якщо сума витрат, що забезпечують покриття вартості газу на технологічні та власні потреби оператора газорозподільної системи, передбачених Регулятором у складі річної планованої тарифної виручки від здійснення діяльності з розподілу природного газу у поточному році, та планового прибутку у поточному році, перевищує 40 відсотків тарифної виручки від здійснення діяльності з розподілу природного газу такого оператора газорозподільної системи, зміни до нормативів розподілу коштів мають передбачати перерахування коштів з поточного рахунку із спеціальним режимом використання оператора газорозподільної системи на поточний рахунок відповідного постачальника "останньої надії" та/або суб'єкта ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки з реалізації природного газу операторам газорозподільних систем, та/або оператора газотранспортної системи у сумі витрат, що забезпечують покриття вартості газу на технологічні та власні потреби такого оператора газорозподільної системи, передбачених Регулятором у складі річної планованої тарифної виручки від здійснення діяльності з розподілу природного газу у поточному році, та планового прибутку у поточному році.

{Абзац частини третьої статті 40 в редакції Закону [№ 2479-IX від 29.07.2022](#)}

Перерахування коштів з рахунку із спеціальним режимом використання оператора газорозподільної системи на поточний рахунок постачальника "останньої надії" та/або суб'єкта ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки з реалізації природного газу операторам газорозподільних систем, та/або оператора газотранспортної системи не обмежує право такого постачальника "останньої надії", суб'єкта ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки, та оператора газотранспортної системи

щодо стягнення в судовому порядку простроченої заборгованості та притягнення боржника до відповідальності згідно із законом.

{Абзац частини третьої статті 40 в редакції Закону [№ 2479-IX від 29.07.2022](#)}

На кошти, що знаходяться на поточних рахунках із спеціальним режимом використання, не може бути звернено стягнення.

На кошти, що обліковуються за зазначеними рахунками, не накладається арешт, а операції за такими рахунками не підлягають зупиненню.

{Статтю 40 доповнено частиною третьою згідно із Законом [№ 1639-IX від 14.07.2021](#)}

4. Платіжні документи (квитанції) на оплату послуг з розподілу природного газу, які надаються операторами газорозподільних систем побутовим споживачам, повинні містити, зокрема, таку інформацію:

номер особового рахунку;

унікальний код, який використовується для однозначної ідентифікації споживача або точки комерційного обліку (ЕІС-код);

тариф на послуги розподілу природного газу;

значення показів приладів обліку природного газу (за наявності), на підставі яких здійснено розрахунок обсягу спожитого природного газу;

обсяг спожитого природного газу за розрахунковий період;

період, за який проводиться розрахунок;

порівняння обсягів споживання у поточному розрахунковому періоді з обсягами споживання за аналогічний період минулого року (в розрізі місячного споживання);

енергоефективні заходи або адреси веб-сайтів, де розміщена така інформація;

сума заборгованості з оплати послуг розподілу природного газу (за наявності);

сума до оплати та реквізити для оплати;

термін (строк) оплати рахунка;

адреса, номери телефонів, веб-сайт оператора газорозподільної системи для подання заяв, претензій та скарг щодо якості природного газу та обслуговування споживачів;

інша інформація, у тому числі інформація, обов'язковість розміщення якої визначено відповідно до кодексу газорозподільних систем.

{Статтю 40 доповнено частиною четвертою згідно із Законом [№ 1818-IX від 21.10.2021](#)}

Стаття 41. Кодекс газорозподільних систем

1. Регулятор затверджує кодекс газорозподільних систем за результатами консультацій із суб'єктами ринку природного газу. Оператор газорозподільної системи розміщує кодекс газорозподільних систем на своєму веб-сайті.

2. Кодекс газорозподільних систем повинен містити такі положення:

1) основні правила технічної експлуатації газорозподільних систем, планування, оперативно-технологічного управління та розвитку газорозподільних систем та механізми нагляду за їх додержанням;

2) умови, у тому числі комерційні та технічні, доступу до газорозподільних систем, включаючи комерційні та технічні умови приєднання нових об'єктів замовника до газорозподільної системи;

3) правила обліку природного газу (у тому числі приладового);

4) правила поведінки на випадок збоїв у роботі газорозподільних систем;

5) порядок обміну інформацією з іншими суб'єктами ринку природного газу;

6) інші питання щодо експлуатації газорозподільних систем.

Стаття 42. Розвиток газорозподільної системи

1. З метою забезпечення безпеки, надійності, регулярності та якості постачання природного газу газорозподільною системою та з урахуванням законодавства з питань охорони довкілля та енергоефективності оператор газорозподільної системи розробляє та щорічно до 31 липня подає на затвердження Регулятору план розвитку газорозподільної системи на наступні 10 років.

2. Після затвердження Регулятором оператор газорозподільної системи надсилає оператору газотранспортної системи інформацію, що міститься у плані розвитку газорозподільної системи, в обсязі, необхідному оператору газотранспортної системи для розроблення ним плану розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років.

Стаття 43. Обов'язок щодо розміщення інформації

1. Оператор газорозподільної системи зобов'язаний розміщувати на своєму веб-сайті таку інформацію:

1) перелік послуг, що надаються таким оператором, інформацію про тарифи та інші умови надання таких послуг, включаючи технічні умови для отримання доступу та приєднання до газорозподільної системи;

2) методологію визначення тарифів на послуги розподілу природного газу та методологію визначення плати за приєднання до газорозподільної системи;

3) дані про плановані та фактичні обсяги природного газу, що переміщуються газорозподільною системою в обсязі, що знаходиться в розпорядженні такого оператора.

2. Оператор газорозподільної системи зобов'язаний зберігати інформацію, передбачену частиною першою цієї статті, протягом п'яти років з дня її розміщення та надавати її на запит суб'єктів владних повноважень або Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Глава 6. Зберігання (закачування, відбір) природного газу

Стаття 44. Оператор газосховища

1. Оператор газосховища є відповідальним за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (включаючи нове будівництво та реконструкцію) одного або декількох газосховищ, якими він користується на законних підставах.

2. Оператор газосховища провадить діяльність із зберігання (закачування, відбору) природного газу на підставі ліцензії, виданої Регулятором. Ліцензія на провадження діяльності із зберігання (закачування, відбору) природного газу видається після прийняття остаточного рішення про сертифікацію оператора газосховища відповідно до [статті 47¹](#) цього Закону.

{Частина друга статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2850-IX від 13.12.2022](#)}

3. Оператор газосховища зобов'язаний щомісяця повідомляти про фактичний рівень заповнення газосховища центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, та Регулятору в порядку, передбаченому правилами про безпеку постачання природного газу.

{Статтю 44 доповнено частиною третьою згідно із Законом [№ 2850-IX від 13.12.2022](#)}

Стаття 45. Особливості реалізації права власності держави на підземні газосховища

1. Оператором газосховищ, що перебувають у державній власності і не підлягають приватизації, може бути виключно суб'єкт господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі чи суб'єкту господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі.

2. Забороняється:

1) приватизація оператора газосховищ повністю або частково та вчинення інших правочинів, що можуть призвести до відчуження акцій, часток у статутному капіталі оператора газосховищ або суб'єкта господарювання, який володіє корпоративними правами такого оператора газосховищ, а також підприємств, установ, організацій, утворених внаслідок їх реорганізації (крім випадків, якщо таке відчуження здійснюється на користь суб'єкта господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі чи суб'єкту господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі);

2) приватизація об'єктів державної власності, що використовуються оператором газосховищ у процесі провадження діяльності із зберігання (закачування, відбору) природного газу, а також підприємствами, установами, організаціями, утвореними внаслідок його реорганізації, та вчинення інших правочинів, що можуть призвести до відчуження таких об'єктів;

3) відчуження об'єктів державної власності, що використовуються оператором газосховищ у процесі провадження діяльності із зберігання (закачування, відбору) природного газу, а також передача таких об'єктів в управління, концесію, оренду, господарське відання, до статутного капіталу інших юридичних осіб, крім випадків, якщо така передача здійснюється уповноваженому суб'єкту управління об'єктами державної власності або суб'єкту господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі чи суб'єкту господарювання, 100 відсотків корпоративних прав у статутному капіталі якого належать державі.

{Стаття 45 в редакції Закону [№ 264-IX від 31.10.2019](#)}

Стаття 46. Права та обов'язки оператора газосховища

1. Права та обов'язки оператора газосховища визначаються цим Законом, іншими нормативно-правовими актами, кодексом газотранспортної системи, кодексом газосховища, а також договором зберігання (закачування, відбору) природного газу.

2. Типовий договір зберігання (закачування, відбору) природного газу затверджується Регулятором. Оператор газосховища повинен забезпечити додержання принципу недискримінації під час укладення договорів зберігання (закачування, відбору) із замовниками.

3. Оператор газосховища зобов'язаний пропонувати послуги, що відповідають потребам ринку природного газу, відповідно до кодексу газосховища. Для цього оператор газосховища зобов'язаний співпрацювати з оператором газотранспортної системи.

4. З метою виконання функцій, передбачених частиною першою статті 44 цього Закону, оператор газосховищ зобов'язаний:

1) розробляти, подавати на затвердження Регулятору та розміщувати на своєму веб-сайті кодекс газосховища;

2) розробляти, щороку до 31 жовтня подавати на затвердження Регулятору, розміщувати на своєму веб-сайті та виконувати план розвитку газосховища на наступні 10 років з урахуванням планів розвитку газотранспортних систем, газорозподільних систем, установки LNG;

3) вживати заходів з метою забезпечення безпеки постачання природного газу, в тому числі безаварійної та безперебійної роботи газосховищ;

4) вживати заходів для підвищення раціонального використання енергоресурсів та охорони довкілля під час провадження господарської діяльності;

5) надавати інформацію, обов'язковість надання якої встановлена законодавством;

6) забезпечувати конфіденційність інформації, одержаної під час провадження господарської діяльності, а також розміщувати на своєму веб-сайті у недискримінаційний спосіб інформацію, що стимулюватиме розвиток ринку природного газу;

7) надавати інформацію, необхідну для забезпечення функціонування газотранспортної системи у встановленому законодавством порядку;

8) розробляти і впроваджувати програму відповідності згідно із статтею 47 цього Закону;

9) узгоджувати систему управління та обміну даними, необхідними для безпечної експлуатації газосховища, з оператором газотранспортної системи;

10) вживати інших заходів, необхідних для безпечної та стабільної роботи газосховищ, що передбачені цим Законом або не суперечать законодавству.

5. Оператор газосховища придбаває енергоресурси, необхідні для здійснення його господарської діяльності, у недискримінаційний та прозорий спосіб.

Стаття 47. Вимоги про відокремлення і незалежність оператора газосховища

1. Оператор газосховища не може провадити діяльність з видобутку або постачання природного газу.

2. Оператор газосховища повинен бути юридично та організаційно незалежним від інших видів діяльності на ринку природного газу, не пов'язаних із транспортуванням та зберіганням природного газу.

3. Посадові особи оператора газосховища не можуть одночасно брати участь у господарській діяльності будь-якого суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність із видобутку та/або постачання природного газу.

4. Виконавчий або інший орган оператора газосховища, відповідальний за експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток газосховища, має бути незалежним у своїй діяльності (зокрема у праві прийняття рішень виходячи з інтересів оператора газосховища) від впливу власників корпоративних прав оператора газосховища, які є складовою вертикально інтегрованої організації.

Не вважається таким впливом право власників корпоративних прав оператора газосховища затверджувати річний фінансовий план оператора газосховища та право встановлювати загальний рівень боргових зобов'язань такого оператора.

5. Оператор газосховища розробляє і впроваджує програму відповідності, що має застосовуватися до всіх працівників такого оператора. Ця програма повинна містити заходи для забезпечення безперешкодного виконання оператором газосховища функцій, передбачених частиною першою статті 44 цього Закону. Звіт про виконання програми відповідності щорічно подається Регулятору посадовою особою або органом оператора газосховища, що є відповідальним за моніторинг впровадження програми відповідності, та розміщується на веб-сайті Регулятора.

Стаття 47¹. Сертифікація оператора газосховища

1. Під час сертифікації оператора газосховища Регулятор зобов'язаний перевірити відповідність оператора газосховища вимогам стосовно запобігання ризикам щодо безпеки постачання природного газу, визначеним цим Законом, в Україні чи в межах Енергетичного Співтовариства, з урахуванням заходів для їх зниження, якщо такий ризик виникає внаслідок:

1) наявності відносин власності, постачання природного газу чи інших господарських відносин, що можуть негативно вплинути на економічні стимули та можливість оператора газосховища закачувати природний газ до газосховища.

Зокрема, оператор газосховища не може бути пов'язаний відносинами власності (мати права власності на корпоративні права в операторі газосховища) та/або контролю, та/або постачання природного газу чи іншими господарськими відносинами з юридичною особою, учасниками (акціонерами, членами) або кінцевими бенефіціарними власниками якої є громадяни, резиденти держави або сама держава, визнана Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, або юридичною особою, яка може загрожувати безпеці газопостачання України чи інших держав - членів Енергетичного Співтовариства;

2) прав та обов'язків Енергетичного Співтовариства щодо держави, що не є стороною Енергетичного Співтовариства, на підставі норм міжнародного права;

3) прав та обов'язків України щодо держави, що не є стороною Енергетичного Співтовариства, на підставі міжнародних договорів України, укладених з такою державою, за умови що такі права та обов'язки не суперечать Договору про заснування Енергетичного Співтовариства;

4) будь-яких інших фактів та обставин, що мають значення для безпеки постачання природного газу.

2. Регулятор зобов'язаний прийняти попереднє рішення про відмову у сертифікації оператора газосховища, якщо буде встановлено, що особа, яка безпосередньо чи опосередковано здійснює одноосібний або спільний контроль чи володіє будь-яким правом щодо такого оператора газосховища, може поставити під загрозу безпеку постачання природного газу або найважливіші інтереси безпеки Енергетичного Співтовариства чи будь-якої держави - сторони Енергетичного Співтовариства.

Регулятор має право прийняти попереднє рішення про сертифікацію з умовами про необхідність здійснення заходів для зниження ризиків, які можуть негативно вплинути на заповнення газосховища, а також встановити, що обов'язковість неухильного виконання таких умов повністю забезпечується шляхом належного їх виконання та моніторингу. Такі умови можуть передбачати, зокрема, вимогу про передачу власником газосховища або оператором газосховища прав на управління газосховищем іншому суб'єкту, що відповідає вимогам стосовно запобігання ризикам щодо безпеки постачання природного газу.

3. Для цілей абзацу першого частини другої цієї статті під правом розуміється:

1) право голосу в органах юридичної особи, якщо утворення такого органу передбачено статутом або іншим установчим документом юридичної особи;

2) право призначати посадових осіб юридичної особи;

3) володіння 50 відсотками і більше корпоративних прав юридичної особи.

4. У разі якщо Регулятором буде встановлено, що зниження ризиків щодо безпеки постачання природного газу не може бути досягнуто шляхом вжиття заходів, зазначених в абзаці другому частини другої цієї статті, а також у разі виконання вимоги про передачу власником газосховища або оператором газосховища прав на управління газосховищем Регулятор разом з рішенням про відмову у сертифікації:

1) встановлює вимогу до власника газосховища, оператора газосховища чи до будь-якої особи, яка може поставити під загрозу безпеку постачання природного газу або найважливіші інтереси безпеки Енергетичного Співтовариства чи будь-якої держави - сторони Енергетичного Співтовариства, про відчуження її корпоративних прав в операторі газосховища або право власності на газосховище та визначає строк для виконання такої вимоги;

2) визначає тимчасові обов'язкові заходи (у разі необхідності) для гарантованого обмеження можливості особи, зазначеної у пункті 1 частини четвертої цієї статті, використовувати будь-який контроль чи право щодо власника газосховища чи газосховища до моменту відчуження корпоративних прав або припинення права власності;

3) визначає необхідні компенсаційні заходи відповідно до законодавства України, пов'язані із встановленням обмежень, зазначених у пунктах 1 або 2 частини четвертої цієї статті.

5. Порядок здійснення процедури сертифікації оператора газосховища, що містить вимоги до повідомлень, документів, даних та інформації, що надаються оператором газосховища, строк їх подання затверджуються Регулятором.

6. Під час процедури сертифікації Регулятор має право вимагати (а відповідні особи/суб'єкти зобов'язані надавати) всю необхідну інформацію, що стосується виконання функцій Регулятора згідно з цією статтею, від оператора газосховища, а також юридичних осіб, що володіють правами щодо нього та/або є суб'єктами права власності на газосховище. Регулятор зобов'язаний зберігати конфіденційність отриманої інформації.

7. Попереднє рішення Регулятора про сертифікацію оператора газосховища або про відмову у сертифікації приймається не пізніше 60 робочих днів з дня отримання запиту про сертифікацію оператора газосховища та всіх необхідних документів (інформації).

Регулятор невідкладно доводить до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства попереднє рішення про сертифікацію оператора газосховища або про відмову у сертифікації разом з усією інформацією, що стосується прийнятого рішення.

8. Регулятор протягом 25 робочих днів з дня отримання висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію розглядає такий висновок та приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації з урахуванням висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Регулятор оприлюднює остаточне рішення разом з висновком Секретаріату Енергетичного Співтовариства на своєму веб-сайті.

9. До початку експлуатації нового газосховища оператор такого газосховища має бути сертифікованим згідно з вимогами цієї статті. Суб'єкт господарювання, який має намір ввести

в експлуатацію нове газосховище, зобов'язаний письмово повідомити Регулятора про плановану дату введення в експлуатацію не пізніше ніж за 30 днів до такої дати.

10. Оператор газосховища зобов'язаний повідомляти Регулятора про будь-яку заплановану операцію, що може призвести до недотримання вимог стосовно запобігання ризику щодо безпеки постачання природного газу.

11. Регулятор здійснює постійний моніторинг та контроль дотримання оператором газосховища вимог стосовно запобігання ризику щодо безпеки постачання природного газу, передбачених цим Законом.

Регулятор проводить перевірку дотримання вимог стосовно запобігання ризику щодо безпеки постачання природного газу, передбачених цією статтею, у таких випадках:

1) отримання повідомлення від оператора газосховища відповідно до частини дев'ятої або десятої цієї статті;

2) за власною ініціативою - у разі наявності обґрунтованого припущення про те, що запланована зміна контролю над оператором газосховища або прав інших осіб щодо такого оператора газосховища може призвести або призвела до порушення вимог стосовно запобігання ризику щодо безпеки постачання природного газу, передбачених цим Законом;

3) отримання обґрунтованої вимоги від Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

У разі виявлення фактів недотримання оператором газосховища вимог стосовно запобігання ризику щодо безпеки постачання природного газу, передбачених цим Законом, Регулятор повідомляє про це оператора газосховища.

Оператор газосховища зобов'язаний усунути виявлені порушення протягом обґрунтованого строку, визначеного Регулятором, що не може перевищувати два місяці, і надати документи, дані та інформацію про усунення таких порушень.

Якщо оператор газосховища не усунув виявлені Регулятором факти недотримання/порушення вимог стосовно ризику щодо безпеки постачання природного газу, Регулятор ініціює проведення нової процедури сертифікації шляхом перегляду попереднього та остаточного рішень про сертифікацію з урахуванням виявлених фактів.

12. Оператор газосховища може вивести з експлуатації газосховище виключно у разі, якщо подальше дотримання технічних норм та норм безпеки виявиться неможливим або якщо Регулятором буде зроблено відповідний висновок з урахуванням висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства та висновку центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, що таке виведення не знизить рівень безпеки постачання газу в Україні чи в межах Енергетичного Співтовариства.

Оператор газосховища повинен повідомити Регулятора про намір вивести з експлуатації газосховище не пізніше ніж за 12 місяців до запланованої дати виведення газосховища з експлуатації, надавши всю наявну інформацію щодо впливу такого виведення на рівень безпеки постачання газу в Україні та в межах Енергетичного Співтовариства.

Компенсаційні заходи для оператора газосховища, якщо буде необхідним відшкодування понесених таким оператором витрат у разі неможливості виведення з експлуатації газосховища без зниження рівня безпеки постачання газу, здійснюються відповідно до статті 11 цього Закону.

13. Вимоги цієї статті не застосовуються щодо ємностей установок LNG, призначених для зберігання природного газу.

{Закон доповнено статтею 47¹ згідно із Законом [№ 2850-IX від 13.12.2022](#)}

Стаття 48. Особливості визначення плати за послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу

1. Згідно з режимом договірною доступу вартість послуг зберігання (закачування, відбору) природного газу визначається між оператором газосховища і замовником за згодою сторін. Під час переговорів про укладення договору про надання послуг зберігання (закачування, відбору) природного газу щодо газосховищ, до яких застосовується режим договірною доступу, сторони зобов'язані діяти добросовісно.

Оператор газосховища розміщує на своєму веб-сайті та регулярно, але не рідше одного разу на рік, оновлює інформацію про основні комерційні умови доступу до газосховищ, до яких застосовується режим договірною доступу. Під час розроблення таких умов оператор газосховища зобов'язаний проводити консультації із зацікавленими суб'єктами природного газу.

Регулятор зобов'язаний вживати заходів з метою забезпечення доступу суб'єктів ринку природного газу до газосховищ, до яких застосовується режим договірною доступу.

2. Згідно з режимом регульованого доступу тарифи на послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу затверджуються Регулятором.

3. Регулятор затверджує та оприлюднює критерії, згідно з якими до певного газосховища застосовується режим договірною доступу або режим регульованого доступу.

На підставі цих критеріїв оператор газосховища у прозорий і недискримінаційний спосіб визначає режим доступу, що застосовується до кожного газосховища, та розміщує цю інформацію на своєму веб-сайті.

Стаття 49. Кодекс газосховища

1. Оператор газосховища розробляє [кодекс газосховища](#) щодо газосховища або газосховищ, оператором яких він є, за результатами консультацій із суб'єктами ринку природного газу та подає його Регулятору на затвердження. Після затвердження кодексу газосховища Регулятором оператор газосховища розміщує його на своєму веб-сайті.

2. Кодекс газосховища повинен містити такі положення:

1) умови надійної та безпечної експлуатації газосховища, основні правила технічної експлуатації газосховища, планування, оперативного-технологічного управління і розвитку газосховища та механізми нагляду за їх додержанням;

2) умови, у тому числі комерційні та технічні, доступу до газосховища, включаючи перелік послуг, що надаються оператором газосховища;

3) правила обліку природного газу;

4) правила обміну даними стосовно планованих та фактичних обсягів природного газу, що зберігається;

5) норми якості, фізико-хімічні та інші характеристики природного газу, що допускається до зберігання в газосховищі;

6) порядок надання та обсяг інформації, що надається суб'єктами ринку природного газу оператору газосховища;

7) правила розподілу потужності та врегулювання перевантажень газосховища з урахуванням основних принципів, визначених [статтею 51](#) цього Закону;

8) правила поведінки на випадок збоїв у роботі газосховища та порушення безпеки постачання природного газу;

9) правила обміну даними з операторами газотранспортних систем, операторами газорозподільних систем, операторами інших газосховищ, оператором установки LNG;

10) визначення точок входу та точок виходу;

11) процедура врегулювання суперечок із замовниками, у тому числі суб'єктами ринку природного газу, яким було відмовлено в доступі до газосховища;

12) інші питання щодо експлуатації газосховища.

Стаття 50. План розвитку газосховища

1. Оператор газосховища розробляє та щорічно до 31 жовтня подає на затвердження Регулятора план розвитку газосховища на наступні 10 років, складений на підставі даних про фактичні та прогнозні показники попиту і пропозиції на послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу. План розвитку газосховища на наступні 10 років має забезпечувати відповідність газосховища потребам ринку та інтересам безпеки постачання природного газу.

2. План розвитку газосховища на наступні 10 років повинен визначати:

1) перелік основних об'єктів, пов'язаних з наданням послуг зберігання (закачування, відбору) природного газу, будівництво або реконструкцію яких доцільно здійснити протягом наступних 10 років;

2) перелік підтверджених інвестиційних проектів незалежно від джерел фінансування, а також перелік інвестицій, що доцільно здійснити протягом наступних трьох років;

3) передбачені строки реалізації інвестиційних проектів.

3. Регулятор здійснює оцінку відповідності заходів, передбачених планом розвитку газосховища на наступні 10 років, вимогам цього Закону.

4. Регулятор у прозорий та недискримінаційний спосіб проводить публічні консультації із зацікавленими суб'єктами ринку природного газу щодо плану розвитку газосховища.

Регулятор розміщує на своєму веб-сайті звіт про результати проведених консультацій.

5. Регулятор здійснює моніторинг і оцінку стану виконання плану розвитку газосховища на наступні 10 років.

Стаття 51. Основні принципи розподілу потужності та врегулювання перевантажень газосховища

1. Оператор газосховища вживає всіх можливих і обґрунтованих заходів для забезпечення максимального обсягу потужності газосховища для потреб замовників.

2. Правила розподілу потужності газосховища повинні у недискримінаційний спосіб створювати економічні стимули для ефективного використання технічної потужності газосховища та розвитку нової інфраструктури.

Такі правила не мають перешкоджати розвитку ринку природного газу. Вони мають відповідати потребам суб'єктів ринку природного газу, зокрема організованих ринків природного газу, а також бути співмірними з діяльністю організованих точок торгівлі природним газом.

Такі правила мають розроблятися з урахуванням правил доступу до газотранспортних систем держав - сторін Енергетичного Співтовариства.

3. Правила врегулювання перевантажень газосховища повинні містити положення для запобігання штучного створення перевантажень виходячи з таких принципів:

1) оператор газосховища зобов'язаний пропонувати суб'єктам ринку природного газу (замовникам) послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу з використанням потужності, право користування якою було надане, але не було реалізоване замовниками згідно з договорами зберігання (закачування, відбору) природного газу, не менш як за одну добу до фактичної операції;

2) замовникам, які уклали договір зберігання (закачування, відбору) природного газу, має бути забезпечене право передати права доступу до газосховища іншим суб'єктам ринку природного газу.

Стаття 52. Обов'язок щодо розміщення інформації

1. Оператор газосховища зобов'язаний розміщувати на своєму веб-сайті таку інформацію:

1) перелік послуг, що надаються таким оператором, а саме інформацію про ціну або тарифи та інші умови надання таких послуг;

2) кількісні показники обсягів потужності газосховища, право користування якою було надане замовникам згідно з чинними договорами зберігання (закачування, відбору) природного газу, та вільної потужності газосховища;

3) інформацію про обсяги природного газу, наявного у кожному газосховищі, обсяги закачування та відбору, а також обсяги вільної потужності газосховища - щоденно.

Оператор газосховища надає інформацію, зазначену у пункті 3 частини першої цієї статті, оператору газотранспортної системи у порядку та на умовах, визначених кодексом газотранспортної системи.

2. У разі якщо оператор газосховища уклав договір лише з одним замовником, такий замовник може звернутися до Регулятора з вимогою заборонити розміщення інформації, зазначеної у пункті 3 частини першої цієї статті. Якщо Регулятор зробить висновок, що така вимога є вмотивованою, враховуючи необхідність захисту інформації, що містить комерційну цінність, Регулятор може зобов'язати оператора газосховища не розміщувати таку інформацію на період до одного року.

3. Оператор газосховища зобов'язаний зберігати інформацію, визначену цією статтею, протягом п'яти років з дня її розміщення та надавати її у відповідь на запит суб'єктів владних повноважень або Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Глава 7. Послуги установки LNG

Стаття 53. Оператор установки LNG

1. Оператор установки LNG є відповідальним за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (включаючи нове будівництво та реконструкцію) установки LNG, якою він користується на законних підставах.

2. Оператор установки LNG провадить господарську діяльність на підставі ліцензії, виданої Регулятором.

3. До оператора установки LNG застосовуються вимоги [статей 47, 49-52](#) цього Закону.

Глава 8. Особливості доступу в окремих випадках

Стаття 54. Спеціальні правила доступу до нової інфраструктури

1. За зверненням інвестора Регулятор приймає рішення про незастосування однієї або декількох вимог [частин першої - третьої](#) та [восьмої статті 19, статей 23, 56](#) цього Закону щодо нового об'єкта газової інфраструктури (транскордонного газопроводу, установки LNG, газосховища) або у випадку незастосування [статті 23](#) цього Закону - щодо інвестора у новий об'єкт у разі виконання всіх таких умов:

1) інвестиція в новий об'єкт сприятиме розвитку конкуренції на ринку природного газу та безпеці постачання природного газу;

2) внаслідок рівня комерційного ризику такої інвестиції за відсутності рішення про незастосування окремих вимог цього Закону відповідно до цієї статті інвестиція в новий об'єкт не буде здійснена;

3) інвестор і оператор газотранспортної або газорозподільної системи, до якої буде приєднаний новий об'єкт, будуть двома різними юридичними особами;

4) доступ до нового об'єкта здійснюватиметься на платній основі;

5) рішення про незастосування окремих вимог цього Закону відповідно до положень цієї статті не буде чинити негативного впливу на конкуренцію, ефективне функціонування ринку природного газу, належне функціонування газотранспортної або газорозподільної системи, до якої буде приєднаний новий об'єкт.

2. На підставі частини першої цієї статті Регулятор приймає рішення про незастосування однієї або декількох вимог [частин першої - третьої](#) та [восьмої статті 19](#) або [статті 56](#) цього Закону до всієї або частини потужності нового об'єкта.

3. Рішення Регулятора про незастосування окремих вимог цього Закону відповідно до цієї статті має передбачати визначений строк його дії. Таке рішення розміщується на веб-сайті Регулятора.

У рішенні про незастосування окремих вимог цього Закону відповідно до цієї статті Регулятор зобов'язаний передбачити правила розподілу потужності та врегулювання переважань нового об'єкта (або частини потужності нового об'єкта, як це передбачено частиною другою цієї статті). Такі правила повинні містити обов'язок власника (власників) такого об'єкта щодо забезпечення доступу до нього (зокрема шляхом передачі іншим суб'єктам ринку природного газу прав щодо доступу до нового об'єкта) у разі, якщо право користування потужністю нового об'єкта не було реалізоване. З цією метою Регулятор проводить процедуру попереднього збору заявок від суб'єктів ринку природного газу, зацікавлених в отриманні доступу до нового об'єкта.

4. На підставі частини першої цієї статті Регулятор може прийняти рішення про незастосування окремих вимог цього Закону відповідно до цієї статті щодо реконструйованого об'єкта (або частини потужності такого об'єкта, як це передбачено частиною другою цієї статті) або про незастосування [статті 23](#) до інвестора у новий об'єкт, якщо в результаті проведеної реконструкції потужність такого об'єкта буде істотно збільшена або буде забезпечено нове джерело надходження природного газу.

5. У разі якщо передбачено, що новий об'єкт буде знаходитися на території більш як однієї держави - сторони Енергетичного Співтовариства, під час прийняття рішення відповідно до частини першої цієї статті Регулятор зобов'язаний співпрацювати з національними регуляторами енергетики таких держав (далі - зацікавлені національні регулятори енергетики).

Протягом шести місяців з дня подання інвестором останнього звернення до зацікавлених національних регуляторів енергетики (у тому числі Регулятора) на підставі положення

національного законодавства цієї держави, яким впроваджується стаття 36 Директиви 2009/73/ЄС, Регулятор розглядає звернення інвестора з урахуванням висновку Ради регуляторних органів Енергетичного Співтовариства.

У разі якщо протягом вищезазначеного строку Регулятор не досягне консенсусу із зацікавленими національними регуляторами енергетики щодо спільного рішення з питань, передбачених частинами першою - четвертою цієї статті, Регулятор зобов'язаний прийняти рішення, яке відповідатиме рішенням Ради регуляторних органів Енергетичного Співтовариства щодо відповідного звернення інвестора.

Регулятор спільно із зацікавленими національними регуляторами енергетики може подати клопотання про продовження Радою регуляторних органів Енергетичного Співтовариства строку для узгодження спільного рішення на додаткові три місяці.

6. Регулятор повідомляє Секретаріату Енергетичного Співтовариства про всі запити, надані відповідно до частини першої цієї статті.

Рішення Регулятора, прийняте відповідно до частини першої цієї статті, надається Секретаріату Енергетичного Співтовариства разом із такою супровідною інформацією:

- 1) детальне юридичне обґрунтування прийнятого рішення;
- 2) фінансова та інша інформація, на підставі якої було прийнято рішення;
- 3) причини встановлення певного строку дії рішення;
- 4) інформація про потужність, щодо якої прийнято рішення у загальному обсязі технічної потужності газотранспортної системи, газорозподільних систем, газосховищ або установки LNG;
- 5) у разі прийняття рішення щодо транскордонного газопроводу - звіт про консультації із національним регулятором енергетики сусідньої держави;
- 6) інформація про значення нового об'єкта у диверсифікації джерел надходження природного газу.

7. Протягом двох місяців з дня одержання повідомлення від Регулятора відповідно до частини шостої цієї статті Секретаріат Енергетичного Співтовариства може ухвалити висновок про необхідність зміни або скасування рішення Регулятора, прийнятого відповідно до частини першої цієї статті. Строк для ухвалення висновку Секретаріатом Енергетичного Співтовариства продовжується на додаткові два місяці, якщо додаткова інформація запитана Секретаріатом Енергетичного Співтовариства. Перебіг такого додаткового строку починається з дня одержання Секретаріатом Енергетичного Співтовариства необхідної інформації у повному обсязі. Початковий двомісячний строк для ухвалення висновку Секретаріатом Енергетичного Співтовариства може бути збільшено за згодою Регулятора.

8. На підставі висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства Регулятор приймає рішення про зміну або скасування рішення Регулятора, прийнятого відповідно до частини першої цієї статті, крім випадків, коли у Регулятора існують вмотивовані причини не погоджуватися з висновком Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

У разі якщо після отримання висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства про необхідність зміни або скасування рішення Регулятора, прийнятого відповідно до частини першої цієї статті, Регулятор не вносить запропоновані зміни до рішення або не скасовує його, офіційному оприлюдненню шляхом розміщення на веб-сайті Регулятора підлягають пояснення причин неврахування висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Стаття 55. Спеціальні правила доступу у разі зобов'язання "бери або плати"

1. Правила цієї статті застосовуються у разі наявності зобов'язань щодо обов'язкової оплати оптовим покупцем, постачальником або споживачем визначеного договором з оптовим продавцем або постачальником обсягу природного газу незалежно від того, чи був відповідний обсяг природного газу відібраний таким оптовим покупцем, постачальником або споживачем у відповідному періоді (зобов'язання "бери або плати"), що встановлені договором купівлі-продажу або постачання природного газу, укладеним до набрання чинності цим Законом.

2. У разі якщо суб'єкт ринку природного газу (далі - заявник) стикається або ймовірно стикнеться із значними економічними та фінансовими труднощами внаслідок невиконання ним зобов'язання "бери або плати", встановленого договором купівлі-продажу або постачання природного газу, укладеним таким заявником, заявник має право звернутися до Регулятора із запитом про тимчасове незастосування щодо нього положень частин першої - третьої статті 19 цього Закону.

Запит подається до або невідкладно після отримання заявником відмови у доступі до газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG. Запит має супроводжуватися всією необхідною інформацією для підтвердження значимості економічних і фінансових труднощів заявника, спричинених невиконанням зобов'язання "бери або плати", та описом заходів, здійснених заявником для вирішення ситуації, що склалася.

3. Під час ухвалення рішення на підставі запиту, поданого заявником відповідно до частини другої цієї статті, Регулятор бере до уваги такі фактори:

1) першочергова ціль створення повноцінного ринку природного газу, заснованого на засадах вільної конкуренції;

2) необхідність забезпечення належних умов для виконання спеціальних обов'язків суб'єктів ринку природного газу відповідно до статті 11 цього Закону та безпеки постачання природного газу;

3) фактичний стан конкуренції на ринку природного газу та місце заявника на цьому ринку;

4) значимість економічних і фінансових труднощів заявника, спричинених невиконанням ним зобов'язання "бери або плати";

5) час та умови підписання відповідного договору або договорів, у тому числі механізми, передбачені на випадок зміни ситуації на ринку;

6) заходи, здійснені заявником для вирішення ситуації, що склалася;

7) ймовірність, з якою заявник міг би передбачити виникнення таких труднощів на час взяття на себе зобов'язання "бери або плати" згідно з положеннями цього Закону;

8) рівень розвитку та сполучення між газотранспортними та газорозподільними системами, газосховищами та установкою LNG, зокрема об'єктами газової інфраструктури інших держав;

9) наслідки рішення для правозастосовної практики на підставі цього Закону.

4. Не вважається, що труднощі, з якими стикається або може стикнутися заявник, є значними, якщо:

1) заявник має доступ до газотранспортних або газорозподільних систем, газосховищ або установки LNG, який забезпечує можливість отримання природного газу в обсязі, що дорівнює або перевищує мінімальний обсяг для цілей зобов'язання "бери або плати" на підставі відповідного договору;

2) існують реальні можливості для внесення змін до договору, що містить зобов'язання "бери або плати";

3) заявник володіє альтернативними шляхами реалізації природного газу і доступ до газотранспортних або газорозподільних систем, газосховищ або установки LNG, у якому було відмовлено, не є необхідним для такої реалізації.

5. У разі якщо з огляду на вищезазначені фактори Регулятор дійшов висновку, що у цій ситуації не існує належної альтернативи незастосуванню частин першої - третьої статті 19 цього Закону, він приймає рішення про тимчасове незастосування положень частин першої - третьої статті 19 цього Закону. Таке рішення має бути розміщене на веб-сайті Регулятора і належним чином вмотивоване.

6. Рішення Регулятора, прийняте відповідно до частини п'ятої цієї статті, доводиться до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства разом із належною супровідною інформацією. Протягом восьми тижнів з моменту одержання такого повідомлення Секретаріат Енергетичного Співтовариства направляє висновок щодо необхідності зміни або скасування рішення Регулятора.

Стаття 56. Доступ до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, за погодженням із Регулятором вживає заходів з метою встановлення правил доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки. До таких газопроводів не належать газопроводи, що використовуються у виробничому процесі видобутку нафти і газу на конкретному родовищі.

2. Заходи, передбачені частиною першою цієї статті, доводяться до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Глава 9. Облік та звітність суб'єктів ринку природного газу

Стаття 57. Особливості обліку та звітності суб'єктів ринку природного газу

1. У разі здійснення одночасно декількох видів господарської діяльності на ринку природного газу, що підлягають ліцензуванню, суб'єкти ринку природного газу (крім споживачів) ведуть окремий облік за кожним видом діяльності та затверджують правила розподілу активів і зобов'язань, доходів та витрат між різними видами господарської діяльності.

2. Суб'єкти ринку природного газу (крім споживачів) зобов'язані скласти звітність, затверджену Регулятором, щодо кожного виду господарської діяльності на ринку природного газу, що підлягає ліцензуванню, і подавати її Регулятору разом з річною фінансовою звітністю у встановленому законодавством порядку.

3. Річна звітність за видами господарської діяльності суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів) має бути розміщена на веб-сайті таких суб'єктів у встановленому законодавством порядку.

4. Річна фінансова звітність оператора газотранспортної системи, оператора газорозподільної системи, оператора газосховища, оператора установки LNG та постачальника "останньої надії" підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором та має бути розміщена на веб-сайті таких суб'єктів у встановленому законом порядку.

Під час аудиторської перевірки незалежний аудитор зобов'язаний перевіряти звітність на предмет відсутності дискримінації та перехресного субсидювання між замовниками.

Суб'єкти ринку природного газу (крім споживачів), які відповідно до закону не зобов'язані публікувати річну фінансову звітність, зобов'язані надати доступ до звітності за місцем проведення державної реєстрації таких суб'єктів.

Глава 10. Запобігання зловживанням на ринку природного газу

Стаття 57¹. Обмеження щодо поведінки з інсайдерською інформацією на ринку природного газу

1. Інсайдерською інформацією, зокрема, є:

1) інформація, яка має бути оприлюднена відповідно до цього Закону, кодексів газотранспортної системи та газосховищ, інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до цього Закону, та згідно з умовами договорів, оскільки така інформація до моменту її оприлюднення може справляти вплив на ринкові ціни;

2) інформація про потужності та використання потужностей установок, призначених для видобутку/виробництва, зберігання, транспортування або споживання природного газу, або про потужності та використання установок LNG, включаючи планову або позапланову недоступність цих установок (для установок з встановленою потужністю, визначеною Регулятором);

3) інша інформація, що може бути використана суб'єктами ринку природного газу для прийняття рішень щодо вчинення правочинів або подання пропозицій про вчинення правочинів, пов'язаних з оптовими енергетичними продуктами на ринку природного газу, перелік якої визначається Регулятором.

Інформація вважається точною, якщо вона визначає набір обставин, які існують або існування яких можна обґрунтовано очікувати, або подію, яка настала або настання якої можна обґрунтовано очікувати, та є достатньо конкретною, щоб давати змогу робити висновки про можливий вплив такого набору обставин або події на ціни відповідно до оптових енергетичних продуктів.

2. Особам, які володіють інсайдерською інформацією, забороняється:

1) вчиняти або намагатися вчиняти прямо чи опосередковано на власну користь або на користь інших осіб правочини, які є оптовими енергетичними продуктами на ринку природного газу, яких стосується інсайдерська інформація, з використанням інсайдерської інформації;

2) розголошувати, передавати інсайдерську інформацію або надавати доступ до неї іншим особам (крім розкриття інсайдерської інформації в межах виконання професійних, трудових (службових) обов'язків та в інших випадках, передбачених законом);

3) на основі інсайдерської інформації надавати рекомендації щодо вчинення правочинів, які є оптовими енергетичними продуктами на ринку природного газу, яких стосується така інформація.

3. Обмеження, встановлені частиною другою цієї статті, поширюються на осіб, які володіють інсайдерською інформацією, а саме на:

1) осіб, які входять до складу органів управління учасника оптового енергетичного ринку;

2) осіб, які є власниками акцій або часток (паїв) у статутному капіталі учасника оптового енергетичного ринку;

3) осіб, які мають доступ до такої інформації у зв'язку з виконанням професійних, трудових (службових) обов'язків;

4) осіб, які отримали доступ до інсайдерської інформації внаслідок вчинення неправомірних дій;

5) осіб, які знають або мали знати, що інформація є інсайдерською;

6) осіб, які беруть участь у прийнятті рішень про здійснення господарсько-торговельних операцій від імені юридичної особи, що володіє інсайдерською інформацією.

4. Учасники оптового енергетичного ринку зобов'язані ефективно та своєчасно оприлюднювати наявну в них інсайдерську інформацію про господарську діяльність чи об'єкти, що належать та/або підконтрольні відповідному учаснику ринку, його материнській компанії чи пов'язаному з ним суб'єкту господарювання, або про об'єкти, за операційну діяльність яких повністю чи частково відповідає такий учасник ринку чи суб'єкт господарювання. Таке оприлюднення (розкриття) передбачає оприлюднення інформації про потужність та використання об'єктів для виробництва, зберігання, споживання або транспортування природного газу, а також про потужність та використання установок LNG, у тому числі заплановану чи незаплановану недоступність таких об'єктів.

Вимоги щодо оприлюднення (розкриття) інсайдерської інформації визначаються Регулятором.

5. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний забезпечити функціонування платформи інсайдерської інформації для розкриття інсайдерської інформації про ринок природного газу відповідно до порядку, затвердженого Регулятором.

6. Положення частин другої і третьої цієї статті не застосовуються до:

1) правочинів (операцій), здійснених під час виконання зобов'язань із купівлі/продажу відповідно до оптових енергетичних продуктів, якщо ці правочини (операції) є результатом укладення торговельних операцій із купівлі-продажу або подання пропозицій на купівлю-продаж відповідно до оптових енергетичних продуктів, до моменту отримання доступу (володіння) до інсайдерської інформації. Учасник оптового енергетичного ринку зобов'язаний не здійснювати будь-яких змін у таких правочинах (операціях) щодо ціни, умов розрахунків та штрафних санкцій, обсягу, строків та інших умов переходу права власності на природний газ або вибіркове відкликання заявок на купівлю-продаж відповідно до оптових енергетичних продуктів після отримання доступу до інсайдерської інформації;

2) правочинів (операцій), здійснених суб'єктами господарювання, які провадять діяльність з видобутку (виробництва) природного газу, операторами газосховищ або операторами установок LNG (імпортерами), за умови існування хоча б одного з таких випадків:

а) правочини (операції) здійснені виключно з метою покриття фізичних витрат внаслідок незапланованих збоїв у системах/установках видобутку (виробництва) природного газу, оскільки такі порушення в роботі систем/установок можуть призвести до неможливості виконання учасниками оптового енергетичного ринку своїх договірних зобов'язань, і лише в обсягах таких фізичних втрат. Таке звільнення застосовується, якщо відсутні інші активи, за рахунок яких можливо покрити такі фізичні втрати, або можливість їх покриття за рахунок послуг балансування оператора газотранспортної системи;

б) правочини (операції) здійснені за погодженням (у рамках договорів) з оператором газотранспортної системи з метою забезпечення безпечної та безперебійної роботи газотранспортної системи.

Відповідна інформація, що стосується зазначених правочинів (операцій), невідкладно, але не пізніше наступного робочого дня з дня їх вчинення (здійснення), надсилається Регулятору учасниками оптового енергетичного ринку.

Таке звільнення застосовується на період неможливості виконання учасниками оптового енергетичного ринку своїх договірних зобов'язань внаслідок незапланованих збоїв у системах/одинацях видобутку (виробництва);

3) учасників оптового енергетичного ринку, які діють відповідно до законодавства у разі виникнення надзвичайної ситуації або якщо відповідальні органи державної влади втрутилися в ринкові механізми з метою забезпечення безпеки постачання, а ринкові механізми були повністю чи частково тимчасово призупинені.

Відповідна інформація оприлюднюється органом, уповноваженим на прийняття рішень у разі виникнення надзвичайних ситуацій, у тому числі на офіційному веб-сайті такого органу державної влади.

7. Не забороняється поширення інсайдерської інформації з метою здійснення професійної журналістської або творчої діяльності, за умови дотримання вимог законодавства у сфері медіа, крім випадків:

1) якщо особа прямо чи опосередковано отримує перевагу або матеріальну вигоду від поширення такої інформації;

2) якщо розкриття або поширення такої інформації здійснюється з метою введення в оману учасників оптового енергетичного ринку щодо попиту та пропозиції або цін, які сформувалися на оптовому енергетичному ринку.

8. Інформація про власні торговельні стратегії та/або торговельні плани суб'єкта ринку природного газу (учасника оптового енергетичного ринку) не вважається інсайдерською інформацією, крім випадків, якщо така інформація підлягає оприлюдненню відповідно до цього Закону.

9. Учасник оптового енергетичного ринку виключно під свою відповідальність може відтермінувати опублікування інсайдерської інформації з метою уникнення шкоди, яка може бути заподіяна законним інтересам такого учасника, якщо одночасно виконуються такі умови:

1) таке відтермінування не вводить в оману громадськість та учасників ринку;

2) конфіденційність такої інформації належним чином забезпечена;

3) на основі такої інформації не приймаються рішення щодо здійснення торговельних операцій на оптовому енергетичному ринку.

У такому разі учасник оптового енергетичного ринку має невідкладно надати Регулятору таку інсайдерську інформацію з обґрунтуванням відтермінування її опублікування.

10. Учасник оптового енергетичного ринку може відтермінувати розкриття інсайдерської інформації щодо захисту критичної енергетичної інфраструктури, а також оцінки необхідності посилення її захисту, якщо вона класифікується як чутлива інформація щодо захисту критичної енергетичної інфраструктури. У такому разі учасник оптового енергетичного ринку має невідкладно надати Регулятору таку інформацію разом з обґрунтуванням відтермінування розкриття.

Стаття 57². Маніпулювання на ринку природного газу

1. Здійснення маніпулювання чи спроби маніпулювання на ринку природного газу забороняється.

2. Маніпулюванням на ринку природного газу є:

1) вчинення правочинів, надання розпоряджень та/або доручень іншим суб'єктам ринку природного газу на вчинення оптових енергетичних продуктів, які:

створюють оманливі сигнали для попиту та/або для пропозиції, або щодо цін на оптовому енергетичному ринку; або

формують ціни для оптових енергетичних продуктів на штучному рівні, крім випадків, якщо особа або особи, які діють спільно, що уклали угоду (договір) з купівлі-продажу або подали пропозицію на купівлю-продаж відповідно до оптового енергетичного продукту, доведуть, що вони діють на законних підставах, або якщо операція чи заявка на торгівлю відповідає загальноприйнятим практикам на оптовому енергетичному ринку; або

передбачають використання чи спробу використання фіктивного засобу або будь-якої іншої форми введення в оману чи зловживання довірою, що створюють або можуть створити оманливі сигнали для попиту та/або для пропозиції, або щодо ціни на оптові енергетичні продукти на ринку природного газу;

2) розкриття або поширення недостовірної інформації через медіа, у тому числі електронні, або в будь-який інший спосіб, яке дає неправдиві або оманливі сигнали для попиту та/або для пропозиції, або для формування цін відповідно до оптових енергетичних продуктів.

3. Спробою маніпулювання на ринку природного газу є дії, вчинені з наміром:

1) вчинення правочинів, надання розпоряджень та/або доручень іншим суб'єктам ринку природного газу на вчинення правочинів, пов'язаних з оптовими енергетичними продуктами, а також вчинення будь-яких інших дій з метою:

створення оманливих сигналів для попиту та/або для пропозиції, або щодо цін для оптових енергетичних продуктів; або

формування ціни для оптових енергетичних продуктів на штучному рівні, крім випадків, якщо особа, яка уклала угоду (договір) з купівлі-продажу або подала пропозицію на купівлю-продаж відповідно до оптового енергетичного продукту, доведе, що вона діє на законних підставах, або якщо операція чи заявка на торгівлю відповідає загальноприйнятим практикам на оптовому енергетичному ринку; або

використання фіктивного засобу або будь-якої іншої форми введення в оману чи зловживання довірою, що створюють або можуть створити оманливі сигнали для попиту та/або для пропозиції, або щодо цін відповідно до оптових енергетичних продуктів на ринку природного газу;

2) поширення інформації через медіа, у тому числі електронні, або в будь-який інший спосіб, що створює або може створити оманливі сигнали для попиту та/або для пропозиції, або щодо цін відповідно до оптових енергетичних продуктів.

4. Регулятор затверджує невичерпний перелік практик, які можуть бути маніпулюванням чи спробою маніпулювання на оптовому енергетичному ринку.

Стаття 57³. Запобігання зловживанням під час продажу природного газу на організованих товарних ринках

1. Особа, яка професійно організовує операції з оптовими енергетичними продуктами, зобов'язана повідомляти Регулятора невідкладно, але не пізніше наступного робочого дня, у разі появи обґрунтованих підстав вважати, що операції здійснювалися з порушенням встановлених обмежень щодо використання інсайдерської інформації або такі операції мають

ознаки маніпулювання чи спроби маніпулювання на оптовому енергетичному ринку природного газу.

З цією метою особа, яка професійно організовує операції з оптовими енергетичними продуктами на ринку природного газу, має створити та підтримувати ефективні організаційні заходи, механізми (зокрема систему спостереження) та процедури для виявлення порушень на організованому торговельному майданчику.

Регулятор встановлює вимоги до обсягу інформації про операції відповідно до оптових енергетичних продуктів, які здійснюються на організованих торговельних майданчиках, товарних біржах, електронних аукціонах, торгових платформах, та порядок її надання особами, які професійно організовують операції з оптовими енергетичними продуктами на ринку природного газу.

{Розділ IV доповнено главою 10 згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

Розділ V

ПОРЯДОК ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ

Стаття 58. Порядок розгляду скарг та вирішення спорів

1. Регулятор забезпечує розгляд скарг на дії суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів) і вирішення спорів між суб'єктами ринку природного газу в порядку, що затверджується Регулятором.

2. Відповідно до порядку розгляду скарг та вирішення спорів Регулятор протягом визначеного строку приймає рішення, обов'язкові для виконання суб'єктами ринку природного газу, яких воно стосується.

Такі рішення підлягають розміщенню на веб-сайті Регулятора, крім тих частин рішення, що містять конфіденційну інформацію. Обсяг конфіденційної інформації, що не підлягає розголошенню, визначається Регулятором на підставі клопотання зацікавлених осіб.

3. Рішення Регулятора, визначене частиною другою цієї статті, може бути оскаржене у суді.

Розділ VI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Стаття 59. Відповідальність за порушення законодавства, що регулює функціонування ринку природного газу

1. Суб'єкти ринку природного газу, які порушили законодавство, що регулює функціонування ринку природного газу, несуть відповідальність згідно із законом.

2. Правопорушеннями на ринку природного газу зокрема є:

1) порушення ліцензіатами відповідних ліцензійних умов провадження господарської діяльності;

2) несанкціонований відбір природного газу;

3) використання природного газу споживачами в обсягах, що перевищують підтвержені в установленому порядку постачальниками;

4) неподання або несвоєчасне надання звітності, передбаченої цим Законом, а також подання недостовірної інформації у такій звітності;

4¹) порушення обов'язку з відкриття поточних рахунків із спеціальним режимом використання для зарахування коштів, що надходять як плата за послуги розподілу природного газу, та порушення обов'язку з перерахування на рахунки із спеціальним режимом використання коштів за розподіл природного газу, зарахованих на інші рахунки, ніж поточні рахунки із спеціальним режимом використання, відповідно до частини третьої статті 40 цього Закону;

{Частина другу статті 59 доповнено пунктом 4¹ згідно із Законом [№ 1639-IX від 14.07.2021](#)}

5) використання приладів обліку природного газу, не повірених або не атестованих в установленому порядку;

6) необґрунтована відмова в доступі до газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG або у приєднанні до газотранспортної або газорозподільної системи;

7) несанкціоноване втручання в роботу газової інфраструктури;

8) самовільне під'єднання до системи, зривання або пошкодження цілісності пломб, повірочного тавра, заглушок тощо, що впливає на безпеку постачання природного газу або результати вимірювання;

9) відмова у доступі уповноважених працівників оператора газотранспортної системи, оператора газорозподільної системи, постачальника до приміщень, житлових та підсобних приміщень, де розташовані газові прилади (пристрої), лічильники газу, якщо обов'язок надання такого доступу встановлюється законодавством;

10) невиконання законних постанов, розпоряджень, наказів, рішень та приписів суб'єктів владних повноважень на ринку природного газу, а також створення перешкод для виконання службових обов'язків посадовими особами таких суб'єктів;

11) неподання або несвоєчасне подання оператору газотранспортної системи, оператору газорозподільної системи, оператору газосховища, оператору установки LNG та суб'єктам владних повноважень на ринку природного газу інформації, передбаченої законодавством, або надання завідомо неправдивої інформації;

12) створення перешкод у виконанні робіт, пов'язаних з обслуговуванням об'єктів постачання природного газу та вжиття заходів до повного або часткового припинення постачання природного газу споживачам;

13) порушення технічних регламентів, норм, правил;

{Пункт 13 частини другої статті 59 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 124-IX від 20.09.2019](#)}

14) необґрунтована відмова у складенні та підписанні актів приймання-передачі природного газу;

15) невиконання вимог [Закону України](#) "Про забезпечення комерційного обліку природного газу" щодо встановлення вузлів обліку природного газу та/або припинення розподілу природного газу споживачам, які використовують природний газ без його комерційного обліку;

16) зловживання на оптовому енергетичному ринку, а саме:

а) порушення встановлених обмежень щодо використання інсайдерської інформації;

б) маніпулювання та спроби маніпулювання на ринку природного газу;

в) нерозкриття або розкриття інсайдерської інформації з порушенням вимог, встановлених для розкриття такої інформації;

{Частина другу статті 59 доповнено пунктом 16 згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

17) здійснення операцій з оптовими енергетичними продуктами без реєстрації як учасника оптового енергетичного ринку.

{Частина другу статті 59 доповнено пунктом 17 згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

3. У разі скоєння правопорушення на ринку природного газу до відповідних суб'єктів ринку природного газу можуть застосовуватися санкції у виді:

- 1) попередження про необхідність усунення порушень;
- 2) штрафу;
- 3) зупинення дії ліцензії;
- 4) анулювання ліцензії.

4. Регулятор у разі скоєння правопорушення на ринку природного газу приймає у межах своїх повноважень рішення про накладення штрафів на суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів) у таких розмірах:

1) до 10 відсотків річного доходу (виручки) вертикально інтегрованої організації, який визначається як сумарна вартість доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) усіх юридичних та фізичних осіб, що входять до складу такої організації, - на вертикально інтегровану організацію за порушення вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом;

2) до 10 відсотків від річного доходу (виручки) оператора газотранспортної системи - на оператора газотранспортної системи за порушення вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом;

3) до 10 відсотків від річного доходу (виручки) власника газотранспортної системи - на власника газотранспортної системи за порушення вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом;

4) від 900 до 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - на посадових осіб вертикально інтегрованої організації або оператора газотранспортної системи за порушення вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом;

5) від 3000 до 100000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - на суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність на ринку природного газу відповідно до законодавства у сфері функціонування ринку природного газу:

{Абзац перший пункту 5 частини четвертої статті 59 в редакції Закону [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

а) за провадження господарської діяльності на ринку природного газу, що підлягає ліцензуванню, без ліцензії, у тому числі провадження господарської діяльності на ринку природного газу за відсутності остаточного рішення про сертифікацію, прийнятого щодо відповідного суб'єкта;

б) за порушення ліцензійних умов провадження відповідного виду господарської діяльності на ринку природного газу, що підлягає ліцензуванню;

б¹) за невиконання або несвоєчасне виконання рішень Регулятора, прийнятих у межах його повноважень;

{Пункт 7 частини четвертої статті 59 доповнено підпунктом "б¹" згідно із Законом [№ 394-IX від 19.12.2019](#)}

б²) за недотримання вимог нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку природного газу;

{Пункт 7 частини четвертої статті 59 доповнено підпунктом "б²" згідно із Законом [№ 394-IX від 19.12.2019](#)}

в) за порушення правил обліку та звітності суб'єктів ринку природного газу, передбачених цим Законом;

в¹) за порушення обов'язку з відкриття поточних рахунків із спеціальним режимом використання для зарахування коштів, що надходять як плата за послуги розподілу природного газу, та порушення обов'язку з перерахування на рахунки із спеціальним режимом використання коштів за розподіл природного газу, зарахованих на інші рахунки, ніж поточні рахунки із спеціальним режимом використання, відповідно до [частини третьої](#) статті 40 цього Закону;

{Пункт 5 частини четвертої статті 59 доповнено пунктом в¹ згідно із Законом [№ 1639-IX від 14.07.2021](#)}

г) за неподання інформації Регулятору, оператору газотранспортної системи або іншому суб'єкту ринку природного газу, якщо обов'язковість подання такої інформації встановлена законодавством;

г) за відмову у доступі до газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG у непередбачених законом випадках;

д) за недодержання встановлених технічних норм та норм безпеки;

е) за здійснення операцій з оптовими енергетичними продуктами без реєстрації як учасника оптового енергетичного ринку;

{Пункт 5 частини четвертої статті 59 доповнено підпунктом "е" згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

{Пункт 5 частини четвертої статті 59 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 1639-IX від 14.07.2021](#)}

5¹) до 27000000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - на суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність на ринку природного газу відповідно до законодавства у сфері функціонування ринку природного газу:

а) за порушення встановлених обмежень щодо використання інсайдерської інформації;

б) за маніпулювання на ринку природного газу;

{Частину четверту статті 59 доповнено пунктом 5¹ згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)} {Щодо застосування пункту 5¹ частини четвертої статті 59 див. [пункт 6 розділу II Закону № 3141-IX від 10.06.2023](#)}

5²) до 2700000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - на суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність на ринку природного газу відповідно до законодавства у сфері функціонування ринку природного газу, - за нерозкриття або розкриття інсайдерської інформації з порушенням вимог, встановлених для розкриття такої інформації;

{Частина четверту статті 59 доповнено пунктом 5² згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)} {Щодо застосування пункту 5² частини четвертої статті 59 див. [пункт 6 розділу II Закону № 3141-IX від 10.06.2023](#)}

б) від 20 до 900 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - на посадових осіб суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність на ринку природного газу відповідно до законодавства у сфері функціонування ринку природного газу, за порушення, передбачені [пунктом 5](#) цієї частини.

{Пункт 6 частини четвертої статті 59 в редакції Закону [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

Штрафи, передбачені цією статтею, мають бути ефективними, стримуючими та пропорційними, а їх розмір має відповідати виду, тривалості та тяжкості порушення, завданій споживачам шкоді та потенційній вигоді від торгівлі з використанням інсайдерської інформації, маніпулювання або спроби маніпулювання на оптовому енергетичному ринку.

{Частина четверту статті 59 доповнено абзацом двадцять другим згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

Незалежно від граничного розміру штрафу, передбаченого [пунктами 5¹ і 5²](#) цієї частини, розмір штрафу, який накладається на учасника оптового енергетичного ринку, не може перевищувати 10 відсотків його річного доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на ринку природного газу.

{Частина четверту статті 59 доповнено абзацом двадцять третім згідно із Законом [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

5. Під час визначення санкцій за порушення, передбачені цією статтею, Регулятор враховує серйозність і тривалість правопорушення, наслідки правопорушення для інтересів ринку природного газу та його суб'єктів, пом'якшуючі та обтяжуючі обставини.

Поведінка правопорушника, спрямована на зменшення негативних наслідків правопорушення, негайне припинення правопорушення після його виявлення, сприяння виявленню правопорушення Регулятором під час перевірки вважаються пом'якшуючими обставинами.

Поведінка правопорушника, спрямована на приховування правопорушення та його негативних наслідків, на продовження вчинення правопорушення, а також повторне вчинення правопорушення на ринку природного газу вважаються обтяжуючими обставинами.

6. Рішення Регулятора про застосування санкцій за правопорушення, передбачені цією статтею, приймається у 30-денний строк з дня складення акта перевірки чи висновку про результати розслідування зловживань на оптовому енергетичному ринку.

{Абзац перший частини шостої статті 59 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 394-IX від 19.12.2019](#); в редакції Закону [№ 3141-IX від 10.06.2023](#)}

Накладення санкцій, передбачених цією статтею, не допускається, якщо порушення було виявлено через п'ять або більше років після його скоєння (у разі триваючого порушення - його припинення) або виявлення його наслідків.

{Абзац другої частини шостої статті 59 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 394-IX від 19.12.2019](#)}

7. За одне правопорушення на ринку природного газу може застосуватися лише один вид штрафної санкції (штраф) або штраф разом із зупиненням дії ліцензії.

8. Рішення про накладення санкцій Регулятором оскаржуються в судовому порядку.

9. Суми стягнених штрафів зараховуються до Державного бюджету України.

Суми штрафів у разі їх несплати стягуються в судовому порядку.

Розділ VII ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію з 1 жовтня 2015 року, крім:

пункту 1 частини другої статті 22, статті 33, які застосовуються з дня набрання чинності цим Законом з урахуванням пункту 10 цього розділу;

пункту 5 частини другої статті 22, статей 23-31, які вводяться в дію з 1 квітня 2016 року;

пункту 3 частини другої статті 38, статті 39, які вводяться в дію з 1 січня 2016 року;

вимог абзацу четвертого частини третьої статті 40 цього Закону, які застосовуються з першого числа третього місяця з дня набрання чинності Законом України "Про заходи, спрямовані на подолання кризових явищ та забезпечення фінансової стабільності на ринку природного газу".

{Пункт 1 розділу VII доповнено новим абзацом згідно із Законом [№ 1639-IX від 14.07.2021](#)}

Частина шоста статті 11 цього Закону втрачає чинність з 1 квітня 2017 року.

2. Визнати таким, що втрачає чинність з 1 жовтня 2015 року Закон України "Про засади функціонування ринку природного газу" (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 48, ст. 566 із наступними змінами).

3. До 1 червня 2016 року санкції за порушення вимог пункту 5 частини другої статті 22, статей 23-31 цього Закону не застосовуються, тоді як до суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, санкції за порушення зазначених вимог не застосовуються до 1 січня 2017 року.

4. З 1 жовтня 2015 року до 1 січня 2016 року до суб'єктів господарювання, що провадять діяльність із розподілу природного газу, застосовується такий режим:

1) суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність із розподілу природного газу, забороняється провадити діяльність з видобутку, постачання, зберігання і транспортування природного газу;

2) якщо суб'єкт господарювання, що провадить діяльність із розподілу природного газу, є складовою вертикально інтегрованої організації, він має бути юридично та організаційно незалежним від інших видів господарської діяльності вертикально інтегрованої організації, які не пов'язані з розподілом природного газу;

3) до суб'єктів господарювання, що провадять діяльність із розподілу природного газу, застосовуються основні принципи, що визначають незалежність господарської діяльності такого суб'єкта у складі вертикально інтегрованої організації:

а) заборона суміщення посад у складі вертикально інтегрованої організації;

б) самостійність прийняття рішень щодо поточних фінансових операцій, експлуатації, будівництва чи модернізації об'єктів газорозподільної системи для провадження відповідної ліцензійної діяльності;

4) суб'єкт господарювання, що провадить діяльність із розподілу природного газу, щорічно готує план заходів, що забезпечує відокремлення та незалежність господарської, зокрема ліцензійної, діяльності такого суб'єкта від господарської діяльності вертикально інтегрованої організації; такий план заходів та звіти про його виконання подаються Регулятору.

5. З 1 жовтня 2015 року до 1 квітня 2016 року до суб'єктів господарювання, що провадять діяльність із транспортування природного газу, застосовується такий режим:

1) суб'єктам господарювання, що провадять діяльність із транспортування природного газу, забороняється провадити діяльність з видобутку та постачання природного газу;

2) якщо суб'єкт господарювання, що провадить діяльність із транспортування природного газу, є складовою вертикально інтегрованої організації, він має бути юридично та організаційно незалежним від інших видів господарської діяльності вертикально інтегрованої організації, які не пов'язані з транспортуванням природного газу;

3) до суб'єктів господарювання, що провадять діяльність із транспортування природного газу, застосовуються основні принципи, що визначають незалежність господарської діяльності такого суб'єкта у складі вертикально інтегрованої організації:

а) заборона суміщення посад у складі вертикально інтегрованої організації;

б) самостійність прийняття рішень щодо поточних фінансових операцій, експлуатації, будівництва чи модернізації об'єктів газотранспортної системи для провадження відповідної ліцензійної діяльності;

4) суб'єкт господарювання, що провадить діяльність із транспортування природного газу, щорічно готує план заходів, що забезпечує відокремлення та незалежність господарської, зокрема ліцензійної, діяльності такого суб'єкта від господарської діяльності вертикально інтегрованої організації; такий план заходів та звіти про його виконання подаються Регулятору.

6. Провадження діяльності з постачання та розподілу природного газу здійснюється на підставі чинних ліцензій, що були видані до дня введення в дію цього Закону, протягом трьох місяців після затвердження ліцензійних умов на провадження відповідного виду господарської діяльності згідно з положеннями цього Закону.

Ліцензія на провадження господарської діяльності з транспортування природного газу, що була видана до набрання чинності цим Законом, діє до видачі відповідної ліцензії діючому оператору газотранспортної системи згідно з цим Законом.

Ліцензія на провадження господарської діяльності із зберігання природного газу, що була видана до набрання чинності цим Законом, діє до видачі відповідної ліцензії діючому оператору газосховища згідно з положеннями цього Закону.

7. Перший звіт за 2015 рік про результати моніторингу питань, зазначених у [статті 7](#) цього Закону, а також вжиті або заплановані заходи щодо цих питань має бути підготовлено та опубліковано до 1 жовтня 2015 року.

7¹. Тимчасово, до 31 березня 2022 року, Регулятор на підставі розрахунку постачальника "останньої надії" має право затверджувати граничні ціни, за якими постачальник "останньої надії" здійснює постачання природного газу у період з 1 жовтня 2021 року по 31 березня 2022 року побутовим споживачам, споживачам, що є бюджетними установами відповідно до [Бюджетного кодексу України](#), закладами охорони здоров'я державної власності (казенні підприємства та/або державні установи тощо), закладами охорони здоров'я комунальної власності (комунальні некомерційні підприємства та/або комунальні установи, та/або спільні комунальні підприємства тощо), споживачам, що здійснюють виробництво теплової енергії.

Такі ціни можуть відрізнятися від цін постачальника "останньої надії", визначених умовами конкурсу на обрання постачальника "останньої надії", які має застосовувати переможець такого конкурсу як постачальник "останньої надії".

У разі якщо в період після 1 жовтня 2021 року до 1 грудня 2021 року у споживача, що є бюджетною установою відповідно до [Бюджетного кодексу України](#), закладом охорони здоров'я державної власності (казенні підприємства та/або державні установи тощо), закладом охорони здоров'я комунальної власності (комунальні некомерційні підприємства та/або комунальні установи, та/або спільні комунальні підприємства тощо), відсутній (був відсутній) постачальник природного газу, вважається, що постачання природного газу такому споживачу в зазначений період здійснює (здійснював) постачальник "останньої надії", за умови звернення такого споживача до 30 листопада 2021 року до постачальника "останньої надії" для укладення договору з таким постачальником. У такому разі умови договору з постачальником "останньої надії" поширюються на відносини, що виникли після 1 жовтня 2021 року.

{Розділ VII доповнено пунктом 7¹ згідно із Законом [№ 1850-IX від 02.11.2021](#)}

7². Тимчасово, до 1 травня, що настає за датою припинення або скасування воєнного стану в Україні, Регулятор має право за зверненням постачальника "останньої надії" приймати рішення про здійснення постачання природного газу побутовим споживачам постачальником "останньої надії" на умовах типового договору постачання природного газу побутовим споживачам та базової річної пропозиції суб'єкта господарювання (постачальника), визначеного постачальником "останньої надії". У такому разі умови типового договору постачання природного газу побутовим споживачам та базова річна пропозиція такого суб'єкта господарювання (постачальника) застосовуються до побутового споживача з дати початку постачання постачальником "останньої надії", але не раніше 1 жовтня 2021 року.

{Розділ VII доповнено пунктом 7² згідно із Законом [№ 1850-IX від 02.11.2021](#); із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 2372-IX від 08.07.2022](#)}

7³. До 1 травня 2022 року у договорах постачання природного газу об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків для забезпечення опалення та постачання гарячої води до квартир співвласників (крім нежитлових приміщень) забороняється передбачати умови щодо попередньої оплати, надання банківської гарантії на обсяг грошових зобов'язань споживача та безакцептне списання коштів з банківського рахунку споживача.

{Розділ VII доповнено пунктом 7³ згідно із Законом [№ 1850-IX від 02.11.2021](#)}

7⁴. Регулятор затверджує порядок здійснення процедури сертифікації оператора газосховища протягом двох місяців з дня опублікування [Закону України](#) "Про внесення змін до деяких законів України щодо сертифікації оператора газосховища та продовження заходів з недопущення банкрутства Державного акціонерного товариства "Чорноморнафтогаз".

Оператор газосховища, що перебуває у державній власності і не підлягає приватизації, відповідно до [статті 47¹](#) цього Закону має подати запит на сертифікацію до Регулятора протягом одного місяця з дня набрання чинності порядком здійснення процедури сертифікації оператора газосховищ.

Ліцензія на провадження господарської діяльності із зберігання (закачування, відбору) природного газу, видана оператору газосховища до набрання чинності [Законом України](#) "Про внесення змін до деяких законів України щодо сертифікації оператора газосховищ та продовження заходів з недопущення банкрутства Державного акціонерного товариства "Чорноморнафтогаз", продовжує діяти після набрання ним чинності.

{Розділ VII доповнено пунктом 7¹ згідно із Законом [№ 2850-IX від 13.12.2022](#)}

8. Кабінету Міністрів України у двомісячний строк з дня набрання чинності цим Законом підготувати та подати до Верховної Ради України пропозиції про внесення змін до законодавчих актів, що впливають із цього Закону.

9. До 1 жовтня 2015 року Кабінету Міністрів України, центральним органам виконавчої влади, Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг:

забезпечити прийняття та затвердження нормативно-правових актів, передбачених цим Законом (крім процедури сертифікації операторів газотранспортних систем);

забезпечити перегляд і скасування своїх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

10. Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердити кодекс газотранспортної системи щодо діючого оператора газотранспортної системи протягом 60 днів з дня подання проекту кодексу таким оператором.

11. До 1 січня 2016 року Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, забезпечити прийняття порядку здійснення процедури сертифікації операторів газотранспортних систем.

12. Тимчасово, до 15 квітня 2023 року, установити, що з метою проходження осінньо-зимового періоду 2022-2023 року та задоволення потреб побутових споживачів і підприємств теплопостачання, суб'єкт ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки відповідно до [статті 11](#) цього Закону, зобов'язаний придбавати природний газ українського видобутку у суб'єктів господарювання, що провадять діяльність із видобутку природного газу на території України, у прозорий та недискримінаційний спосіб на біржових та/або позабіржових аукціонах (торгах) відповідно до вимог чинного законодавства України шляхом укладення відповідних договорів купівлі-продажу в порядку, обсягах та з джерел фінансування, встановлених Кабінетом Міністрів України.

{Розділ VII доповнено новим пунктом 12 згідно із Законом [№ 2479-IX від 29.07.2022](#)}

Президент України	П.ПОРОШЕНКО
м. Київ 9 квітня 2015 року № 329-VIII	